

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. birželio 23 d.
(OR. en)

10607/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0195 (COD)

ENV 656
CODEC 1007
CLIMA 317

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. birželio 23 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 304 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl gamtos atkūrimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 304 final.

Pridedama: COM(2022) 304 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 06 22
COM(2022) 304 final

2022/0195 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl gamtos atkūrimo

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2022) 256 final} - {SWD(2022) 167 final} - {SWD(2022) 168 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

PASIŪLYMO BENDROSIOS APLINKYBĖS

Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Nors ES deda tarptautines pastangas, biologinės įvairovės nykimas ir ekosistemų būklės blogėjimas toliau kelia susirūpinimą, o tai kenkia žmonėms, ekonomikai ir klimatui. Tai plačiai paremta dokumentais, visų pirma Tarpyvyriausybinių klimato kaitos komisijos (IPCC)¹ ir Tarpyvyriausybinių mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos ataskaitomis², taip pat Aičio tikslų pažangos ataskaita³ bei ataskaita „Biologinės įvairovės ekonomika: P. Dasgupta apžvalga“ (angl. „Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review“)⁴. Sveikomis ekosistemomis užtikrinamas maistas ir apsirūpinimo maistu saugumas, švarus vanduo, anglies dioksido absorbentai ir apsauga nuo gaivalinių nelaimių, kurias sukelia klimato kaita. Jos būtinos mūsų ilgalaikiam išlikimui, gerovei, klestėjimui ir saugumui, nes tai yra Europos atsparumo pagrindas.

Ekosistemų atkūrimas kartu su pastangomis sumažinti prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais ir jų vartojimą taip pat padės užkirsti kelią bei padidinti atsparumą galimoms būsimoms užkrečiamosioms ligoms, kurios gali tapti zoonozėmis, taip sumažinant protrūkių ir pandemijų riziką, ir padės remti ES ir pasaulines pastangas taikyti bendros sveikatos koncepciją, pagal kurią pripažįstama esant esminio ryšio tarp žmonių sveikatos, gyvūnų sveikatos ir sveikos atsparios gamtos.

2022 m. Tarpyvyriausybinių klimato kaitos komisijos ataskaitoje visų pirma pabrėžiama, kad pasaulis ir Europa turi per trumpą laiką užtikrinti gyventi tinkamą ateitį, nes intensyvėjant ekstremalių oro ir klimato sąlygų reiškiniams ir gamtos bei žmogaus sistemoms nesugebant prisitaikyti buvo patirtas tam tikras nepataisomas poveikis. Ji ragina įgyvendinti neatidėliotinus veiksmus siekiant atkurti nualintas ekosistemas, sušvelninti klimato kaitos poveikį, visų pirma atkuriant nualintas šlapynes ir upes, miškų ir žemės ūkio ekosistemas.

Pastarojo meto geopolitiniai pokyčiai dar labiau išryškino poreikį užtikrinti aprūpinimą maistu ir maisto sistemų atsparumą. Išlaugus žaliavų kainoms ir kylant susirūpinimui dėl pasaulinio apsirūpinimo maistu, būtina mažinti savo pažeidžiamumą, pavyzdžiui, priklausomybę nuo importo, taip pat spartinti perėjimą prie tvarių ir atsparių maisto sistemų⁵. Duomenys rodo, kad agroekosistemų atkūrimas daro teigiamą poveikį maisto našumui ilguoju laikotarpiu, o gamtos atkūrimas yra tarsi apsidraudimas, užtikrinantis ilgalaikį ES tvarumą ir atsparumą.

¹ Tarpyvyriausybinių klimato kaitos komisija (IPCC): Specialioji ataskaita dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C poveikio, paskelbta adresu <https://www.ipcc.ch/sr15/>, ir IPCC 6-oji vertinimo ataskaita „Klimato kaita 2022 m.: poveikis, prisitaikymas ir pažeidžiamumas“ | Klimato kaita 2022 m.: poveikis, prisitaikymas ir pažeidžiamumas ([ipcc.ch](https://www.ipcc.ch))

² Tarpyvyriausybinių mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platforma: 2019 m. biologinės įvairovės ir ekosisteminių funkcijų visuotinio vertinimo ataskaita, galima rasti adresu <https://doi.org/10.5281/zenodo.5657041>.

³ Biologinės įvairovės konvencija, galima rasti adresu <https://www.cbd.int/convention/text/>.

⁴ Prof. Partha Dasgupta, Nepriklausomos biologinės įvairovės ekonomikos peržiūros galutinė ataskaita, 2021 m. vasario 2 d., galima rasti adresu <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>.

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Apsirūpinimo maistu užtikrinimas ir maisto sistemų atsparumo didinimas“, COM(2022) 133 *final*.

2022 m. gegužės 9 d. paskelbtoje Konferencijos dėl Europos ateities galutinėje ataskaitoje⁶ nurodyta, kad pasiūlymuose dėl žemės ūkio, maisto gamybos, biologinės įvairovės, ekosistemų ir taršos piliečiai visų pirma prašė sukurti, atkurti, geriau valdyti ir išplėsti saugomas teritorijas, kad būtų išsaugota biologinė įvairovė; apsaugoti augalus apdulkinančius vabzdžius, visų pirma jų vietines rūšis, be kita ko, apsaugant nuo invazinių rūšių ir geriau užtikrinant galiojančių teisės aktų vykdymą; taip pat nustatyti privalomus nacionalinius vietinių medžių ir vietos floros atkūrimo tikslus visose ES valstybėse narėse, atsižvelgiant į skirtingą jų nacionalinę padėtį ir ypatumus. Kalbant apie piliečių pasiūlymus dėl informavimo, sąmoningumo didinimo, dialogo ir gyvenimo būdo, jie visų pirma prašė į švietimo sistemą įtraukti maisto gamybos ir biologinės įvairovės apsaugos temas, įskaitant neperdirbto maisto privalumus, palyginti su perdirbtu maistu, populiarinti mokyklų sodus, subsidijuoti miesto sodininkystės projektus ir vertikalųjį ūkininkavimą, taip pat apsvarstyti galimybę biologinę įvairovę įtraukti į privalomų mokomųjų dalykų sąrašą, vykdyti informavimo apie biologinę įvairovę kampanijas žiniasklaidoje ir rengti skatinamuosius konkursus visoje ES⁷. Norint pasiekti 2030 m. ir 2050 m. ES klimato ir biologinės įvairovės tikslus ir užtikrinti maisto sistemų atsparumą, būtina drąsiau imtis ryžtingų veiksmų.

Norint pasiekti 2030 m. ir 2050 m. ES klimato ir biologinės įvairovės tikslus ir užtikrinti maisto sistemų atsparumą, būtina drąsiau imtis ryžtingų veiksmų. Europos žaliojo kurso⁸ įsipareigojimas – saugoti ir atkurti gamtą. Jame teigiama, kad Komisija išsiaiškins, kokios priemonės, įskaitant teisėkūros, padėtų valstybėms narėms pagerinti ir atkurti gerą pažeistų ekosistemų, įskaitant tas, kuriose sukaupta daug anglies, ekologinę būklę. Žaliajame kurse taip pat pabrėžiama, kad visi ES veiksmai ir politika turėtų būti sutelkti tam, kad padėtų ES sėkmingai ir socialiai teisingai pereiti prie tvarios ateities.

2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje⁹ nustatyti papildomi gamtos apsaugos Europos Sąjungoje tikslai. Tačiau joje pabrėžiama, kad vien apsaugos nepakaktų: siekiant sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų atkurta gera gamtos būklė visoje ES, saugomose teritorijose ir už jų ribų. Todėl Komisija įsipareigojo pasiūlyti teisiškai privalomus tikslus atkurti nualintas ES ekosistemas, visų pirma tas, kuriose yra didžiausios anglies dioksido absorbavimo ir saugojimo galimybės, taip pat kurios gali padėti užkirsti kelią gaivalinėms nelaimėms ir sumažinti jų poveikį.

Iki šiol ES nepavyko sustabdyti biologinės įvairovės nykimo. Neseniai atliktas tyrimas¹⁰, kuris užbaigtas atliekant ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m.¹¹ vertinimą, rodo, kad

⁶ Konferencija dėl Europos ateities vyko nuo 2021 m. balandžio iki 2022 m. gegužės. Tai buvo unikalus visos ES mastu surengtas svarstomosios demokratijos renginys, kuriame pagrindinė iniciatyva buvo piliečių rankose ir kuriame sudalyvavo tūkstančiai Europos piliečių, politikų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės atstovų ir pagrindinių suinteresuotųjų subjektų.

⁷ Konferencija dėl Europos ateities. Pranešimas apie galutinį konferencijos rezultatą, 2022 m. gegužės mėn., 2 pasiūlymas 44 psl. ir 6 pasiūlymas 48 psl.

⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 final.

⁹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en#the-business-case-for-biodiversity.

¹⁰ B. V. Trinomics (2021 m.) „Parama ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. vertinimui ir tolesni veiksmai: Galutinė tyrimo ataskaita“ (angl. *Support to the evaluation of the EU Biodiversity Strategy to 2020, and follow-up: Final study report*) (ES leidinių biuras, 2022 m.). Pagrindinių svarbių nustatytų faktų santrauka: Žr. poveikio vertinimo IX priedą. Komisijos ataskaita dėl ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. vertinimo, kuri turi būti pateikta 2022 m. balandžio mėn.

2011–2020 m. ES nepavyko sustabdyti biologinės įvairovės nykimo. Ji nepasiekė savanoriško tikslo iki 2020 m. atkurti bent 15 proc. nualintų ekosistemų (pagal Biologinės įvairovės konvencijos 15-ąją Aičio tikslą¹²). Biologinės įvairovės ir ekosistemų perspektyvos yra niūrios ir tai rodo, kad dabartinis metodas yra neveiksmingas.

Europos Parlamentas ir Taryba taip pat primygtinai reikalavo dėti daugiau pastangų ekosistemoms atkurti, kaip nurodyta 2019 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadose¹³ ir 2020 m. sausio mėn. Europos Parlamento rezoliucijoje¹⁴. Parlamento rezoliucijoje Komisija raginama „vietoj savanoriškų įsipareigojimų pasiūlyti plataus užmojo ir įtraukią <...> strategiją <...>, kurioje būtų nustatyti teisiškai privalomi (taigi ir įgyvendinami) tikslai ES ir jos valstybėms narėms“. 2021 m. birželio 9 d. rezoliucijoje¹⁵ Europos Parlamentas labai palankiai įvertino Komisijos įsipareigojimą parengti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl gamtos atkūrimo, taip pat dėl privalomų atkūrimo tikslų.

Ekosistemų atkūrimas taip pat yra svarbus tarptautinės darbotvarkės klausimas. 2050 m. vizijoje, priimtoje pagal Biologinės įvairovės konvenciją¹⁶, Jungtinių Tautų konvencijoje dėl kovos su dykumėjimu (UNCCD)¹⁷, Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. (darnaus vystymosi tikslai)¹⁸ ir iniciatyvoje „JT ekosistemų atkūrimo dešimtmetis“¹⁹ raginama saugoti ir atkurti ekosistemas. Atkūrimas taip pat bus būtinas tam, kad ES galėtų vykdyti savo įsipareigojimus pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją ir Paryžiaus susitarimą²⁰. Tokios ekosistemos kaip durpynai, šlapynės, vandenynai ir miškai, jei yra geros būklės, gali pašalinti ir saugoti didelius anglies dioksido kiekius ir taip pat labai prisidėti prie klimato kaitos poveikio mažinimo.

¹¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Biologinė įvairovė – mūsų gyvybės draudimas ir gamtinis turtas. ES biologinės įvairovės strategija iki 2020 m.“, COM(2011) 244 final.

¹² *Biologinės įvairovės konvencijos strateginiame plane 2011–2020 m.* buvo nustatyta 20 Aičio biologinės įvairovės tikslų. Pagal Aičio 15-ąją tikslą „iki 2020 m. ekosistemų atsparumas ir biologinės įvairovės indėlis į anglies sankaupas padidėjo išsaugant ir atkuriant, be kita ko, bent 15 proc. nualintų ekosistemų, taip prisidedant prie klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei kovojant su dykumėjimu“, galima rasti adresu <https://www.cbd.int/sp/targets/rationale/target-15/>.

¹³ „Pasaulinės biologinės įvairovės programos po 2020 m. rengimas. Biologinės įvairovės konvencija (BĮK)“. 2019 m. gruodžio 19 d. Tarybos išvados (dok. 15272/19).

¹⁴ 2020 m. sausio 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl 15-osios Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos (COP 15) (2019/2824(RSP)).

¹⁵ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES biologinės įvairovės strategijos iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą (2020/2273(INI)).

¹⁶ Pirmasis Pasaulinės biologinės įvairovės strategijos po 2020 m. projektas, galima rasti adresu <https://www.cbd.int/doc/c/914a/eca3/24ad42235033f031badf61b1/wg2020-03-03-en.pdf>.

¹⁷ Jungtinių tautų organizacijos konvencija dėl kovos su dykumėjimu šalyse, kurios patiria dideles sausras ir (ar) dykumėjimą, ypač esančiose Afrikoje, galima rasti adresu https://www.unccd.int/sites/default/files/relevant-links/2017-01/UNCCD_Convention_ENG_0.pdf.

¹⁸ Jungtinės Tautos: 2015 m. rugsėjo 25 d. Generalinės Asamblėjos priimta rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“, galima rasti adresu https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

¹⁹ 2019 m. kovo 1 d. Generalinės Asamblėjos priimta rezoliucija „Jungtinių Tautų ekosistemų atkūrimo dešimtmetis“ (2021–2030 m.), galima rasti adresu <https://www.decadeonrestoration.org/about-un-decade>.

²⁰ Paryžiaus susitarimas, galima rasti adresu https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

Pasiūlyme dėl reglamento dėl gamtos atkūrimo nustatytas bendras tikslas: prisidėti prie nuolatinio, ilgalaikio ir tvaraus biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atsigavimo ES sausumos ir jūrų teritorijose, atkuriant ekosistemas, ir padėti siekti Sąjungos klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų bei vykdyti savo tarptautinius įsipareigojimus.

Kad šis tikslas būtų pasiektas, pasiūlyme nustatomi daugialypiai privalomi atkūrimo tikslai ir įpareigojimai įvairiose ekosistemose. Iki 2030 m. šios priemonės turėtų apimti bent 20 proc. ES sausumos ir jūros teritorijų, o iki 2050 m. – visas ekosistemas, kurias reikia atkurti. Be to, pasiūlymas grindžiamas įgyvendinimo sistema, pagal kurią tikslai paverčiami veiksmais, rengiant ir įgyvendinant nacionalinius atkūrimo planus.

Pasiūlymu siekiama sudaryti sąlygas ES skubiai imtis veiksmų ir pradėti atkurti ekosistemas remiantis privalomais tikslais ir įsipareigojimais, kuriuos jau galima įvertinti ir stebėti. Taip bus užtikrinta, kad valstybės narės galėtų nedelsdamos pradėti atkūrimo darbą. Vėlesniais etapais, iš dalies keičiant reglamentą, gali būti įtraukta daugiau ekosistemų, parengiant bendrus metodus tolesniems tikslams nustatyti.

Taigi pasiūlymu sudaromos sąlygos iki 2050 m. atkurti ir išlaikyti įvairias ES ekosistemas, o iki 2030 m. ir 2040 m. pasiekti išmatuojamų rezultatų. Juo suteikiama galimybė ES padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir atkurti gerą gamtos būklę. Jis taip pat suteikia ES galimybę rodyti pavyzdį pasaulyje gamtos apsaugos srityje, visų pirma Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje, kuri bus surengta vėliau 2022 m.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Pasiūlymu siekiama papildyti esamą aplinkos politiką. Jis parengtas taip, kad veiktų veiksmingai, užtikrinant sąveiką su ES aplinkos teise. Pasiūlymu taip pat bus paskatintas geresnis šių teisės aktų koordinavimas ir įgyvendinimas.

Konkrečiai, pasiūlymu bus papildytos:

Paukščių²¹ ir Buveinių direktyvos²², nustatant terminus tikslams pasiekti ir reikalaujant, kad valstybės narės atkurtų ekosistemas, taip pat nepriklausančias tinklui „Natura 2000“;

Vandens pagrindų direktyva²³, nustatant papildomus upių nepertraukiamumo atkūrimo reikalavimus ir užtikrinant geras salpų sąlygas;

Jūrų strategijos pagrindų direktyva²⁴ su konkrečiomis priemonėmis ir išsamiais tikslais, susijusiais su konkrečiomis jūrų buveinėmis, kurias reikia atkurti;

Invazinių svetimų rūšių reglamentas²⁵.

Juo taip pat bus užtikrintos glaudžios ir išsamios sąsajos su bendra žuvininkystės politika, o prireikus – nuoseklumas ir papildomumas.

²¹ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7–25).

²² 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

²³ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1–73).

²⁴ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (OL L 164, 2008 6 25, p. 19–40).

²⁵ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo (OL L 317, 2014 11 4, p. 35–55).

Pasiūlymas yra tiesiogiai susijęs su Naująja 2030 m. ES miškų strategija²⁶ ir prie jos prisideda atkūrimo priemonėmis, kuriomis bus pagerinta miškų biologinė įvairovė ir atsparumas, atsižvelgiant į konkrečius tikslus ir įpareigojimus, susijusius su miško buveinėmis.

Aptariant bendrą žemės ūkio politiką, pasiūlymas grindžiamas konkrečiais tiksliniais pievų buveinių, patenkančių į Direktyvos 92/43/EEB taikymo sritį, tikslais ir platesniu mastu visomis ES žemės ūkio ekosistemomis, remiantis įrodymais, kad pagerėjo įvairūs biologinės įvairovės didinimo rodikliai. Pasiūlymas aiškiai susijęs su ES dirvožemio strategija, nes dauguma sausumos ekosistemų priklauso nuo dirvožemių ir su jais sąveikauja. Visi kiti su dirvožemiu susiję tikslai bus įtraukti į būsimus teisės aktus, kuriais reglamentuojami dirvožemiai.

Be to, siūlomas tikslas sustabdyti apdulkintojų mažėjimą padės pasiekti ES apdulkintojų iniciatyvos tikslus²⁷. Pasiūlyme nustatyti žaliųjų erdvių miestuose didinimo tikslai turės tiesioginės įtakos žaliosios infrastruktūros strategijai²⁸.

Politikos priemonės pagal kitas aplinkos strategijas, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos²⁹, ir nulinės vandens, oro ir dirvožemio taršos veiksmų planas³⁰, padės sumažinti spaudimą ekosistemoms, nes sumažės įvairių rūšių teršalų. Tokios priemonės kaip Tarybos rekomendacija dėl mokymosi siekiant žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi (kuriai Taryba turi priimti 2022 m. birželio 16 d.)³¹ gali padėti telkti būtinas žinias, įgūdžius ir požiūrį, susijusius su aplinkos tvarumu, įskaitant paramą gamtos atkūrimui.

Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis

Ekosistemų atkūrimas ir biologinės įvairovės didinimas – Europos žaliojo kurso pagrindas. Sveikų ekosistemų užtikrinimas ir kova su klimato kaita yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Visuotinis atšilimas daro tiesioginį poveikį ekosistemoms savo ilgalaikiais ar negrįžtamais padariniais, pavyzdžiui, ekosistemų praradimu. ES klimato politikoje, pavyzdžiui, Europos klimato teisės akte³², pasiūlymuose, įtrauktuose į Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį (visų pirma pasiūlyme dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės reglamento³³), pabrėžiama, kad natūralūs absorbentai labai svarbūs anglies

²⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja 2030 m. ES miškų strategija“, COM(2021) 572 *final*.

²⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES iniciatyva dėl apdulkintojų“, COM(2018) 395 *final*.

²⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“, COM(2013) 0249 *final*.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“, COM(2020) 98 *final*.

³⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“, COM(2021) 400 *final*.

³¹ Remiantis Komisijos pasiūlymu dėl Tarybos rekomendacijos dėl mokymosi siekiant aplinkos tvarumo, COM/2022/11 *final*.

³² 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999.

³³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl taikymo srities, atitikties taisyklių supaprastinimo, valstybių narių 2030 m. tikslų nustatymo ir įsipareigojimo iki 2035 m. bendrai

dioksido surinkimui ir saugojimui. Kad tai būtų veiksminga, tokios ekosistemos kaip šlapynės ir miškai turi būti geros būklės. Todėl galima tikėtis, kad šiuo reglamentu bus labai prisidėta prie klimato politikos.

Geros ekosistemų būklės atkūrimas reiškia gamtos procesais pagrįstų sprendimų, kurie padėtų švelninti klimato kaitą ir siekti ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategijos tikslų, teikimą³⁴. Biologine įvairove turtingesnės ir sveikesnės ekosistemos yra atsparesnės klimato kaitai; jos taip pat padeda veiksmingai užkirsti kelią nelaimėms ir sumažinti jų riziką. Pagal Europos klimato teisės aktą valstybės narės priims ir įgyvendins nacionalines prisitaikymo strategijas, kuriomis bus skatinami gamtos procesais pagrįsti sprendimai ir ekosistemomis grindžiamas prisitaikymas. Nacionaliniai atkūrimo planai pagal šį pasiūlymą bus glaudžiai susiję su nacionalinėmis prisitaikymo strategijomis pagal Europos klimato teisės aktą ir ES civilinės saugos teisės aktais³⁵. Jie vienas kitą papildys.

Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė – sektoriai, kurie priklauso nuo geros ekosistemų būklės. Geros būklės žemės ūkio ekosistemos teikia saugų, tvarų, maistingą ir įperkamą maistą. Dėl jų žemės ūkis tampa atsparesnis klimato kaitai ir su aplinka susijusiai rizikai, kartu kuriant darbo vietas (pavyzdžiui, ekologinio ūkininkavimo, kaimo turizmo ir pramogų srityse). Geros būklės miškų ekosistemos teikia daug naudos. Pavyzdžiui, jos tiekia medieną ir maistą, surenka ir saugo anglies dioksidą, stabilizuoja dirvožemį, valo orą ir vandenį ir mažina gaivalinių nelaimių, tokių kaip gaisrai ir kenkėjų ligos, poveikį. Geros jūrų ekosistemų būklės išlaikymas labai padeda biologinei įvairovei, nes aprūpina svarbiomis žuvų neršto ir žuvų išteklų veisimosi vietomis ir užtikrina sveiką maistą iš jūrų ir vandenynų. Sveikos jūrų ekosistemos taip pat švelnina klimato kaitą mažindamos gaivalinių nelaimių poveikį pakrantėse.

Kai kuriais šiame pasiūlyme nustatytais tikslais ir rodikliais siekiama, kad veiksmai biologinės įvairovės srityje ir veiksmai, susiję su kitomis ES politikos sritimis, būtų veiksmingiau kartu įgyvendinami. Ši politika apima naują bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP)³⁶ (su jos taisyklėmis, kuriomis siekiama gerinti aplinką žemės ūkyje, taip pat finansavimo galimybes, numatytas 2023–2027 m. BŽŪP strateginiuose planuose), strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, kuria siekiama sukurti sąžiningą, sveiką ir aplinką tausojančią maisto sistemą³⁷, ir bendrą žuvininkystės politiką. Pasiūlymas taip pat susijęs su ES regionine politika, pagal kurią ekosistemų atkūrimas gali būti finansuojamas iš Europos regioninės plėtros fondo³⁸, taip pat su programa „Europos horizontas“³⁹, pagal kurią remiamos investicijos į biologinės įvairovės ir ekosistemų mokslinius tyrimus ir inovacijas.

pasiekti poveikio klimatui neutralumo tikslą žemės naudojimo, miškininkystės ir žemės ūkio sektoriuje iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/841 ir dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo, pažangos stebėjimo ir peržiūros tobulinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (COM(2021) 554 *final*).

³⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Nauja ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, COM(2021) 82 *final*.

³⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo, iš dalies pakeistas Sprendimu Nr. 2019/420.

³⁶ Žr. „BŽŪP strateginiai planai“; galima rasti adresu https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_lt.

³⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“, COM(2020) 381 *final*.

³⁸ Žr. „Europos regioninės plėtros fondas“, galima rasti adresu https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/, ir 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir

Pasiūlymas taip pat gali padėti ES pirmauti pasaulyje, sutelkti tarptautinę bendruomenę ir imtis veiksmų biologinės įvairovės nykimui visame pasaulyje sustabdyti. Tikimasi, kad per 15-ąją Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferenciją (COP15) bus užbaigta kurti nauja pasaulinė biologinės įvairovės sistema, į kurią bus įtraukti plataus užmojo atkūrimo tikslai. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija – tai planas, kaip realiai tai įgyvendinti ES ir pademonstruoti ES įsipareigojimą pasauliniu lygmeniu. Pasiūlymas bus aiškus ženklas pasaulinei bendruomenei, kad ES rimtai vertina savo įsipareigojimą ir siekia teisiškai įtvirtinti ekosistemų atkūrimo tikslus, taip pat jis galėtų paskatinti kitas šalis priimti panašią plataus užmojo gamtos atkūrimo ir biologinės įvairovės apsaugos politiką.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kaip turėtų būti įgyvendinamas Sutarties 191 straipsnis. Sutarties 191 straipsnyje nustatyti ES aplinkos politikos tikslai:

- išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę;
- saugoti žmonių sveikatą;
- apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius;
- remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, visų pirma kovai su klimato kaita.

Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Veiksmai ES lygmeniu yra pagrįsti atsižvelgiant į biologinės įvairovės nykimo ir ekosistemų būklės blogėjimo mastą ir tarpvalstybinį pobūdį, jų poveikį visuomenei ir ekonominę riziką. Siekiant iš esmės atkurti biologinę įvairovę ir ekosistemas, būtinos ES masto taisyklės ir įpareigojimai. Nepakankama pažanga įgyvendinant Biologinės įvairovės strategiją iki 2020 m. rodo, kad savanoriškų valstybių narių įsipareigojimų nepakanka, kad būtų pasiekti ES ekosistemų atkūrimo tikslai.

Reikia imtis plataus masto suderintų veiksmų biologinės įvairovės nykimo ir blogėjimo problemoms spręsti ir masto ekonomijai sukurti. Pavyzdžiui, siekiant užtikrinti apdulkintojų atsigavimą labai svarbu imtis veiksmų ES lygmeniu: su šia problema susiduriama visoje ES ir jos nebus galima išspręsti, jeigu tai darys tik kelios valstybės narės. ES veiksmai taip pat būtini, atsižvelgiant į tai, kad dauguma sausumos ir jūrų gyvūnų rūšių yra judrios.

Vienos ekosistemos atkūrimas padeda kitoms gretimoms arba tarpusavyje susijusioms ekosistemoms ir jų biologinei įvairovei, nes daugelis rūšių klesti didelės geografinės aprėpties susietuose ekosistemų tinkluose. ES taip pat reikia imtis veiksmų siekiant papildyti galiojančius teisinius reikalavimus ir padėti ES pasiekti savo tikslus pagal kitus ES aplinkos ir klimato teisės aktus.

³⁹ Tarybos reglamentą (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, kurį galima rasti adresu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>.
Žr. „Biologinės įvairovės mokslinių tyrimų politika“, galima rasti adresu https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/biodiversity-biodiversity-research-policy_lt.

Proporcingumo principas

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, nes juo neviršijama to, kas būtina siekiant tikslo iki 2030 m. ES atkurti biologinę įvairovę.

Nustačius teisiškai privalomus ekosistemų atkūrimo tikslus ir įpareigojimus ES lygmeniu, veiksmai, kurių reikia imtis visoje ES siekiant bendro tikslo, būtų nuoseklūs. Komisijos vykdoma pažangos stebėseną ir ataskaitų apie ją teikimas duos papildomos naudos ir užtikrins veiksmingesnius bendrus ES ir valstybių narių veiksmus.

Apibendrinant, pasiūlyme nustatytas pagrindinis tikslas ir su konkrečiomis ekosistemomis susiję rodikliai ir įpareigojimai, atitinkantys tikslų taikymo sritį. Siekiant užtikrinti, kad ES pasiektų šiuos tikslus, pasiūlyme nustatomos įgyvendinimo priemonės, vertinimai ir peržiūros.

Priemonės pasirinkimas

Siekiant užtikrinti ilgalaikį tikslą, reikia teisėkūros priemonių, o ne su teisėkūra nesusijusio metodo. Šiame pasiūlyme išdėstytų tikslų geriausia siekti priimant reglamentą, kuriuo užtikrinama, kad teisės aktai būtų taikomi tiesiogiai. Reikalaujama, kad valstybės narės prisidėtų prie ilgalaikio tikslo nustatydamos nacionalinius atkūrimo planus, kuriuose būtų pateiktos atkūrimo priemonės, kurių reikia, kad būtų pasiekti konkrečios ekosistemos tikslai ir įvykdyti įpareigojimai. Kadangi reglamento nereikia perkelti į nacionalinę teisę, tai reiškia, kad atkūrimo priemonės vietoje gali būti pradėtos taikyti anksčiau, palyginti su direktyva.

Reglamente tiksliau ir išsamiau aprašomi veiksmai, kurių turi imtis valstybės narės, todėl valstybių narių veiksmai, kurių jos turi imtis, būtų apibrėžti kur kas tiksliau, taigi būtų užtikrintas didesnis nuoseklumas ir darna visoje ES. Kitaip nei direktyvose, reglamentuose ne tik nurodomas tikslas, kurį turi pasiekti valstybės narės, bet ir tiksliau nustatomi teisiniai reikalavimai ir būdai šiam tikslui pasiekti.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTAJAIS SUBJEKTAIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

***Ex post* vertinimas ir (arba) galiojančių teisės aktų tinkamumo patikrinimas**

Biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. vertinime nustatyti savanoriški, o ne teisiškai privalomi tikslai, todėl ekosistemų atkurti nepavyko. Iš to kylantis įsipareigojimų ir politinių prioritetų trūkumas – pagrindinės kliūtys, trukdančios skirti finansavimą ir išteklius atkūrimo darbams.

Be to, Paukščių ir Buveinių direktyvose nenustatyti natūralių buveinių ir rūšių geros išsaugojimo būklės išlaikymo ar atkūrimo terminai. Direktyvose taip pat nėra konkrečių reikalavimų, taikytinų ekosistemoms, kurios nepriklauso tinklui „Natura 2000“, atkurti. Siekiant pašalinti šiuos trūkumus, šiuo pasiūlymu nustatomas privalomas tam tikrų rūšių ir buveinių, priklausančių ir nepriklausančių tinklui „Natura 2000“, atkūrimas, nurodant aiškius terminus.

Aptariant Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, 2020 m. Komisijos ataskaitoje dėl pirmojo direktyvos įgyvendinimo ciklo⁴⁰ padaryta išvada, kad jos plataus masto tikslą labai sunku

⁴⁰ Jūrų aplinkos būklės Europos Sąjungoje peržiūra siekiant užtikrinti, kad vandenynai ir jūros būtų švarūs, sveiki ir produktyvūs, pridedama prie Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Jūrų strategijos pagrindų direktyvos (Direktyva 2008/56/EB) įgyvendinimo, SWD(2020) 61 *final*.

pasiekti. Taip yra dėl to, kad trūksta konkrečių priemonių, nėra pakankamai tikslios konkrečių buveinių ar rūšių stebėsenos ir nenustatyti konkretūs tikslai. Šiame reglamente nustačius atkūrimo tikslus bus remiami Jūrų strategijos pagrindų direktyvos tikslai ir jos įgyvendinimas.

Atlikus Vandens pagrindų direktyvos tinkamumo patikrinimą padaryta išvada, kad nustatyti įgyvendinimo sunkumai iš dalies susiję su tuo, kad vandens telkinio būklei poveikį daro pasklidoji tarša iš aplinkinių buveinių. Vandens pagrindų direktyvoje nebūtinai reikalaujama, kad valstybės narės pašalintų natūralioms upių ir ežerų sistemų jungtims trukdančias kliūtis. Tačiau daugelis sausumos ekosistemų ir kelios pagal Paukščių ir Buveinių direktyvas saugomos buveinės ir rūšys tiesiogiai priklauso nuo to, ar vandens ekosistemos yra beveik natūralios būklės. Šiuo pasiūlymu papildoma Vandens pagrindų direktyva – nustatomi upėms ir salpoms taikytini atkūrimo tikslai ir kiti konkretūs reikalavimai. Be to, šiame pasiūlyme nustatytas reikalavimas, kad padėtis neturėtų blogėti, atitinka dabartinį direktyvos reikalavimą imtis priemonių, kad būtų užkirstas kelias visų vandens telkinių būklės blogėjimui.

Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais

Laikantis Geresnio reglamentavimo gairių, šis reglamentas ir prie jo pridedamas poveikio vertinimas buvo pagrįsti išsamiomis konsultacijomis. Komisija išklausė įvairių suinteresuotųjų subjektų, visų pirma valstybių narių, aplinkosaugos organizacijų, mokslinių tyrimų institutų, žemės ūkio ir miškų asociacijų bei verslo atstovų, nuomones. Konsultacijos vyko atvirų viešų konsultacijų metu, penkiuose suinteresuotųjų subjektų praktiniuose seminaruose ir susitikimuose su suinteresuotaisiais subjektais bei valstybėmis narėmis. Įvairios nuomonės suteikė vertingos informacijos ir įžvalgų, kurios padėjo parengti poveikio vertinimą ir pasiūlymą.

Įžanginis poveikio vertinimas

2020 m. lapkričio 4 d. paskelbtas įžanginis siūlomo reglamento poveikio vertinimas. Suinteresuotieji subjektai ir visuomenė galėjo pateikti atsiliepimų apie iniciatyvą iki 2020 m. gruodžio 2 d. Gauti 132 atsakymai, daugiausia iš NVO, verslo asociacijų ir organizacijų, aplinkosaugos organizacijų ir visuomenės.

Viešos konsultacijos

2021 m. sausio 11 d. – balandžio 5 d. Komisija surengė viešas konsultacijas internetu ir gavo 111 842 atsakymus. Per konsultacijas buvo gauta nuomonių apie pagrindinius aspektus ir požiūrį į Komisijos pasiūlymo dėl privalomų atkūrimo tikslų rengimą. Rezultatai rodo, kad itin pritariama teisiškai privalomiems atkūrimo tikslams: 97 proc. pritaria bendriesiems ES atkūrimo tikslams visose ekosistemose, o 96 proc. – konkrečių ekosistemų ar buveinių tikslams. Tai rodo, kad beveik visiškai pritariama ir griežtesniam atkūrimo tikslui, ir konkretiems ES tikslams, susijusiems su ekosistemomis.

Suinteresuotiesiems subjektams skirti praktiniai seminarai

Nuo 2020 m. pabaigos iki 2021 m. rugsėjo mėn. buvo surengti penki atskiri praktiniai seminarai su valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų atstovais. Buvo aptartos politikos galimybės ir gautos nuomonės apie atkūrimo tikslų galimybes ir apie tai, kaip šie tikslai turėtų būti įgyvendinami. Seminaruose buvo nagrinėjamas galimas socialinis, ekonominis ir platesnis poveikis aplinkai, taip pat preliminaros poveikio vertinimo pagrindžiamojo tyrimo išvados.

Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas

Pasiūlymas grindžiamas naujausiais moksliniais įrodymais. Prie šio pasiūlymo pridedamas poveikio vertinimas grindžiamas išorės ekspertų grupės parengtu tyrimu. Ekspertų grupė

įvairiais tyrimo etapais glaudžiai konsultavosi su Komisija. Rengdama šį pasiūlymą Komisija taip pat naudojos daugeliu kitų informacijos šaltinių, visų pirma ES mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų rezultatais ir pripažintomis tarptautinėmis ataskaitomis (pvz., nurodytomis 1 skirsnyje).

Europos aplinkos agentūra ir Jungtinis tyrimų centras suteikė konkrečių ekspertinių žinių ir aktyviai dalyvavo rengiant šį teisės akto pasiūlymą ir jo poveikio vertinimą. Pavyzdžiui, Agentūra parengė informaciją apie atkūrimo poreikius, remdamasi oficialiais duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį.

Poveikio vertinimas

Šis pasiūlymas pagrįstas poveikio vertinimu. Išsprendus problemas, nurodytas 2021 m. liepos 16 d. Reglamentavimo patikros valdybos pateiktoje neigiamoje nuomonėje, 2021 m. spalio 28 d. pateikta teigiama nuomonė dėl poveikio vertinimo (su išlygomis, į kurias buvo atsižvelgta).

Poveikio vertinime apsvaistytos šios politikos galimybės:

- (1) pagrindinis scenarijus: pagal šią politikos galimybę daroma prielaida, kad Europos žaliajame kurse, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje ir kitose atitinkamose dabartinėse politikos srityse numatytos politikos priemonės bus realiai įgyvendintos, išskyrus teisiškai privalomus atkūrimo tikslus;
- (2) pagrindinio teisiškai privalomo ekosistemų atkūrimo tikslo nustatymas: pagal šią galimybę nustatomas aiškiai apibrėžtas pagrindinis teisiškai privalomas ekosistemų atkūrimo tikslas. Šis tikslas apibrėžiamas taip: iki 2050 m. ES atkuriamą ir išlaikoma gera ekosistemų (tam tikros jų procentinės dalies) būklė. Juo taip pat nustatomos teisiškai privalomos 2030 m. ir 2040 m. tarpinės reikšmės;
- (3) teisiškai privalomų tikslų, skirtų konkrečioms ekosistemoms, nustatymas: pagal šią galimybę nustatomi tikslai ir įpareigojimai, susiję su keliomis ekosistemų, buveinių ir rūšių grupėmis, kurios turėtų būti atkurtos iki 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. Tikslai ir įpareigojimai nustatomi kiekvienam iš pagrindinių ES ekosistemų tipų ir būtų tiesiogiai taikomi valstybių narių lygmeniu;
- (4) teisiškai privalomų su konkrečiomis ekosistemomis susijusių tikslų, apimančių pagrindinį tikslą, nustatymas: ši galimybė yra mišri ir apima 3 galimybes, susijusias su konkrečioms ekosistemoms nustatytais tikslais, ir pakoreguotą 2 galimybę, t. y. pagrindinį tikslą prisidėti prie nuolatinio, ilgalaikio ir tvaraus biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atsigavimo Sąjungos sausumos ir jūrų teritorijose, atkuriant ekosistemas; be to, iki 2030 m. atkūrimo priemonės turėtų kartu apimti bent 20 proc. Sąjungos sausumos ir jūros teritorijų, o iki 2050 m. – visas ekosistemas, kurias reikia atkurti. Tai pagrindinis tikslas, kurio ES turėtų siekti, kartu su konkrečioms ekosistemoms skirtais tikslais ir įpareigojimais valstybėms narėms.

4 galimybė laikyta geriausia politikos galimybe, nes ji yra veiksmingiausia, efektyviausia ir nuosekliausia. Nustačius pagrindinį tikslą, konkretūs tikslai tampa lengviau pasiekiami, o rizika, kad nebus imtasi jokių veiksmų, yra mažiausia iš visų galimybių. Be to, pasirinkus šią galimybę sumažėtų rizika, kad bus vėluojama imtis veiksmų visų rūšių ekosistemose, kai įmanoma, įgyvendinant kuo daugiau veiksmų jau dabar. Tai sumažina riziką atidėti veiksmus, kurie pakenktų aplinkai, ekonomikai ir visuomenei.

Todėl tinkamiausia galimybė leidžia ES skubiai imtis veiksmų ir pradėti atkurti ekosistemas remiantis tikslais, kuriuos jau galima išmatuoti ir stebėti. Ateityje, kai bus sukurti bendri geros ES ekosistemų būklės vertinimo metodai, iš dalies pakeičiant reglamentą gali būti nustatyti papildomi tikslai, pagrįsti šiais bendrais metodais.

Šia tinkamiausia teisės akto pasiūlymo galimybe bus užtikrinta, kad ES galėtų ekonomiškai efektyviai pasiekti savo ekosistemų atkūrimo tikslus. Nauda nusveria kiekvieno iš pagrindinių ekosistemų tipų sąnaudas. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad vidaus ir pakrančių šlapynių atveju vien anglies dioksido saugojimo nauda pinigais jau viršija apskaičiuotas ekosistemų atkūrimo išlaidas. Jeigu įtraukiami kitų ekosisteminių paslaugų įverčiai, naudos ir sąnaudų santykis yra dar didesnis. Apskritai, priede nurodytų durpynų, pelkių, miškų, viržynų ir krūmokšnių, pievų, upių, ežerų ir aliuvinės kilmės buveinių bei pakrančių šlapynių atkūrimo nauda gali siekti apie 1 860 mlrd. EUR (apskaičiuota, kad išlaidos sudaro apie 154 mlrd. EUR).

Taip pat įvertinta didelė nauda jūrų ir miestų ekosistemoms, miškams, žemės ūkio ekosistemoms ir apdulkintųjų populiacijos atkūrimui. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad vabzdžių atliekamo pasėlių apdulkinimo vertė ES siekia apie 5 mlrd. EUR per metus. Be to, yra daug kitų privalumų, įskaitant biologinę kenkėjų kontrolę ir apskritai padidėjusią biologinę įvairovę.

Remiantis poveikio aplinkai, socialinio ir ekonominio poveikio vertinimu galima daryti išvadą, kad tam tikroms suinteresuotųjų subjektų grupėms iš pradžių gali būti daromas didesnis poveikis nei kitoms. Todėl reglamente reikalaujama, kad valstybės narės, rengdamos savo nacionalinius atkūrimo planus, užtikrintų visuomenės dalyvavimą ir apibūdintų, kaip juose bus atsižvelgta į vietos bendruomenių ir suinteresuotųjų subjektų poreikius.

Ištekliai, kurių valstybės narės siekia savo atkūrimo tikslams pasiekti, gali būti skiriami iš ES išteklių, nacionalinio finansavimo ir privačių šaltinių. Poveikis valstybių narių biudžetui priklausys nuo atkūrimo poreikių ir susijusių atkūrimo priemonių įgyvendinimo. Šias išlaidas galima sumažinti gaunant finansavimą iš ES arba privačių šaltinių. Pavyzdžiui, atkūrimui gali būti naudojamos daugelio įvairių ES šaltinių lėšos ir tikimasi, kad Taksonomijos reglamentas⁴¹ padės pritraukti daugiau privačiojo sektoriaus lėšų. Išteklių taip pat reikės nacionaliniams atkūrimo planams parengti, o tai apima ir konsultacijų etapus bei stebėseną.

Aptariant ataskaitų teikimą, pasiūlymu mažinama administracinė našta visapusiškai naudojantis esamais ataskaitų teikimo reikalavimais ir galimybėmis skaitmenizuoti šiuos procesus. Be to, veiksmingumą ir išlaidų mažinimą galima gerokai pagerinti kuo labiau naudojant naujas technologijas, pavyzdžiui, tolimąjį stebėjimą, palydovines „Copernicus“ paslaugas ir produktus, geografines informacines sistemas, *in situ* jutiklius ir prietaisus, duomenų analizę ir apdorojimą bei dirbtinį intelektą. Šiomis technologijomis didinama įvairių stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesų sparta, veiksmingumas ir nuoseklumas.

Pasiūlymu šiek tiek nukrypstama nuo 4 galimybės, nes kai kurie galimi su dirvožemiu susiję tikslai vėliau bus įtraukti į atskirus teisės aktus, kaip paskelbta ES dirvožemio strategijoje.

⁴¹ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas

Laikantis Komisijos įsipareigojimo užtikrinti geresnį reglamentavimą, pasiūlymas buvo parengtas įtraukiai, remiantis skaidrumu ir nuolatiniu bendradarbiavimu su suinteresuotaisiais subjektais. Vadovaujantis principu „kiek plius, tiek minus“, buvo išnagrinėtas administracinis poveikis. Administracinės išlaidos daugiausia patirs ES ir valstybių narių viešojo administravimo institucijos. Tai apimtų ekosistemų stebėjimo, nacionalinių atkūrimo planų rengimo, atkūrimui pasirinktų ekosistemų administravimo ir stebėsenos bei ataskaitų teikimo išlaidas. Poveikio vertinime apskaičiuota, kad iki 2050 m. tokios administracinės išlaidos sudarys apie 14 mlrd. EUR.

Pagrindinės teisės

Pasiūlyme gerbiama pagrindinės teisės ir visų pirma laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažintų principų. Juo prisidedama prie teisės į aukšto lygio aplinkos apsaugą ir prie aplinkos kokybės gerinimo, laikantis Chartijos 37 straipsnyje nustatyto darnaus vystymosi principo.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymui įgyvendinti reikės Komisijos žmogiškųjų išteklių, kaip nurodyta pridedamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje. Tikimasi, kad su Komisijos žmogiškaisiais ištekliais susijusios išlaidos bus padengtos panaudojant esamus asignavimus.

Įgyvendinimui taip pat reikės Europos aplinkos agentūros paramos, kuriai reikės papildomų išteklių, kaip nurodyta finansinėje pažymoje.

Į šį pasiūlymą įtraukti straipsniai, kuriuose pateikiama išsami informacija apie tolesnį darbą, kurio reikės reglamentui įgyvendinti, įskaitant įgaliojimus priimti deleguotuosius ar įgyvendinimo aktus (pavyzdžiui, parengti vienodą nacionalinių atkūrimo planų formatą arba peržiūrėti priedus).

Į šį pasiūlymą įtrauktoje finansinėje pažymoje nurodytas išsamus poveikis biudžetui ir reikiami žmogiškieji bei administraciniai ištekliai.

5. KITI ELEMENTAI

Įgyvendinimo planai ir stebėsenos, vertinimo bei ataskaitų teikimo tvarka

Reikalavimų laikymasis ir vykdymas bus stebimi, remiantis:

- valstybių narių pateikta informacija apie pažangą, padarytą siekiant pasiūlyme nustatytų tikslų ir vykdant įpareigojimus;
- valstybių narių nacionaliniuose atkūrimo planuose nustatytų atkūrimo priemonių įgyvendinimu;
- tendencijomis atkurtose teritorijose.

Komisija parengs pažangos ataskaitas, remdamasi valstybių narių pateikta informacija ir kitais Komisijos surinktais duomenimis (pvz., teikiant „Copernicus“ palydovines paslaugas).

Reglamento taikymas bus persvarstytas iki 2035 m., siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti jo tikslai ir numatytas poveikis.

Prireikus reglamentas bus iš dalies keičiamas, pavyzdžiui, įtraukiant kitus teisiškai privalomus ekosistemų atkūrimo tikslus, grindžiamus naujais tokių ekosistemų būklės vertinimo metodais.

Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas

Pagrindinis tikslas aprašytas **1 straipsnyje**: prisidėti prie nuolatinio, ilgalaikio ir tvaraus biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atsigavimo ES sausumos ir jūrų teritorijose, atkuriant ekosistemas. Juo nustatoma sistema, pagal kurią valstybės narės įdiegs atkūrimo priemonės, kurios iki 2030 m. turi kartu apimti bent 20 proc. ES sausumos ir jūros teritorijų, o iki 2050 m. – visas ekosistemas, kurias reikia atkurti. Tai grindžiama biologinės įvairovės strategijoje nustatytais pagrindiniais užmojais, kad iki 2050 m. visos ekosistemos būtų atkurtos, atsparios ir tinkamai saugomos, ir tarpiniu tikslu, kad Europos biologinė įvairovė atsigautų iki 2030 m. Pripažįstama, kad gamtos atkūrimas labai padės siekti ES klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos tikslų, užkirsti kelią gaivalinėms nelaimėms ir sumažinti jų poveikį, taip pat įgyvendinti ES tarptautinius įsipareigojimus.

1 straipsnyje aprašytai sistemai taikomas metodas yra pirmiausia remtis pagal Buveinių direktyvą saugomais buveinių tipais, kurių gerai būklei įvertinti jau turima metodų. Todėl remiantis šiais metodais galima nustatyti šių buveinių atkūrimo tikslus.

4 straipsnyje nustatyti sausumos, pakrančių ir gėlo vandens ekosistemų atkūrimo tikslai, o **5 straipsnyje** – jūrų ekosistemų (kurios apima ir kitas jūrų teritorijas, ne tik teritorijas, kurioms taikoma Buveinių direktyva) atkūrimo tikslai. Tie tikslai susiję su teritorijų atkūrimu ir įkūrimu iš naujo, taip pat rūšių buveinių atkūrimu. Atkūrimas neatsiejamas nuo apsaugos ir priežiūros, todėl abiejuose 4 ir 5 straipsniuose nustatytas įpareigojimas užtikrinti, kad ekosistemų būklė nepablogėtų prieš atkūrimą arba po jo.

Buveinių tipų ar ekosistemų, kuriems Buveinių direktyva netaikoma, gera būklė dar neapibrėžta. Tačiau **6–10 straipsniuose** nustatyti papildomi konkretūs tikslai ir įpareigojimai, kuriems reikės papildomų atkūrimo priemonių.

6 straipsnyje nustatyti tikslai, kuriais siekiama užtikrinti, kad nebūtų patirta grynųjų nuostolių ir kad didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose būtų įrengta daugiau miesto žaliųjų erdvių. Minimalaus medžių lajų dangos lygio užtikrinimas ir žaliųjų erdvių įrengimas yra integruoti į naujus ir esamus pastatus, o infrastruktūros plėtra padeda siekti šių tikslų. Žaliosios erdvės ir medžių lajų danga – esminiai miestų žaliosios infrastruktūros aspektai, kurie ekologiniu, socialiniu ir ekonominiu požiūriu naudingi didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose gyvenantiems žmonėms.

7 straipsnyje nustatyti įpareigojimai šalinti upių barjerus. Tai padės užtikrinti natūralias išilgines ir skersines upių jungtis ir pasiekti tikslą, kad ES būtų 25 000 km laisvai tekančių upių. Tai taip pat padės atkurti upių teritorijas ir salpas.

8 straipsnyje nustatytas įpareigojimas sustabdyti apdulkintojų nykimą ir pasiekti apdulkintojų populiacijų didėjimo tendenciją, kol bus pasiektas patenkinamas lygis. Tai bus grindžiama apdulkintojų stebėsenos metodu, kuris bus nustatytas.

Siekiant pagerinti žemės ūkio ekosistemų ir miškų ekosistemų biologinę įvairovę, **9 ir 10 straipsniuose** atskiroms valstybėms narėms nustatyti įpareigojimai pasiekti didėjimo tendenciją pagal tam tikrus nustatytus rodiklius, kurie ypač svarbūs tų ekosistemų biologinei įvairovei.

6–10 straipsniuose nustatytais atkūrimo tikslais ir įpareigojimais papildomi 4 ir 5 straipsniuose nustatyti tikslai, todėl jie taip pat turės poveikį pagal Buveinių direktyvą saugomiems buveinių tipams.

11 ir 12 straipsniuose aprašomi valstybių narių nacionaliniams atkūrimo planams taikomi reikalavimai. Atkūrimo priemonės turėtų būti planuojamos strategiškai, kad jomis būtų kuo veiksmingiau prisidėta prie gamtos atkūrimo visoje ES ir klimato kaitos švelninimo bei prisitaikymo prie jos. Svarbu, kad valstybės narės parengtų savo nacionalinius atkūrimo planus remdamosi geriausiais ir naujausiais turimais moksliniais įrodymais.

13, 14 ir 15 straipsniuose nustatyta, kad valstybės narės turi pateikti savo nacionalinius atkūrimo planus Komisijai įvertinti ir kad prieš priimdamos planus jos turės atsakyti į Komisijos pastabas. Taip pat aprašomas nacionalinių atkūrimo planų peržiūros ir reguliaraus persvarstymo procesas.

17 ir 18 straipsniuose nustatyti stebėsenos ir ataskaitų teikimo reikalavimai.

19 straipsnyje pateikiamos nuostatos, kuriomis iš dalies keičiami reglamento priedai.

20 ir 21 straipsniuose nustatytos sąlygos, kuriomis Komisija gali priimti deleguotuosius ir įgyvendinimo aktus.

22 straipsnyje numatyta reglamento peržiūra iki 2035 m. gruodžio 31 d.

23 straipsnyje numatytas reglamento įsigaliojimas ir taikymas.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl gamtos atkūrimo**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
perdavus teisėkūros procedūra priimamo akto projektą nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁴²,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) būtina Sąjungos lygmeniu nustatyti ekosistemų atkūrimo taisykles, kad visoje Sąjungos teritorijoje būtų užtikrintas biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atsigavimas. Ekosistemų atkūrimas taip pat padeda siekti Sąjungos klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos tikslų;
- (2) Europos žaliajame kurse⁴³ nustatytas plataus užmojo veiksmų planas, kaip pertvarkyti Sąjungą į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, kuria siekiama apsaugoti, tausoti ir stiprinti Sąjungos gamtinį kapitalą ir saugoti piliečių sveikatą bei gerovę nuo su aplinka susijusios rizikos ir poveikio. Įgyvendindama Europos žaliajį kursą, Komisija priėmė 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją⁴⁴;
- (3) Sąjunga ir jos valstybės narės, kaip Biologinės įvairovės konvencijos, patvirtintos Tarybos sprendimu 93/626/EEB⁴⁵, šalys, yra įsipareigojusios laikytis 2010 m. Šalių konferencijos Sprendimu Nr. X/2 „Strateginis biologinės įvairovės planas 2011–2020 m.“⁴⁶ priimtose ilgalaikės strateginės vizijos, pagal kurią iki 2050 m. biologinė įvairovė turi būti vertinama, saugoma, atkurama ir išmintingai naudojama, išsaugant

⁴² OL C , , p. .

⁴³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, 2019 12 11 (COM(2019) 640 *final*).

⁴⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“, 2020 5 20, COM(2020) 380 *final*.

⁴⁵ 1993 m. spalio 25 d. Tarybos sprendimas 93/626/EEB dėl Biologinės įvairovės konvencijos sudarymo (OL L 309, 1993 12 13, p. 1).

⁴⁶ <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>.

ekosistemines paslaugas, išlaikant sveiką planetą ir užtikrinant naudą visiems žmonėms;

- (4) [vieta pastraipai dėl naujos Pasaulinės biologinės įvairovės strategijos atkūrimo tikslo, dėl kurio turi būti susitarta Biologinės įvairovės konvencijos (BĮK) COP15];
- (5) JT darnaus vystymosi tikslai⁴⁷, visų pirma 14.2, 15.1, 15.2 ir 15.3 tikslai, susiję su poreikiu užtikrinti sausumos ir vidaus gėlo vandens ekosistemų ir jų teikiamų ekosisteminių paslaugų, visų pirma miškų, šlapynių, kalnų ir sausringų žemių, išsaugojimą, atkūrimą ir tausų naudojimą;
- (6) Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja 2019 m. kovo 1 d. rezoliucijoje⁴⁸ paskelbė 2021–2030 m. JT ekosistemų atkūrimo dešimtmetį, siekdama remti ir didinti pastangas siekiant užkirsti kelią ekosistemų būklės blogėjimui visame pasaulyje, jį sustabdyti ir tą būklę gerinti, taip pat didinti informuotumą apie ekosistemų atkūrimo svarbą;
- (7) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija siekiama užtikrinti, kad iki 2030 m. Europos biologinė įvairovė atsigautų žmonių, planetos, klimato ir mūsų ekonomikos labui. Joje nustatytas plataus užmojo ES gamtos atkūrimo planas, kuriame numatyti keli pagrindiniai įsipareigojimai, įskaitant įsipareigojimą pateikti pasiūlymą dėl teisiškai privalomų ES gamtos atkūrimo tikslų, kad būtų atkurtos nualintos ekosistemos, visų pirma tos, kuriose yra didžiausios anglies dioksido surinkimo ir saugojimo galimybės, ir kad būtų užkertamas kelias gaivalinių nelaimių padariniams ir jie būtų mažinami;
- (8) Europos Parlamentas savo 2021 m. birželio 9 d. rezoliucijoje⁴⁹ labai palankiai įvertino įsipareigojimą parengti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuris apimtų teisiškai privalomus gamtos atkūrimo tikslus, taip pat laikėsi nuomonės, kad, be bendro atkūrimo tikslo, turėtų būti įtraukti su ekosistemomis, buveinėmis ir rūšimis susiję atkūrimo tikslai, apimantys miškus, pievas, šlapynes, durpynus, apdulkinguosius, laisvai tekančias upes, pakrančių zonas ir jūrų ekosistemas;
- (9) 2020 m. spalio 23 d. išvadose⁵⁰ Taryba pripažino, kad užkirsti kelią tolesniam dabartinės biologinės įvairovės ir gamtos būklės blogėjimui bus labai svarbu, tačiau to nepakaks, kad gamta būtų gražinta į mūsų gyvenimą. Taryba dar kartą patvirtino, kad reikia platesnių užmojų gamtos atkūrimo srityje, kaip siūloma naujame ES gamtos atkūrimo plane, į kurį įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę už saugomų teritorijų ribų. Taryba taip pat pareiškė laukianti pasiūlymo dėl teisiškai privalomų gamtos atkūrimo tikslų ir jo poveikio vertinimo;
- (10) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytas įsipareigojimas teisiškai apsaugoti ne mažiau kaip 30 proc. Sąjungos sausumos, įskaitant vidaus vandenį, ir 30 proc. jūros teritorijos, iš kurių bent trečdaliui turėtų būti taikoma griežta apsauga, įskaitant visus likusius neliestus miškus ir sengires. Komisijos bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais parengtuose papildomų saugomų teritorijų nustatymo kriterijuose ir gairėse⁵¹ (toliau – kriterijai ir gairės) pabrėžiama,

⁴⁷ [Jungtinių Tautų darnaus vystymasis. 17 tikslų siekiant pakeisti pasaulį.](#)

⁴⁸ 2019 m. kovo 1 d. Rezoliucija Nr. 73/284 dėl Jungtinių Tautų ekosistemų atkūrimo dešimtmečio (2021–2030 m.).

⁴⁹ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES biologinės įvairovės strategijos iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą (2020/2273(INI)).

⁵⁰ Tarybos išvados „Biologinė įvairovė. Būtinybė skubiai imtis veiksmų“, dok. Nr. 12210/20.

⁵¹ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Saugomų teritorijų nustatymo kriterijai ir gairės“ (SWD(2022) 23 final).

kad jei atkurtos teritorijos visiškai atitinka saugomų teritorijų kriterijus arba tikimasi, kad jos juos atitiks, kai pasijus visas atkūrimo poveikis, tos atkurtos teritorijos taip pat turėtų būti įtrauktos į Sąjungos tikslų, susijusių su saugomomis teritorijomis, įgyvendinimo rezultatus. Be to, kriterijuose ir gairėse pabrėžiama, kad saugomos teritorijos gali būti reikšmingas indėlis į 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytų atkūrimo tikslų įgyvendinimą, nes jose sudaromos sąlygos sėkmingai įgyvendinti atkūrimo pastangas. Tai ypač pasakytina apie teritorijas, kurios gali natūraliai atsigauti sustabdant arba apribojant tam tikrą žmogaus veiklos keliamą pavojų. Tam tikrais atvejais pakaks griežtos tokių teritorijų, įskaitant jūrų aplinką, apsaugos, kad būtų atkurtos jose esančios gamtinės vertybės. Be to, kriterijuose ir gairėse pabrėžiama, jog tikimasi, kad visos valstybės narės prisidės prie 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytų Sąjungos tikslų, susijusių su saugomomis teritorijomis, įgyvendinimo tokia apimtimi, kuri yra proporcinga jose esančioms gamtinėms vertybėms ir gamtos atkūrimo potencialui;

- (11) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytas tikslas užtikrinti, kad saugomų buveinių ir rūšių išsaugojimo tendencijos arba būklė neprastėtų ir kad bent 30 proc. rūšių ir buveinių, kurios šiuo metu nėra palankios būklės, patektų į tą kategoriją arba rodytų didelę teigiamą tendenciją iki 2030 m. patekti į tą kategoriją. Gairėse⁵², kurias Komisija parengė bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, kad padėtų siekti šių tikslų, pabrėžiama, kad greičiausiai reikės dėti pastangas daugumai tų buveinių ir rūšių išsaugoti ir atkurti, t. y. iki 2030 m. sustabdyti dabartines neigiamas tendencijas arba išlaikyti dabartines stabilias ar gerėjančias tendencijas, arba užkirsti kelią buveinių ir rūšių, kurių išsaugojimo būklė yra palanki, nykimui. Gairėse taip pat pabrėžiama, kad šios atkūrimo pastangos pirmiausia turi būti planuojamos, įgyvendinamos ir koordinuojamos nacionaliniu ar regioniniu lygmenimis ir kad atrenkant rūšis ir buveines, kurių būklė turi būti pagerinta iki 2030 m., ir teikiant joms pirmenybę, turi būti siekiama sąveikos su kitais Sąjungos ir tarptautiniais tikslais, visų pirma aplinkos ir klimato politikos tikslais;
- (12) 2020 m. Komisijos gamtos būklės ataskaitoje⁵³ pažymėta, kad Sąjungai dar nepavyko sustabdyti saugomų buveinių tipų ir rūšių, kurių išsaugojimas kelia susirūpinimą Sąjungai, nykimo. Šį nykimą daugiausia lemia ekstensyviojo žemės ūkio atsisakymas, intensyvesnė valdymo praktika, hidrologinių režimų keitimas, urbanizacija ir tarša, netvari miškininkystės veikla ir rūšių eikvojimas. Be to, didelę ir vis augančią grėsmę vietinei Sąjungos florai ir faunai kelia invazinės svetimos rūšys ir klimato kaita;
- (13) tikslinga nustatyti visa apimančią ekosistemų atkūrimo tikslą, kad būtų skatinami ekonominiai ir visuomeniniai pokyčiai, kokybiškų darbo vietų kūrimas ir tvarus augimas. Biologinės įvairovės turtingos ekosistemos, pvz., šlapynės, gėlas vanduo, miškai, taip pat žemės ūkio, retai augalais apaugusios, jūrų, pakrančių ir miestų ekosistemos, jeigu jos yra geros būklės, teikia įvairias esmines ekosistemines paslaugas, o nualintų ekosistemų atkūrimo iki geros būklės visose sausumos ir jūros teritorijose nauda gerokai viršija atkūrimo išlaidas; Šios paslaugos teikia įvairiopą socialinę ir ekonominę naudą, priklausomai nuo ekonominių, socialinių, kultūrinių, regioninių ir vietos ypatumų.

⁵² Galima rasti adresu [Circabc \(europa.eu\)](http://Circabc.europa.eu) [Turi būti pateikta galutinė nuoroda].

⁵³ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Gamtos padėtis Europos Sąjungoje 2013–2018 m. rūšių ir buveinių tipų, saugomų Paukščių direktyva ir Buveinių direktyva, būklės ir tendencijų ataskaita“, COM(2020) 635 final.

- (14) 2021 m. kovo mėn. 52-ojoje sesijoje Jungtinių Tautų Statistikos komisija patvirtino Aplinkos ekonominių sąskaitų sistemą – Ekosistemų apskaitą (SEEA EA)⁵⁴. SEEA EA – tai integruota ir išsami statistikos sistema, skirta duomenims apie buveines ir kraštovaizdžius organizuoti, ekosistemų mastui, būklei ir funkcijoms vertinti, ekosistemų išteklių pokyčiams stebėti ir šiai informacijai susieti su ekonomine ir kita žmogaus veikla;
- (15) biologinės įvairovės turtingų ekosistemų užtikrinimas ir kova su klimato kaita yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Gamta ir gamtos procesais pagrįsti sprendimai, įskaitant natūralias anglies sankaupas ir absorbentus, labai svarbūs kovojant su klimato krize. Kartu klimato krizė jau yra sausumos ir jūrų ekosistemų pokyčių skatinamasis veiksnys, ir Sąjunga turi pasirengti vis intensyvesniam, dažnesniam ir plintančiam jos poveikiui. Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos (IPCC)⁵⁵ specialiojoje ataskaitoje dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C poveikio nurodyta, kad tam tikras poveikis gali būti ilgalaikis arba negrįžtamas. Šeštojoje IPCC vertinimo ataskaitoje⁵⁶ teigiama, kad ekosistemų atkūrimas bus labai svarbus padedant kovoti su klimato kaita ir mažinant apsirūpinimo maistu saugumui kylančią riziką. Tarpvyriausybinė mokslinė politinė biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platforma (IPBES) savo 2019 m. visuotinio biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų vertinimo ataskaitoje⁵⁷ nurodė, kad klimato kaita yra pagrindinis gamtos pokyčius skatinantis veiksnys ir kad tikėtina, jog jos poveikis ateinančiais dešimtmečiais didės ir kai kuriais atvejais viršys kitų ekosistemų pokyčius lemiančių veiksnių, pavyzdžiui, pakeisto žemės ir jūros naudojimo, poveikį;
- (16) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119⁵⁸ nustatytas privalomas Sąjungos poveikio klimatui neutralumo iki 2050 m. tikslas ir tai, kad vėliau būtina pasiekti neigiamą išmetamųjų teršalų kiekį, teikti pirmenybę sparčiam ir nuspėjamam išmetamųjų teršalų kiekio mažinimui ir kartu didinti absorbentais pašalinamą ŠESD kiekį. Ekosistemų atkūrimu galima reikšmingai prisidėti prie natūralių absorbentų išsaugojimo, valdymo ir gerinimo, taip pat prie biologinės įvairovės didinimo, kartu kovojant su klimato kaita. Reglamente (ES) 2021/1119 taip pat reikalaujama, kad atitinkamos Sąjungos institucijos ir valstybės narės užtikrintų nuolatinę pažangą didinant gebėjimą prisitaikyti, atsparumą ir mažinant pažeidžiamumą dėl klimato kaitos. Jame taip pat reikalaujama, kad valstybės narės prisitaikymą prie klimato

⁵⁴ https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf.

⁵⁵ Tarpvyriausybinė klimato kaitos komisija (IPCC): Specialioji ataskaita dėl visuotinio atšilimo 1,5 °C poveikio ir susijusių visuotinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo scenarijų, stiprinant pasaulinį atsaką į klimato kaitos grėsmę, darnų vystymąsi ir pastangas panaikinti skurdą (V. Masson-Delmotte, P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P. R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J. B. R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M. I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor ir T. Waterfield (eds.)) <https://www.ipcc.ch/sr15/>

⁵⁶ [Klimato kaita 2022 m.: poveikis, prisitaikymas ir pažeidžiamumas](https://www.ipcc.ch/sr15/) | Klimato kaita 2022 m.: poveikis, prisitaikymas ir pažeidžiamumas (ipcc.ch).

⁵⁷ IPBES (2019 m.): Tarpvyriausybinės mokslinės politinės biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos visuotinio vertinimo ataskaita dėl biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz ir H. T. Ngo (red.). IPBES sekretoriatas, Bona, Vokietija. 1 148 puslapiai. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

⁵⁸ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1.).

kaitos įtrauktų į visas politikos sritis ir propaguotų gamtos procesais pagrįstus sprendimus⁵⁹ bei ekosistemomis grindžiamą prisitaikymą;

- (17) 2021 m. Komisijos komunikate dėl prisitaikymo prie klimato kaitos⁶⁰ pabrėžiama, kad būtina skatinti gamtos procesais pagrįstus sprendimus, ir pripažįstama, kad ekonomiškai efektyvų prisitaikymą prie klimato kaitos galima pasiekti apsaugant ir atkuriant šlapynes ir durpynus, taip pat pakrančių ir jūrų ekosistemas, plėtojant miestų žaliąsias erdves ir įrengiant žaliuosius stogus bei sienas, taip pat skatinant ir tvariai valdant miškus ir žemės ūkio paskirties žemę. Didesnis biologinės įvairovės ekosistemų skaičius lemia didesnę atsparumą klimato kaitai ir suteikia veiksmingesnių nelaimių mažinimo ir prevencijos formų;
- (18) Sąjungos klimato politika persvarstoma tam, kad būtų laikomasi Reglamente (ES) 2021/1119 siūlomos trajektorijos – iki 2030 m. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bent 55 proc., palyginti su 1990 m. Visų pirma pasiūlymu dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2018/841 ir (ES) 2018/1999⁶¹, siekiama padidinti žemės sektoriaus indėlį į bendrą 2030 m. klimato srities užmojį ir tikslai, susiję su žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF) sektoriuje išmetamo ir absorbuojamo ŠESD kiekio apskaita, suderinami su susijusiomis biologinės įvairovės politikos iniciatyvomis. Tame pasiūlyme pabrėžiama, kad būtina apsaugoti ir stiprinti anglies dioksido absorbavimą gamtoje, didinti ekosistemų atsparumą klimato kaitai, atkurti nualintą žemę ir ekosistemas ir atkurti durpynų drėgnumą. Juo taip pat siekiama pagerinti saugomoje ir atkuriamoje žemėje išmetamo ir absorbuojamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą. Šiuo atveju svarbu, kad visų kategorijų žemės ekosistemos, įskaitant miškus, pievas, pasėlius ir šlapynes, būtų geros būklės, kad būtų galima veiksmingai surinkti ir saugoti anglies dioksidą;
- (19) geopolitiniai įvykiai dar labiau išryškino poreikį apsaugoti maisto sistemų atsparumą⁶². Duomenys rodo, kad žemės ūkio ekosistemų atkūrimas daro teigiamą poveikį maisto gamybos našumui ilguoju laikotarpiu, o gamtos atkūrimas yra tarsi apsidraudimas, užtikrinantis ilgalaikį ES tvarumą ir atsparumą;

⁵⁹ Gamtos procesais pagrįsti sprendimai – tai gamtos įkvėpti ir remiami sprendimai, kurie yra ekonomiškai efektyvūs ir kurie tuo pat metu teikia aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą ir padeda stiprinti atsparumą. Tokie sprendimai lemia, kad miestuose, kraštovaizdžiuose ir jūrų peizažuose atsiranda daugiau ir įvairesnių gamtinių ir natūralių elementų ir procesų, įgyvendinant prie vietos sąlygų pritaikytas, išteklius tausiai naudojančias ir sistemines intervencijos priemones. Todėl gamtos procesais pagrįsti sprendimai yra naudingi biologinei įvairovei ir jais remiamas įvairių ekosisteminių paslaugų teikimas.

⁶⁰ Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 *final*).

⁶¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl taikymo srities, atitikties taisyklių supaprastinimo, valstybių narių 2030 m. tikslų nustatymo ir įsipareigojimo iki 2035 m. bendrai pasiekti poveikio klimatui neutralumo tikslą žemės naudojimo, miškininkystės ir žemės ūkio sektoriuje iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/841 ir dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo, pažangos stebėjimo ir peržiūros tobulinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (COM(2021) 554 *final*).

⁶² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Apsirūpinimo maistu užtikrinimas ir maisto sistemų atsparumo didinimas“, COM(2022) 133 *final*.

- (20) Konferencijos dėl Europos ateities galutinėje ataskaitoje piliečiai ragina Sąjungą apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę, kraštovaizdį ir vandenynus, panaikinti taršą ir puoselėti žinias, informuotumą, švietimą ir dialogą aplinkos, klimato kaitos, energijos vartojimo ir tvarumo klausimais⁶³;
- (21) ekosistemų atkūrimas kartu su pastangomis sumažinti prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais ir jų vartojimą taip pat padės užkirsti kelią bei padidinti atsparumą galimoms būsimoms užkrečiamosioms ligoms, kurios gali tapti zoonozėmis, taip sumažinant protrūkių ir pandemijų riziką, ir padės remti ES ir pasaulines pastangas taikyti bendros sveikatos koncepciją, pagal kurią pripažįstama esant esminio ryšio tarp žmonių sveikatos, gyvūnų sveikatos ir sveikos atsparios gamtos;
- (22) dirvožemis – neatsiejama sausumos ekosistemų dalis. 2021 m. Komisijos komunikate „2030 m. ES dirvožemio strategija“⁶⁴ pabrėžiama, kad būtina atkurti nualintą dirvožemį ir didinti dirvožemio biologinę įvairovę;
- (23) Tarybos direktyva 92/43/EEB⁶⁵ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB⁶⁶ siekiama užtikrinti ilgalaikę vertingiausių ir nykstančių Europos rūšių ir buveinių, taip pat ekosistemų, kurių dalis jos yra, apsaugą, išsaugojimą ir išlikimą. 1992 m. sukurtas tinklas „Natura 2000“, kuris yra didžiausias koordinuojamas saugomų teritorijų tinklas pasaulyje, yra pagrindinė priemonė, kuria įgyvendinami šių dviejų direktyvų tikslai;
- (24) jau sukurta sistema ir gairės⁶⁷, kuriomis remiantis nustatoma pagal Direktyvą 92/43/EEB saugomų buveinių tipų gera būklė ir pakankama rūšių, kurioms taikoma ta direktyva, buveinių kokybė bei kiekis. Remiantis ta sistema ir gairėmis galima nustatyti tų buveinių tipų ir rūšių buveinių atkūrimo tikslus. Tačiau tokio atkūrimo nepakaks siekiant apgręžti biologinės įvairovės nykimo procesą ir atkurti visas ekosistemas. Todėl turėtų būti nustatyti papildomi konkrečiais rodikliais pagrįsti įpareigojimai, kad būtų galima padidinti biologinę įvairovę platesnių ekosistemų mastu;
- (25) remdamosi Direktyvomis 92/43/EEB ir 2009/147/EB ir siekdamos padėti siekti tose direktyvose nustatytų tikslų, valstybės narės turėtų nustatyti atkūrimo priemones, kad užtikrintų saugomų buveinių ir rūšių, įskaitant laukinius paukščius, atkūrimą visose Sąjungos teritorijose, taip pat tose, kurios nepriklauso tinklui „Natura 2000“;
- (26) Direktyva 92/43/EEB siekiama išlaikyti ir atkurti palankią Sąjungos svarbos natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros rūšių išsaugojimo būklę. Tačiau joje nėra nustatytas terminas šiam tikslui pasiekti. Be to, Direktyvoje 2009/147/EB nenustatytas paukščių populiacijų atkūrimo Sąjungoje terminas;

⁶³ Konferencija dėl Europos ateities. Pranešimas apie galutinį konferencijos rezultatą, 2022 m. gegužės mėn., 2 (1, 4, 5) pasiūlymas 44 psl., 6 (6) pasiūlymas 48 psl.

⁶⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES 2030 m. dirvožemio strategija. Naudojimasis geros būklės dirvožemio teikiama nauda žmonėms, maistui, gamtai ir klimatui“ (COM(2021) 699 final).

⁶⁵ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

⁶⁶ 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7).

⁶⁷ Aplinkos GD, 2017 m. „Ataskaitų teikimas pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį: 2013–2018 m. laikotarpio aiškinamosios pastabos ir gairės“ ir 2013 m. Aplinkos GD „Europos Sąjungos buveinių aiškinamasis vadovas Eur 28“.

- (27) todėl turėtų būti nustatyti atkūrimo priemonių įgyvendinimo „Natura 2000“ teritorijose ir už jų ribų terminai, kad visoje Sąjungoje būtų laipsniškai gerinama saugomų buveinių tipų būklė ir jos būtų iš naujo įkurtos, kol bus užtikrintas palankus referencinis plotas, reikalingas palankiai šių tipų buveinių išsaugojimo būklei Sąjungoje pasiekti. Kad valstybėms narėms būtų suteikta reikiamo lankstumo imtis didelio masto atkūrimo pastangų, tikslinga buveinių tipus grupuoti pagal ekosistemas, kurioms jos priklauso, ir buveinių tipų grupėms nustatyti per tam tikrą laikotarpį pasiektinus ir kiekybinius plotu pagrįstus tikslus. Tai suteiks galimybę valstybėms narėms pasirinkti, kurias buveines pirmiausia atkurti grupėje;
- (28) panašūs reikalavimai turėtų būti nustatyti rūšių, kurioms taikoma Direktyva 92/43/EEB, buveinėms ir laukinių paukščių, kuriems taikoma Direktyva 2009/147/EB, buveinėms, ypač daug dėmesio skiriant reikiamoms jungtims tarp šių abiejų buveinių, kad tų rūšių populiacijos klestėtų;
- (29) būtina, kad buveinių tipų atkūrimo priemonės būtų pakankamos ir tinkamos, kad kuo greičiau būtų atkurta gera būklė ir užtikrintas palankus referencinis plotas, kad būtų pasiekta gera jų išsaugojimo būklė. Svarbu, kad atkūrimo priemonės būtų tokios, kokios būtinos per nustatytą laiką įvykdytiniams ir kiekybiniais su plotu susijusiems tikslams pasiekti. Be to, būtina, kad rūšių buveinių atkūrimo priemonės būtų pakankamos ir tinkamos, kad būtų kuo greičiau užtikrinta pakankama buveinių kokybė ir kiekis, siekiant palankios rūšių išsaugojimo būklės;
- (30) svarbu užtikrinti, kad pagal šį reglamentą nustatytomis atkūrimo priemonėmis būtų konkrečiai ir išmatuojamai pagerinta ekosistemų būklė tiek atskirų teritorijų, kurias reikia atkurti, lygmeniu, tiek nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis;
- (31) siekiant užtikrinti, kad atkūrimo priemonės būtų veiksmingos ir kad jų rezultatus būtų galima išmatuoti laikui bėgant, labai svarbu, kad teritorijose, kurioms taikomos tokios atkūrimo priemonės, siekiant pagerinti buveinių, patenkančių į Direktyvos 92/43/EEB I priedo taikymo sritį, būklę, iš naujo įkurti tas buveines ir pagerinti jungtis tarp jų, padėtis nuolat gerėtų, kol bus pasiekta gera būklė;
- (32) taip pat labai svarbu, kad teritorijose, kuriose taikomos atkūrimo priemonės, siekiant pagerinti rūšių, kurioms taikoma Direktyva 92/43/EEB, buveinių ir laukinių paukščių, kuriems taikoma Direktyva 2009/147/EB, buveinių kokybę ir kiekį, padėtis nuolat gerėtų, kad būtų galima padėti pasiekti pakankamą tokių rūšių buveinių kiekį ir kokybę;
- (33) svarbu užtikrinti, kad valstybių narių ir visos Sąjungos teritorijoje laipsniškai didėtų plotai, apimantys į Direktyvos 92/43/EEB taikymo sritį patenkančius buveinių, kurios yra geros būklės, tipus, kol bus užtikrintas kiekvieno buveinių tipo palankus referencinis plotas ir bent 90 proc. to ploto valstybės narės lygmeniu bus geros būklės, kad Sąjungoje būtų galima pasiekti gerą tų tipų buveinių išsaugojimo būklę;
- (34) svarbu užtikrinti laipsnišką rūšių, kurioms taikoma Direktyva 92/43/EEB, taip pat laukinių paukščių, kuriems taikoma Direktyva 2009/147/EB, buveinių kokybės ir kiekybės didėjimą valstybių narių ir galiausiai Sąjungos teritorijoje, kol ta kokybė ir kiekybė bus pakankami ilgalaikiam tų rūšių išlikimui užtikrinti;
- (35) svarbu, kad padėtis buveinių tipų, kuriems taikomas šis reglamentas, teritorijose neblogėtų, palyginti su dabartine padėtimi, atsižvelgiant į dabartinius atkūrimo poreikius ir būtinybę ateityje toliau nedidinti atkūrimo poreikių. Tačiau tikslinga apvarstyti nenugalimos jėgos (*force majeure*) galimybę, dėl kurios gali pablogėti teritorijų, apimančių tuos buveinių tipus, būklė, taip pat neišvengiamus buveinių

pokyčius, kuriuos tiesiogiai lemia klimato kaita arba kurie įvyksta dėl viršesnio viešojo intereso planų ar projektų, kuriems nėra mažiau žalingų alternatyvių sprendimų ir dėl kurių sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju, arba dėl planų ar projektų, kuriems išduotas leidimas pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalį;

- (36) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje pabrėžiama, kad reikia imtis aktyvesnių veiksmų siekiant atkurti nualintas jūrų ekosistemas, įskaitant ekosistemas, kuriose yra daug anglies, ir svarbias žuvų neršto ir jų jauniklių augimo vietas. Strategijoje taip pat skelbiama, kad Komisija turi pasiūlyti naują žvejybos išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos veiksmų planą;
- (37) Direktyvos 92/43/EEB I priede išvardyti jūrų buveinių tipai apibrėžiami plačiai ir apima daug ekologiniu požiūriu skirtingų potipių, kuriems būdingas skirtingas atkūrimo potencialas, todėl valstybėms narėms sunku nustatyti tinkamas tų buveinių tipų atkūrimo priemonės. Todėl jūros buveinių tipai turėtų būti išsamiau apibrėžti naudojant Europos Sąjungos informacijos apie gamtą sistemos (angl. EUNIS) jūrų buveinių atitinkamo lygmens klasifikaciją. Valstybės narės turėtų nustatyti palankius referencinius plotus, kad būtų pasiekta kiekvieno iš tų buveinių tipų gera išsaugojimo būklė, jei tie referenciniai plotai dar nėra įtraukti į kitus Sąjungos teisės aktus;
- (38) kai siekiant apsaugoti pakrančių ir jūrų buveines reikia reglamentuoti žvejybos arba akvakultūros veiklą, taikoma bendra žuvininkystės politika. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1380/2013⁶⁸ visų pirma nustatyta, kad vykdant bendrą žuvininkystės politiką turi būti įgyvendinamas ekosisteminis žuvininkystės valdymo metodas, siekiant užtikrinti, kad neigiamas žvejybos veiklos poveikis jūrų ekosistemai būtų kuo mažesnis. Tame reglamente taip pat nustatyta, jog ta politika turi būti siekiama užtikrinti, kad vykdant akvakultūros ir žvejybos veiklą būtų vengiama jūros aplinkos būklės blogėjimo;
- (39) tam, kad būtų pasiektas nuolatinio, ilgalaikio ir tvaraus biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atkūrimo tikslas, valstybės narės turėtų visapusiškai pasinaudoti bendros žuvininkystės politikos teikiamomis galimybėmis. Atsižvelgdamos į išimtinę Sąjungos kompetenciją jūrų biologinių išteklių išsaugojimo srityje, valstybės narės turi galimybę imtis nediskriminacinių priemonių, kad išsaugotų ir valdytų žuvų išteklius ir palaikytų ar pagerintų jūrų ekosistemų išsaugojimo būklę 12 jūrmylių ribose. Be to, tiesioginių valdymo interesų turinčios valstybės narės turi galimybę susitarti ir pateikti bendras rekomendacijas dėl išsaugojimo priemonių, kurios būtinos siekiant laikytis įpareigojimų pagal Sąjungos aplinkos teisę. Tokios priemonės bus vertinamos ir priimamos pagal bendros žuvininkystės politikos taisykles ir procedūras;
- (40) Direktyvoje 2008/56/EB reikalaujama, kad valstybės narės bendradarbiautų dvišaliu pagrindu ir pasitelkdamos regioninius bei subregioninius bendradarbiavimo mechanizmus, taip pat regionines jūrų konvencijas⁶⁹, o kai tai susiję su žuvininkystės priemonėmis – pagal bendrą žuvininkystės politiką įsteigtose regioninėse grupėse.

⁶⁸ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 22).

⁶⁹ 1992 m. Konvencija dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos – OSPAR konvencija (OSPAR), 1992 m. Konvencija dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos – Helsinkio konvencija (HELCOM), 1995 m. Viduržemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos konvencija – Barselonos

- (41) svarbu, kad taip pat būtų taikomos tam tikrų jūrų rūšių, kurioms taikoma Migruojančių laukinių gyvūnų rūšių išsaugojimo konvencija, bet netaikoma Direktyva 92/43/EEB, pvz., ryklių ir rajų, buveinių atkūrimo priemonės, nes jos atlieka svarbią funkciją ekosistemoje;
- (42) siekdamas remti sausumos, gėlo vandens, pakrančių ir jūrų buveinių atkūrimą ir užtikrinti, kad jų būklė neblogėtų, valstybės narės turi galimybę nustatyti papildomas teritorijas kaip saugomas teritorijas arba griežtai saugomas teritorijas, įgyvendinti kitas veiksmingas teritorines išsaugojimo priemones ir skatinti privačias žemės išsaugojimo priemones;
- (43) miestų ekosistemos sudaro apie 22 proc. Sąjungos sausumos paviršiaus ir yra teritorija, kurioje gyvena dauguma Sąjungos piliečių. Miesto žaliosios zonos, įskaitant miestų miškus, parkus ir sodus, miestų ūkius, medžiais apsodintas gatves, miesto pievas ir miesto gyvatvoves, taip pat yra biologinei įvairovei, visų pirma augalams, paukščiams ir vabzdžiams, įskaitant apdulkintojus, svarbios buveinės. Jos taip pat teikia gyvybiškai svarbias ekosistemines paslaugas, įskaitant gaivinių nelaimių (pvz., potvynių, karščio salos efekto) rizikos mažinimą ir kontrolę, vėsinimą, rekreaciją, vandens ir oro filtravimą, taip pat klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie jos;
- (44) reikia gerokai sustiprinti veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti, kad miestų žaliosioms erdvėms nebekiltų būklės blogėjimo rizika. Siekiant užtikrinti, kad miestų žaliosios erdvės ir toliau teiktų būtinas ekosistemines paslaugas, reikėtų sustabdyti jų nykimą, jas atkurti ir plėsti, be kita ko, į miestų planavimą geriau integruojant žaliąją infrastruktūrą ir gamtos procesais pagrįstus sprendimus, o į pastatų projektavimą – tokią žaliąją infrastruktūrą kaip žalieji stogai ir žaliosios sienos;
- (45) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje reikalaujama dėti daugiau pastangų, kad būtų atkurtos gėlo vandens ekosistemos ir natūralios upių funkcijos. Gėlo vandens ekosistemų atkūrimas turėtų apimti pastangas atkurti natūralias išilgines ir skersines upių, jų pakrančių teritorijų ir salpų jungtis, be kita ko, pašalinant kliūtis, kad būtų galima pasiekti palankią upių, ežerų ir aliuvinių buveinių bei rūšių, gyvenančių tose buveinėse, kurios saugomos pagal Direktyvas 92/43/EEB ir 2009/147/EB, išsaugojimo būklę, taip pat įgyvendinti vieną iš pagrindinių 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytų tikslų, t. y. atkurti bent 25 000 km laisvai tekančių upių. Šalindamos kliūtis, valstybės narės pirmiausia turėtų pašalinti atgyvenusias kliūtis, t. y. kurios nebereikalingos atsinaujinančiosios energijos gamybai, vidaus vandenų laivybai, vandens tiekimui ar kitoms reikmėms;
- (46) Sąjungoje pastaraisiais dešimtmečiais labai sumažėjo apdulkintojų: viena iš trijų bičių rūšių ir drugelių rūšių nyksta, o vienai iš dešimties tokių rūšių gresia išnykimas. Apdulkintojai, apdulkindami laukinius ir auginamus augalus, yra labai svarbūs sausumos ekosistemų veikimui, žmonių gerovei ir apsirūpinimo maistu saugumui. Beveik 5 000 000 000 EUR iš ES metinės žemės ūkio produkcijos tiesiogiai gaunama dėl vabzdžių apdulkintojų buvimo⁷⁰;

konvencija (UNEP-MAP) ir 1992 m. Konvencija dėl Juodosios jūros apsaugos nuo taršos – Bukarešto konvencija.

⁷⁰

V. Vysna, J. Maes, J. E. Petersen, A. La Notte, S. Vallecillo, N. Aizpurua, E. Ivits, A. Teller, „Ekosistemų ir jų paslaugų apskaita Europos Sąjungoje“ (angl. „Accounting for ecosystems and their services in the European Union“) (INCA). INCA projekto II etapo galutinė ataskaita, pagal kurią siekiama parengti ES integruotos ekosistemų apskaitos sistemos bandomąjį projektą. Statistinė ataskaita. Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2021 m.

- (47) reaguodama į Europos Parlamento ir Tarybos raginimus spręsti apdulkintojų nykimo problemą, 2018 m. birželio 1 d. Komisija pradėjo įgyvendinti ES iniciatyvą dėl apdulkintojų⁷¹. Iniciatyvos įgyvendinimo pažangos ataskaitoje⁷² nurodyta, kad tebėra didelių problemų šalinant apdulkintojų kiekio mažėjimo veiksnius, įskaitant pesticidų naudojimą. Europos Parlamentas⁷³ ir Taryba⁷⁴ paragino imtis aktyvesnių veiksmų siekiant spręsti apdulkintojų nykimo problemą ir sukurti Sąjungos masto apdulkintojų stebėsenos sistemą, taip pat nustatyti aiškius tikslus ir rodiklius, susijusius su įsipareigojimu sustabdyti apdulkintojų nykimą ir atkurti jų gausą. Europos Audito Rūmai rekomendavo Komisijai sukurti tinkamus valdymo ir stebėsenos mechanizmus, kuriais siekiama pašalinti apdulkintojams kylančias grėsmes⁷⁵;
- (48) pasiūlymu dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tvaraus augalų apsaugos produktų naudojimo [*turi būti priimtas 2022 m. birželio 22 d.; įtraukti priimto akto pavadinimą ir numerį, kai jau bus žinomas*] siekiama reglamentuoti vieną iš apdulkintojų nykimo veiksnių, uždraudžiant naudoti pesticidus ekologiniu požiūriu jautriose teritorijose, kurių daugeliui taikomas šis reglamentas, pavyzdžiui, teritorijose, kuriose išsaugomos apdulkintojų rūšys, Europos raudonosiose knygos⁷⁶ klasifikuojamos kaip rūšys, kurioms kyla grėsmė išnykti;
- (49) siekiant užtikrinti saugų, tvarų, maistingą ir įperkamą maistą, reikalingos tvarios, atsparios ir biologinės įvairovės turtingos žemės ūkio ekosistemos. Didelės biologinės įvairovės žemės ūkio ekosistemos taip pat didina žemės ūkio atsparumą klimato kaitai ir aplinkai kylančiais rizikais, kartu padedamos užtikrinti maisto saugą ir apsirūpinimo maistu saugumą ir kurti naujas darbo vietas kaimo vietovėse, visų pirma darbo vietas, susijusias su ekologiniu ūkininkavimu, taip pat kaimo turizmu ir poilsiu. Todėl Sąjunga turi didinti biologinę įvairovę savo žemės ūkio paskirties žemėje, taikydama įvairią esamą praktiką, naudingą biologinės įvairovės didinimui arba su ja suderinamą, įskaitant ekstensyvųjų žemės ūkį. Ekstensyvusis žemės ūkis labai svarbus daugelio rūšių ir buveinių išlaikymui teritorijose, kuriose didelė biologinė įvairovė. Esama įvairios ekstensyviosios žemės ūkio praktikos, kuri duoda įvairios didelės naudos apsaugant biologinės įvairovės, ekosisteminių paslaugų ir kraštovaizdžio elementus, pavyzdžiui, tikslusis ūkininkavimas, ekologinis ūkininkavimas, agroekologija, agrarinė miškininkystė ir mažo intensyvumo daugiamečiai žolynai;
- (50) siekiant padidinti žemės ūkio ekosistemų biologinę įvairovę visoje Sąjungoje, be kita ko, teritorijose, kurios nepriklauso buveinių tipams, patenkantiems į Direktyvos 92/43/EEB taikymo sritį, reikia taikyti atkūrimo priemonės. Kadangi nėra bendro žemės ūkio ekosistemų būklės vertinimo metodo, pagal kurį būtų galima nustatyti konkrečius žemės ūkio ekosistemų atkūrimo tikslus, tikslinga nustatyti bendrą

⁷¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES iniciatyva dėl apdulkintojų“ (COM(2018) 395 *final*).

⁷² Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES iniciatyvos dėl apdulkintojų įgyvendinimo pažanga“ (COM(2021) 261 *final*).

⁷³ 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES biologinės įvairovės strategijos iki 2030 m. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą (2020/2273(INI)), galima rasti adresu https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_LT.pdf.

⁷⁴ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvados dėl Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 15/2020 „Laukinių apdulkintojų apsauga Europos Sąjungoje – Komisijos iniciatyvos nebuvo vaisingos“ (dok. Nr. 14168/20).

⁷⁵ Specialioji ataskaita Nr. 15/2020, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_LT.pdf

⁷⁶ [Europos raudonoji knyga – Aplinka – Europos Komisija \(europa.eu\)](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_LT.pdf)

įpareigojimą gerinti žemės ūkio ekosistemų biologinę įvairovę ir vertinti to įpareigojimo vykdymą remiantis esamais rodikliais;

- (51) kadangi agrarinio kraštovaizdžio paukščiai yra gerai žinomi ir plačiai pripažinti pagrindiniai žemės ūkio ekosistemų būklės rodikliai, tikslinga nustatyti jų atkūrimo tikslus; įpareigojimas pasiekti tokius tikslus būtų taikomas valstybėms narėms, o ne pavieniams ūkininkams. Valstybės narės turėtų pasiekti tuos tikslus įdiegdamos veiksmingas žemės ūkio paskirties žemės atkūrimo priemonės, bendradarbiaudamos su ūkininkais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais dėl jų formos ir įgyvendinimo vietoje;
- (52) didelės įvairovės kraštovaizdžio elementai žemės ūkio paskirties žemėje, be kita ko, apsauginės juostos, pūdymai (įtraukti arba neįtraukti į sėjomainą), gyvatvorės, pavieniai medžiai ar jų grupės, medžių eilės, laukų pakraščiai, pavieniai ploteliai, grioviai, upeliai, nedidelės šlapynės, terasos, akmenų piramidės, akmeninės sienos, nedideli tvenkiniai ir kultūriniai elementai suteikia erdves laukiniams augalams ir gyvūnams, įskaitant apdulkintojus, užkerta kelią dirvožemio erozijai ir alinimui, filtruoja orą bei vandenį, padeda švelninti klimato kaitą ir prisitaikyti prie jos, taip pat didina nuo apdulkinimo priklausomų žemės ūkio pasėlių produktyvumą. Gamybinės paskirties medžiai, kurie yra ariamosios žemės agrarinės miškininkystės sistemų dalis, ir gamybiniai negamybinės paskirties gyvatvorių elementai taip pat gali būti laikomi didelės biologinės įvairovės kraštovaizdžio elementais, jeigu jie nėra tręšiami ar apdorojami pesticidais ir jei derlius nuimamas tik tada, kai dėl to nenukenčia didelė biologinė įvairovė. Todėl turėtų būti nustatytas reikalavimas užtikrinti žemės ūkio paskirties žemės, kurioje yra didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų, dalies didinimo tendenciją. Toks reikalavimas suteiktų galimybę Sąjungai įvykdyti vieną iš kitų pagrindinių 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos įsipareigojimų, t. y. užtikrinti, kad bent 10 proc. žemės ūkio paskirties žemės sudarytų didelės įvairovės kraštovaizdžio elementai. Reikėtų siekti užtikrinti ir kitų esamų rodiklių, pvz., pievų drugelių indekso ir organinės anglies sancaupų pasėlių mineraliniuose dirvožemiuose, didėjimo tendencijas;
- (53) bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) siekiama remti ir stiprinti aplinkos apsaugą, įskaitant biologinę įvairovę. Vienas iš konkrečių politikos tikslų – padėti sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ją didinti, puoselėti ekosistemines paslaugas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius. Pagal naują BŽŪP paramos sąlygų standartą Nr. 8 dėl geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (8 GAAB)⁷⁷ reikalaujama, kad su plotu susijusių išmokų gavėjai bent 4 proc. savo ūkio ariamosios žemės skirtų negamybiniais plotams ir elementams, įskaitant pūdymus, ir išlaikytų esamus kraštovaizdžio elementus. Jei tenkinamos tam tikros sąlygos⁷⁸, tuos 4 proc., kurių reikia atitikčiai GAAB standartui užtikrinti, galima sumažinti iki 3 proc. Šis įpareigojimas padės valstybėms narėms užtikrinti didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų žemės ūkio paskirties žemėje daugėjimo tendenciją. Be to, pagal BŽŪP

⁷⁷ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115 2021 m. gruodžio 2 d. kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, OL L 435, 2021 12 6, p. 1.

⁷⁸ Jei ūkininkas pagal sustiprintą ekologinę sistemą įsipareigoja bent 7 proc. savo ariamosios žemės skirti negamybiniais plotams ar elementams, įskaitant pūdymą, arba jei bent 7 proc. ariamosios žemės ūkio lygmeniu, įskaitant tarpinius pasėlius arba azotą fiksuojančius pasėlius, dirbama nenaudojant augalų apsaugos produktų.

valstybės narės turi galimybę sukurti ekologines sistemas, pagal kurias remiama žemės ūkio paskirties žemėje ūkininkų vykdoma žemės ūkio praktika, apimanti kraštovaizdžio elementų arba negamybinių plotų išlaikymą ir kūrimą. Panašiai, neapsiribodamos 8 GAAB sąlygomis ir (arba) ekologinėmis schemomis, valstybės narės gali į savo BŽŪP strateginius planus įtraukti agrarinės aplinkosaugos ir klimato srities įsipareigojimus, įskaitant sustiprintą kraštovaizdžio elementų valdymą. LIFE gamtos ir biologinės įvairovės projektai, kuriais remiamas Direktyvos 92/43/EEB ir Direktyvos 2009/147/EB, taip pat 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos įgyvendinimas, taip pat prisidės prie to, kad iki 2030 m. Europos biologinė įvairovė žemės ūkio paskirties žemėje imtų atsigaivinti;

- (54) žemės ūkio reikmėms (t. y. pievoms ir pasėliams) naudojamo organinio dirvožemio⁷⁹, kuris yra nusausintuose durpynai, atkūrimas ir jo drėgnumo atkūrimas⁸⁰ padeda užtikrinti didelę naudą biologinei įvairovei, gerokai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, taip pat teikia kitokios naudos aplinkai ir kartu prisideda prie žemės ūkio kraštovaizdžio įvairovės. Žemės ūkio reikmėms naudojamiems nusausintiems durpynams atkurti valstybės narės gali rinktis įvairias atkūrimo priemones – nuo pasėlių pavertimo daugiametėmis pievomis ir ekstensyvinimo kartu mažinant drenavimą iki visiško drėgnumo atkūrimo su galimybe užsiimti durpininkyste arba įveisti durpes formuojančią augmeniją. Daugiausia naudos klimatui duoda pasėlių plotų atkūrimas ir drėgnumo atkūrimas juose, po jo – intensyviai tvarkomų pievų atkūrimas. Siekiant, kad valstybės narės galėtų lanksčiai įgyvendinti žemės ūkio paskirtimi naudojamų nusausintų durpynų atkūrimo tikslą, joms leidžiama teritorijas, kuriose yra durpių gavybos vietos, taikomas nusausintų durpynų atkūrimo ir drėgnumo atkūrimo priemones, taip pat, tam tikru mastu, kitos paskirties žemėje (pvz., miške) taikomas nusausintų durpynų atkūrimo ir jų drėgnumo atkūrimo priemones laikyti prisidedančiomis prie žemės ūkio paskirties nusausintų durpynų atkūrimo tikslo įgyvendinimo;
- (55) siekiant didžiausios naudos biologinei įvairovei, nusausintų durpynų plotų ir jų drėgnumo atkūrimas turėtų neapsiriboti Direktyvos 92/43/EEB I priede nurodytų tipų šlapynių buveinių, kurios turi būti atkurtos ir iš naujo įkurtos, plotais. Duomenys apie organinio dirvožemio apimtį ir jo išmetamą bei absorbuojamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį stebimi ir pateikiami LULUCF sektoriaus nacionalinėse išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitose, kurias valstybės narės teikia UNFCCC. Atkurti durpynai ir durpynai, kurių drėgnumas atkurtas, gali būti toliau našiai naudojami alternatyviais būdais. Pavyzdžiui, durpininkystė – ūkininkavimo drėgnuose durpynuose praktika – gali apimti įvairių rūšių nendrynų, tam tikrų rūšių medžių, mėlynų ir spanguolių auginimą, durpinių samanų auginimą ir naminių buivolų ganymą. Tokia praktika turėtų būti grindžiama tvaraus valdymo principais ir ja turėtų būti siekiama didinti biologinę įvairovę, kad ji turėtų didelę finansinę ir ekologinę vertę. Durpininkystė taip pat gali būti naudinga kelioms Sąjungoje nykstančioms rūšims ir gali sudaryti palankias sąlygas šlapynių teritorijų ir susijusių rūšių populiacijų jungtims Sąjungoje. Priemonės, skirtos nusausintiems durpynams ir jų drėgnumui atkurti, taip pat galimam pajamų praradimui kompensuoti,

⁷⁹ Terminas „organinis dirvožemis“ apibrėžtas 2006 m. IPCC gairėse dėl nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos, parengtose pagal nacionalinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos programą, H. S. Eggleston, L. Buendia, K. Miwa, T. Ngara ir K. Tanabe (red.).

⁸⁰ Drėgnumo atkūrimas – nusausinto dirvožemio pakeitimo drėgnu dirvožemiu procesas. IPCC 2014, 2013 ir „Supplement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories: Wetlands“, Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. and Troxler, T.G. (eds), I skyrius.

gali būti finansuojamos iš įvairių šaltinių, įskaitant Sąjungos biudžetą ir Sąjungos finansavimo programas;

- (56) naujoje 2030 m. ES miškų strategijoje⁸¹ apibūdintas poreikis atkurti miškų biologinę įvairovę. Miškai ir kita miškinga žemė užima daugiau kaip 43,5 proc. ES sausumos ploto. Miškų ekosistemos, kurioms būdinga didelė biologinė įvairovė, yra pažeidžiamos dėl klimato kaitos, tačiau jos taip pat natūraliai padeda prisitaikyti prie klimato kaitos ir kovoti su ja bei šalinti su klimatu susijusią riziką, be kita ko, dėl savo anglies sancaupų ir anglies dioksido absorbentų funkcijų, ir teikia daug kitų svarbių ekosisteminių paslaugų bei naudos, pavyzdžiui, iš jų gaunama statybinė ir kita mediena, maisto ir kiti ne medienos produktai, jos padeda reguliuoti klimatą, stabilizuoti dirvožemį ir kontroliuoti eroziją, taip pat valo orą ir vandenį;
- (57) siekiant padidinti miškų ekosistemų biologinę įvairovę visoje Sąjungoje, be kita ko, teritorijose, kurios nepriklauso buveinių tipams, patenkančioms į Direktyvos 92/43/EEB taikymo sritį, reikia taikyti atkūrimo priemones. Nesant bendro miškų ekosistemų būklės vertinimo metodo, pagal kurį būtų galima nustatyti konkrečius miškų ekosistemų atkūrimo tikslus, tikslinga nustatyti bendrą įpareigojimą didinti miškų ekosistemų biologinę įvairovę ir vertinti to įpareigojimo vykdymą remiantis esamais rodikliais, susijusiais su, pavyzdžiui, stovinčia ir gulintia negyva mediena, įvairiaamžių miškų dalimi, miškų jungtimis, įprastų miško paukščių populiacijų indeksu⁸² ir organinės anglies sancaupomis;
- (58) buveinių ir rūšių, saugomų pagal direktyvas 92/43/EEB ir 2009/147/EB, apdulkintojų ir gėlo vandens, miesto, žemės ūkio ir miškų ekosistemų atkūrimo tikslai bei įpareigojimai turėtų papildyti vieni kitus ir veikti sinergiškai, kad būtų pasiektas visa apimantis tikslas – atkurti ekosistemas visos Sąjungos sausumos ir jūros teritorijose. Daugeliu atvejų atkūrimo priemonės, kurių reikia vienam konkrečiam tikslui pasiekti, padės įgyvendinti ir kitus tikslus ar įsipareigojimus. Todėl valstybės narės turėtų atkūrimo priemones planuoti strategiškai – siekdamos kuo labiau padidinti jų veiksmingumą prisidedant prie gamtos atkūrimo visoje Sąjungoje. Be to, atkūrimo priemonės turėtų būti planuojamos taip, kad jomis būtų sprendžiami klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei gaivalinių nelaimių poveikio prevencijos ir kontrolės klausimai. Jomis turėtų būti siekiama optimizuoti ekologines, ekonomines ir socialines ekosistemų funkcijas, įskaitant jų našumo potencialą, atsižvelgiant į jų indėlį į darnų atitinkamų regionų ir bendruomenių vystymąsi. Svarbu, kad valstybės narės parengtų išsamius nacionalinius atkūrimo planus, pagrįstus geriausiais turimais moksliniais įrodymais, ir kad visuomenei būtų sudarytos išankstinės ir veiksmingos galimybės dalyvauti rengiant planus. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į konkrečias sąlygas ir poreikius savo teritorijoje, kad planuose būtų reaguojama į atitinkamą biologinės įvairovės nykimo pavojų, grėsmes ir veiksnius, ir turėtų bendradarbiauti, kad užtikrintų atkūrimą ir jungtis tarpvalstybiniu mastu;
- (59) siekdamos užtikrinti įvairių priemonių, kurios buvo ir turi būti įgyvendintos siekiant apsaugoti, išsaugoti ir atkurti gamtą Sąjungoje, sąveiką, valstybės narės, rengdamos savo nacionalinius atkūrimo planus, turėtų atsižvelgti į: „Natura 2000“ teritorijoms nustatytas išsaugojimo priemones ir prioritetinių veiksmų programas, parengtas pagal

⁸¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja 2030 m. ES miškų strategija“ (COM(2021) 572 final).

⁸² Įprastų paukščių populiacijų indeksas (ES suvestinis rodiklis). Produktų duomenų rinkiniai, Eurostatas (europa.eu).

Direktyvas 92/43/EEB ir 2009/147/EB; priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti gerą ekologinę ir cheminę vandens telkinių, įtrauktų į upių baseinų valdymo planus, parengtus pagal Direktyvą 2000/60/EB, būklę; jūrų strategijas, kuriomis siekiama užtikrinti gerą aplinkos būklę visuose Sąjungos jūrų regionuose, parengtas pagal Direktyvą 2008/56/EB; nacionalines oro taršos kontrolės programas, parengtas pagal Direktyvą (ES) 2016/2284; nacionalines biologinės įvairovės strategijas ir veiksmų planus, parengtus pagal Biologinės įvairovės konvencijos 6 straipsnį, taip pat išsaugojimo priemonės, priimtas pagal Reglamentą (ES) Nr. 1380/2013, ir technines priemonės, priimtas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1241⁸³;

- (60) siekiant užtikrinti šio reglamento ir Direktyvos (ES) 2018/2001⁸⁴, Reglamento (ES) 2018/1999⁸⁵ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/70/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją⁸⁶ tikslų suderinamumą, visų pirma rengiant nacionalinius atkūrimo planus, valstybės narės turėtų atsižvelgti į atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų galimybes prisidėti prie gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimo;
- (61) atsižvelgiant į tai, kad svarbu nuosekliai spręsti dvilypės biologinės įvairovės nykimo ir klimato kaitos problemas, atkuriant biologinę įvairovę reikėtų atsižvelgti į atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą ir atvirkščiai. Komunikate „„REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“⁸⁷ nurodyta, kad valstybės narės turėtų greitai nustatyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams tinkamas sausumos ir jūros zonas, jas įvertinti ir užtikrinti, kad jomis būtų galima naudotis, atsižvelgdamos į savo nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, indėlį siekiant persvarstyto 2030 m. atsinaujinančiųjų energijos išteklių tikslo, taip pat kitus aspektus, kaip antai išteklių prieinamumą, tinklo infrastruktūrą ir ES biologinės įvairovės strategijos tikslus. 2022 m. gegužės 18 d. priimtame Komisijos pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, Direktyva 2010/31/ES dėl

⁸³ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1241 dėl žuvininkystės išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos taikant technines priemones, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1967/2006, (EB) Nr. 1224/2009 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 ir (ES) 2019/1022 ir panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 894/97, (EB) Nr. 850/98, (EB) Nr. 2549/2000, (EB) Nr. 254/2002, (EB) Nr. 812/2004 bei (EB) Nr. 2187/2005 (OL L 198, 2019 7 25, p. 105).

⁸⁴ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

⁸⁵ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

⁸⁶ 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/70/EB dėl benzino ir dyzelinių degalų (dyzelino) kokybės, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 93/12/EEB (OL L 350, 1998 12 28, p. 58).

⁸⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „„REPowerEU“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“ (COM(2022) 108 final).

pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo,⁸⁸ ir tą pačią dieną priimtoje Komisijos rekomendacijoje dėl leidimų išdavimo atsinaujinančiosios energijos projektams procedūrų paspartinimo ir elektros energijos pirkimo sutarčių sudarymo⁸⁹ taip pat pateikiamos nuostatos dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamų vietų nustatymo. Tai konkrečios sausumos ar jūros vietos, kurios yra itin tinkamos energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginiams, išskyrus biomasę deginančius įrenginius, įrengti ir kuriose, atsižvelgiant į pasirinktos teritorijos ypatumus, konkrečios atsinaujinančiosios energijos gamyba neturėtų daryti didelio poveikio aplinkai. Rinkdamosi tas vietas valstybės narės turėtų teikti pirmenybę dirbtiniams ir pastatytiems paviršiams, pvz., stogams, transporto infrastruktūros zonoms, stovėjimo aikštelėms, atliekų aikštelėms, pramonės objektams, kasykloms, dirbtiniams vidaus vandens telkiniams, ežerams ar rezervuarams ir, kai tinkama, miesto nuotekų valymo objektams, taip pat nualintai žemei, kuri netinka žemės ūkiui. Nustatydamos atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamas vietas valstybės narės turėtų vengti saugomų teritorijų ir atsižvelgti į savo nacionalinius gamtos atkūrimo planus. Nacionalinių atkūrimo planų rengimą valstybės narės turėtų koordinuoti su atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamų vietų nustatymu. Rengdamos gamtos atkūrimo planus valstybės narės turėtų užtikrinti sinergiją su jau nustatytomis atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamomis vietomis ir užtikrinti, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamų vietų naudojimas, įskaitant Direktyvoje (ES) 2018/2001 numatytas leidimų išdavimo atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamoms vietoms procedūras, liktų nepakitęs;

- (62) siekiant užtikrinti sąveiką su valstybėse narėse jau suplanuotomis arba įgyvendinamomis atkūrimo priemonėmis, nacionaliniuose atkūrimo planuose turėtų būti pripažįstamos tos atkūrimo priemonės ir į jas atsižvelgiama. Kadangi 2022 m. IPCC ataskaitoje nurodyta, jog reikia skubiai imtis veiksmų nualintoms ekosistemoms atkurti, valstybės narės turėtų įgyvendinti tas priemones kartu rengdamos atkūrimo planus;
- (63) nacionaliniuose atkūrimo planuose taip pat turėtų būti atsižvelgiama į mokslinių tyrimų projektų, susijusių su ekosistemų būklės vertinimu, atkūrimo priemonių nustatymu ir įgyvendinimu bei stebėsenos tikslais, rezultatus;
- (64) tikslinga atsižvelgti į ypatingą Sąjungos atokiausių regionų, išvardytų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 349 straipsnyje, kuriame numatytos konkrečios paramos šiems regionams priemonės, padėtį. Kaip numatyta 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje, ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama atokiausių regionų ekosistemų apsaugai ir atkūrimui, atsižvelgiant į jų itin didelę biologinės įvairovės vertę;
- (65) Europos aplinkos agentūra (toliau – EAA) turėtų padėti valstybėms narėms rengti nacionalinius atkūrimo planus, taip pat stebėti pažangą, padarytą siekiant atkūrimo

⁸⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, COM/2022/222 *final*.

⁸⁹ Komisijos rekomendacija dėl leidimų išdavimo atsinaujinančiosios energijos projektams procedūrų paspartinimo ir elektros energijos pirkimo sutarčių sudarymo, C(2022) 3219 *final*.

tikslų ir vykdant įpareigojimus. Komisija turėtų įvertinti, ar nacionaliniai atkūrimo planai yra tinkami tiems tikslams pasiekti ir įpareigojimams įvykdyti;

- (66) Komisijos 2020 m. gamtos būklės ataskaitoje nurodyta, kad didelė dalis informacijos, kurią valstybės narės pateikė pagal Tarybos direktyvos 92/43/EEB⁹⁰ 17 straipsnį ir Direktyvos 2009/147/EB 12 straipsnį, visų pirma apie jų saugomų buveinių ir rūšių išsaugojimo būklę ir tendencijas, gaunama atlikus dalinius tyrimus arba grindžiama tik ekspertų vertinimu. Iš tos ataskaitos taip pat matyti, kad kelių pagal Direktyvą 92/43/EEB saugomų buveinių tipų ir rūšių būklė vis dar nežinoma. Siekiant remti patikimus ir moksliskai pagrįstus nacionalinius atkūrimo planus, būtina pašalinti tas žinių spragas ir investuoti į stebėseną bei priežiūrą. Kad būtų galima padidinti įvairių stebėsenos metodų savalaikiškumą, veiksmingumą ir nuoseklumą, vykdant stebėseną ir priežiūrą turėtų būti kuo geriau panaudoti Sąjungos finansuojamų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų, naujų technologijų, pavyzdžiui, *in situ* stebėsenos ir tolimojo stebėjimo naudojant kosmoso duomenis ir paslaugas, teikiamas pagal Sąjungos kosmoso programą (EGNOS / GALILEO ir „Copernicus“), rezultatai. Atkūrimo tikslų įgyvendinimas bus remiamas ES misija „Atkurime mūsų vandenynus ir kitus vandenį“, Prisitaikymo prie klimato kaitos misija ir Europos dirvožemio būklės gerinimo misija⁹¹;
- (67) siekiant stebėti pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalinius atkūrimo planus, taikomas atkūrimo priemonės, teritorijas, kuriose taikomos atkūrimo priemonės, ir duomenis apie kliūčių upių jungtims sąrašą, turėtų būti įdiegta sistema, pagal kurią būtų reikalaujama, kad valstybės narės sukurtų, nuolat atnaujintų ir teiktų atitinkamus duomenis apie tokios stebėsenos rezultatus. Perduodant duomenis Komisijai elektroniniu būdu turėtų būti naudojamas EAA sistema „Reportnet“ ir siekiama kuo labiau sumažinti administracinę naštą visiems subjektams. Siekdamas užtikrinti tinkamą viešosios prieigos, ataskaitų teikimo ir valdžios institucijų dalijimosi duomenimis infrastruktūrą, valstybės narės, rengdamos duomenų specifikacijas, prirėkus turėtų vadovautis tomis, kurios nurodytos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2003/4/EB⁹², Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2007/2/EB⁹³ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1024⁹⁴;
- (68) siekdama užtikrinti veiksmingą šio reglamento įgyvendinimą, Komisija valstybėms narėms paprašius turėtų teikti paramą pagal techninės paramos priemonę⁹⁵, pagal kurią teikiama specialiai pritaikyta techninė parama reformoms kurti ir įgyvendinti. Techninė parama apima, pavyzdžiui, administracinių gebėjimų stiprinimą, teisės aktų sistemų derinimą ir dalijimąsi atitinkama geriausia patirtimi;

⁹⁰ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

⁹¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos misijų (COM(2021) 609 *final*).

⁹² 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

⁹³ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

⁹⁴ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

⁹⁵ 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

- (69) Komisija turėtų teikti valstybių narių pažangos, padarytos įgyvendinant šiame reglamente nustatytus atkūrimo tikslus ir įpareigojimus, ataskaitas, remdamasi EAA parengtomis visos Sąjungos pažangos ataskaitomis ir kitomis valstybių narių pateiktomis atitinkamų politikos sričių, pavyzdžiui, gamtos, jūrų ir vandens politikos, analizėmis ir ataskaitomis;
- (70) siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinti šiame reglamente nustatyti tikslai ir įpareigojimai, itin svarbu, kad privatusis ir viešasis sektoriai investuotų į atkūrimą, todėl valstybės narės turėtų įtraukti biologinės įvairovės tikslams įgyvendinti skirtas išlaidas, be kita ko, susijusias su galimybių ir pereinamojo laikotarpio kaštais, patiriamais įgyvendinant nacionalinius atkūrimo planus, į savo nacionalinius biudžetus ir nurodyti, kaip naudojamos Sąjungos lėšos; kalbant apie Sąjungos finansavimą, pažymėtina, kad Sąjungos biudžeto ir Sąjungos finansavimo programų, pavyzdžiui, Aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE)⁹⁶, Europos jūrų reikalų, žuvininkystės ir akvakultūros fondo (EJRŽAF)⁹⁷, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP)⁹⁸, Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Sanglaudos fondo⁹⁹ ir Teisingos pertvarkos fondo¹⁰⁰, taip pat Sąjungos bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“¹⁰¹, lėšomis prisidedama prie biologinės įvairovės tikslų, siekiant 2024 m. jiems skirti 7,5 proc., o 2026 m. ir 2027 m. – 10 proc. metinių išlaidų pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą¹⁰². Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)¹⁰³ – dar vienas biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo finansavimo šaltinis. Atsižvelgiant į programą LIFE, ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama tam, kad būtų tinkamai naudojami strateginiai gamtos projektai, kaip konkreti priemonė, kuri galėtų padėti įgyvendinti šį reglamentą, veiksmingai ir efektyviai integruojant turimus finansinius išteklius;

⁹⁶ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/783, kuriuo nustatoma Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 (OL L 172, 2021 5 17, p. 53).

⁹⁷ 2021 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1139, kuriuo nustatomas Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1004 (OL L 247, 2021 7 13, p. 1).

⁹⁸ 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu (OL L 437, 2020 12 28, p. 1).

⁹⁹ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (OL L 231, 2021 6 30, p. 60).

¹⁰⁰ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (OL L 231, 2021 6 30, p. 1).

¹⁰¹ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukuriamas bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (OL L 170, 2021 5 12, p. 1).

¹⁰² 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (OL L 433I, 2020 12 22, p. 11).

¹⁰³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (71) esama įvairių ES, nacionalinių ir privačiųjų iniciatyvų, kuriomis skatinamas privatusis finansavimas, pavyzdžiui, programa „InvestEU“¹⁰⁴, kuri suteikia galimybių sutelkti viešąjį ir privatųjį finansavimą, kad būtų remiamas, be kita ko, gamtos ir biologinės įvairovės puoselėjimas įgyvendinant žaliosios ir mėlynosios infrastruktūros projektus ir anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinantis ūkininkavimas, kaip žaliajo verslo modelis¹⁰⁵;
- (72) valstybės narės, rengdamos ir įgyvendindamos savo nacionalinius atkūrimo planus, turėtų skatinti teisingą ir įvairius visuomenės sluoksnius apimančią požiūrį, įtraukdamos visuomenės dalyvavimo procesus ir atsižvelgdamos į vietos bendruomenių ir suinteresuotųjų subjektų poreikius;
- (73) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115¹⁰⁶ BŽŪP strateginiai planai turėtų padėti siekti ilgalaikių nacionalinių siektinų reikšmių, nustatytų to reglamento XIII priede išvardytuose teisės aktuose arba pagal juos, ir juos atitikti. Į šį reglamentą dėl gamtos atkūrimo turėtų būti atsižvelgta, kai pagal Reglamento (ES) 2021/2115 159 straipsnį Komisija ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. peržiūrės to reglamento XIII priede pateiktą sąrašą;
- (74) laikydamosi 8-ojoje aplinkosaugos veiksmų programoje iki 2030 m.¹⁰⁷ priimto įsipareigojimo, valstybės narės turėtų laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas subsidijas nacionaliniu lygmeniu, kuo geriau pasinaudodamos rinkos priemonėmis ir žaliajo biudžeto sudarymo priemonėmis, įskaitant priemones, kurių reikia socialiai teisingai pertvarkai užtikrinti, taip pat remdamos įmones ir kitus suinteresuotuosius subjektus šioms kuriant standartizuotą gamtinio kapitalo apskaitos praktiką;
- (75) siekiant užtikrinti būtiną šio reglamento pritaikymą, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais iš dalies keičiami I–VII priedai, siekiant pritaikyti buveinių grupę, atnaujinti informaciją apie įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą, taip pat pritaikyti žemės ūkio ekosistemų biologinės įvairovės rodiklių sąrašą, miškų ekosistemų biologinės įvairovės rodiklių sąrašą ir jūrų gyvūnų rūšių sąrašą pagal naujausius mokslinius įrodymus ir atkūrimo priemonių pavyzdžius. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros⁵² nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

¹⁰⁴ 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

¹⁰⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Tvarūs anglies dioksido ciklai“ (COM(2021) 800 *final*).

¹⁰⁶ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115 2021 m. gruodžio 2 d. kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013.

¹⁰⁷ [Nuoroda turi būti įrašyta, kai bus paskelbta 8-oji AVP].

- (76) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai siekiant nustatyti apdulkintojų stebėsenos metodą, šio reglamento IV priede išvardytų žemės ūkio ekosistemų rodiklių ir VI priede išvardytų miškų ekosistemų rodiklių stebėsenos metodus, sukurti sistemą, pagal kurią būtų galima nustatyti patenkinamą apdulkintojų, šio reglamento IV priede išvardytų žemės ūkio ekosistemų rodiklių ir šio reglamento VI priede išvardytus miškų ekosistemų rodiklių lygį, nustatyti vienodą nacionalinių atkūrimo planų formatą, taip pat duomenų ir informacijos teikimo Komisijai elektroniniu būdu formą, struktūrą ir išsamią tvarką. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011¹⁰⁸;
- (77) Komisija turėtų atlikti šio reglamento vertinimą. Pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 punktą tas vertinimas turėtų būti grindžiamas veiksmingumo, efektyvumo, aktualumo, nuoseklumo ir ES pridėtinės vertės kriterijais ir turėtų būti galimų tolesnių priemonių poveikio vertinimų pagrindas. Be to, Komisija, atsižvelgdama į naujausius mokslinius įrodymus, turėtų įvertinti, ar būtina nustatyti papildomus atkūrimo tikslus, grindžiamus bendrais ekosistemų, kurioms netaikomi 4 ir 5 straipsniai, būklės vertinimo metodais;
- (78) kadangi šio reglamento tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu nustatomos taisyklės, kuriomis siekiama prisidėti prie:
 - (a) nuolatinio, ilgalaikio ir nepertraukiamo biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atkūrimo visos Sąjungos sausumos ir jūros teritorijose atkuriant ekosistemas;
 - (b) visa apimančių Sąjungos uždavinių, susijusių su klimato kaitos švelninimu ir prisitaikymu prie jos, įgyvendinimo;
 - (c) tarptautinių ES įsipareigojimų įgyvendinimo.

¹⁰⁸ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

2. Šiuo reglamentu nustatoma sistema, pagal kurią valstybės narės turi nedelsdamos įdiegti veiksmingas su plotu susietas atkūrimo priemonės ir iki 2030 m. užtikrinti, kad jos apimtų bent 20 proc. Sąjungos sausumos ir jūros teritorijų, o iki 2050 m. – visas ekosistemas, kurias reikia atkurti.

2 straipsnis

Geografinė taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas 4–10 straipsniuose nurodytoms ekosistemoms:

- (a) esančioms valstybių narių teritorijoje;
- (b) esančioms vandenyse, jūros dugne ir po juo esančiame grunte tolyn į jūrą nuo pagrindinės linijos, nuo kurios matuojami teritoriniai vandenys, iki toliausios tos teritorijos, kurioje valstybė narė naudoja savo suvereniomis teisėmis pagal 1982 m. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, ribos.

3 straipsnis

Apibrėžtys

Vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) ekosistema – dinamiškas augalų, gyvūnų ir mikroorganizmų bendrijų ir jų negyvosios aplinkos kompleksas, sąveikaujantis kaip funkcinis vienetas ir apimantis buveinių tipus, rūšių buveines ir rūšių populiacijas;
- (2) rūšies buveinė – specifiniais abiotiniais ir biotiniais veiksniais pasižyminti aplinka, kurioje rūšis gyvena bet kuriuo savo biologinio ciklo etapu;
- (3) atkūrimas – procesas, kuriuo aktyviai arba pasyviai padedama atsikurti ekosistemai, kad ji būtų geresnės ar geros būklės, buveinės tipui – kad jis būtų geriausios pasiekiamos būklės ir būtų pasiektas jo palankus referencinis plotas, rūšies buveinei – kad ji būtų pakankamos kokybės ir kiekybės arba rūšių populiacijoms – kad jos būtų tinkamo lygio ir taip būtų išsaugoma ar didinama biologinė įvairovė ir ekosistemos atsparumas;
- (4) gera būklė – būklė, kai pagrindinės ekosistemos charakteristikos, t. y. jos fizinė, cheminė, sudėties, struktūrinė ir funkcinė būklė, taip pat sausumos ar jūros kraštovaizdžio charakteristikos yra aukšto ekologinio vientisumo, stabilumo ir atsparumo lygio, kuris būtinas ekosistemos ilgalaikiam išlikimui užtikrinti;
- (5) palankus referencinis plotas – nacionaliniu mastu bendras tam tikro tipo buveinių tam tikrame biogeografiniame regione arba jūrų regione plotas, kuris laikomas būtinu norint užtikrinti ilgalaikį to tipo buveinių ir jose gyvenančių rūšių bei visų reikšmingų ekologinių variacijų natūralaus paplitimo areale gyvybingumą ir kurį sudaro to tipo buveinių plotas ir, jei to ploto nepakanka, plotas, būtinas to tipo buveinėms iš naujo įkurti;
- (6) pakankama buveinės kokybė – rūšies buveinės kokybė, leidžianti patenkinti rūšies ekologinius poreikius bet kuriuo jos biologinio ciklo etapu taip, kad ji ilgą laiką savo natūraliame paplitimo areale išliktų gyvybingas savo buveinės komponentas;

- (7) pakankama buveinės kiekybė – rūšies buveinės kiekybė, leidžianti patenkinti rūšies ekologinius poreikius bet kuriuo jos biologinio ciklo etapu taip, kad ji ilgą laiką savo natūraliame paplitimo areale išliktų gyvybingas savo buveinės komponentas;
- (8) apdulkintojas – laukinis gyvūnas, pernešantis žiedadulkes iš dulkinės į purką ir taip sudarantis sąlygas augalo apvaisinimui ir sėklų užsimezgimui;
- (9) apdulkintojų populiacijų mažėjimas – apdulkintojų gausos arba įvairovės, arba jų abiejų, sumažėjimas;
- (10) vietos administracinis vienetas (LAU) – valstybės narės žemo hierarchinio lygio administracinis vienetas, smulkesnis už provinciją, regioną arba valstybę, nustatytas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1059/2003¹⁰⁹ 4 straipsnį;
- (11) didmiestis – LAU, kurio ne mažiau kaip 50 proc. gyventojų gyvena viename ar keliuose urbanistiniuose (miesto) centruose, vertinant pagal urbanizacijos lygį, nustatytą pagal Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 4b straipsnio 3 dalies a punktą;
- (12) miestas ar priemiestis – LAU, kurio mažiau kaip 50 proc. gyventojų gyvena urbanistiniame (miesto) centre, bet ne mažiau kaip 50 proc. gyventojų gyvena miesto klasteryje, vertinant pagal urbanizacijos lygį, nustatytą pagal Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 4b straipsnio 3 dalies a punktą;
- (13) miesto žalioji erdvė – visos žaliosios miesto zonos, lapuočių miškai, spygliuočių miškai, mišrieji miškai, natūralios pievos, pelkės ir viržynai, skurdžios augmenijos zonos, esantys didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose ir apskaičiuoti remiantis duomenimis, surinktais naudojantis „Copernicus“ žemės paviršiaus stebėsenos paslauga, sukurta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/696¹¹⁰.
- (14) miesto medžių lajų danga – bendras medžių lajų dangos plotas didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose, apskaičiuotas remiantis medžių lajų dangos tankio duomenimis, surinktais naudojantis „Copernicus“ žemės paviršiaus stebėsenos paslauga, sukurta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/696.
- (15) atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkama vieta – atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkama vieta, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES 2 straipsnio 9 dalies a punkte¹¹¹.

¹⁰⁹ 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (OL L 154, 2003 6 21, p. 1).

¹¹⁰ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/696, kuriuo sudaroma Sąjungos kosmoso programa, įsteigiama Europos Sąjungos kosmoso programos agentūra ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 bei (ES) Nr. 377/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES (OL L 170, 2021 5 12, p. 69).

¹¹¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo ir Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, COM(2022)222 final.

II SKYRIUS

ATKŪRIMO TIKSLAI IR ĮPAREIGOJIMAI

4 straipsnis

Sausumos, pakrančių ir gėlo vandens ekosistemų atkūrimas

1. Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemones, reikalingas I priede išvardytų tipų buveinių, kurių būklė nėra gera, būklei pagerinti tiek, kad ji taptų gera. 2030 m. tokios priemonės turi apimti bent 30 proc. kiekvienos I priede išvardytos buveinių tipų grupės, kurios būklė nėra gera, ploto, nustatyto 12 straipsnyje nurodytame nacionaliniame atkūrimo plane, 2040 m. – bent 60 proc., o 2050 m. – bent 90 proc. tokio ploto.
2. Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemones, kurių reikia I priede išvardytų tipų buveinėms iš naujo įkurti tose teritorijose, kuriose tų tipų buveinių nėra. 2030 m. tokios priemonės turi apimti bent 30 proc. papildomo bendro paviršiaus ploto, kurio reikia, kad būtų pasiektas kiekvienos I priede nurodytos buveinių tipų grupės bendras palankus referencinis plotas, nustatytas 12 straipsnyje nurodytame nacionaliniame atkūrimo plane, 2040 m. – bent 60 proc., o 2050 m. – 100 proc. tokio ploto.
3. Valstybės narės įdiegia Direktyvos 92/43/EEB II, IV ir V prieduose išvardytų rūšių sausumos, pakrančių ir gėlo vandens buveinių ir laukinių paukščių, kuriems taikoma Direktyva 2009/147/EB, sausumos, pakrančių ir gėlo vandens buveinių atkūrimo priemones, kurių reikia tų buveinių kokybei ir kiekybei pagerinti, įskaitant jų įkūrimą iš naujo, ir jungtims tarp jų pagerinti, iki bus pasiekta pakankama tų buveinių kokybė ir kiekybė.
4. Nustatant teritorijas, tinkamiausias atkūrimo priemonėms pagal šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalis diegti, remiamasi geriausiomis turimomis žiniomis ir naujausiais moksliniais įrodymais apie I priede išvardytų tipų buveinių būklę, kuri nustatoma pagal struktūrą ir funkcijas, reikalingas ilgalaikiam jų išlikimui, įskaitant joms tipiškas rūšis, kaip nurodyta Direktyvos 92/43/EEB 1 straipsnio e punkte, ir apie šio straipsnio 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių kokybę ir kiekybę. Laikoma, kad teritorijos, kuriose I priede išvardytų tipų buveinių būklė yra nežinoma, nėra geros būklės.
5. Nustatant 1 ir 2 dalyse nurodytas atkūrimo priemones atsižvelgiama į poreikį gerinti I priede išvardytų tipų buveinių jungtis ir į 3 dalyje nurodytų rūšių, aptinkamų tų tipų buveinėse, ekologinius poreikius.
6. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijose, kuriose taikomos atkūrimo priemonės pagal 1, 2 ir 3 dalis, nuolat gerėtų I priede išvardytų tipų buveinių būklė iki ji taps gera ir nuolat gerėtų 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių kokybė iki ji taps pakankama. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijų, kuriose pasiekta gera būklė ir užtikrinta pakankama rūšių buveinių kokybė, būklė neblogėtų.
7. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijų, kuriose aptinkamos I priede išvardytų tipų buveinės, būklė neblogėtų.
8. Teritorijose, esančiose už „Natura 2000“ teritorijų ribų, 6 ir 7 dalyse nustatytų įpareigojimų nevykdymas yra pateisinamas, jei taip atsitiko dėl:
 - (a) force majeure;
 - (b) neišvengiamų buveinių pokyčių, kuriuos tiesiogiai sukėlė klimato kaita arba

- (c) viršesnio viešojo intereso projekto, kurio mažiau žalingų alternatyvų nėra; tai svarstoma kiekvienu konkrečiu atveju.
9. „Natura 2000“ teritorijose 6 ir 7 dalyse nustatytų įpareigojimų nevykdymas yra pateisinamas, jei taip atsitiko dėl:
- (a) force majeure;
 - (b) neišvengiamų buveinių pokyčių, kuriuos tiesiogiai sukėlė klimato kaita arba
 - (c) plano arba projekto, kuriam išduotas leidimas pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalį.
10. Valstybės narės užtikrina:
- (a) I priede išvardytų tipų buveinių geros būklės ploto didėjimą tol, kol jis pasiekia bent 90 proc. ir kol pasiekiamas kiekvieno jų teritorijoje esančio biogeografinio regiono kiekvieno buveinės tipo palankus referencinis plotas;
 - (b) augimo tendenciją link pakankamos Direktyvos 92/43/EEB II, IV ir V prieduose nurodytų rūšių ir rūšių, kurioms taikoma Direktyva 2009/147/EB, sausumos, pakrančių ir gėlo vandens buveinių kokybės ir kiekybės.

5 straipsnis **Jūrų ekosistemų atkūrimas**

1. Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemones, reikalingas II priede išvardytų tipų buveinių, kurių būklė nėra gera, būklei pagerinti tiek, kad ji taptų gera. 2030 m. tokios priemonės turi apimti bent 30 proc. kiekvienos II priede išvardytos buveinių tipų grupės, kurios būklė nėra gera, plotų, nustatytų 12 straipsnyje nurodytame nacionaliniame atkūrimo plane, 2040 m. – bent 60 proc. ir 2050 m. – bent 90 proc. tokių plotų.
2. Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemones, kurių reikia II priede išvardytų tipų buveinėms iš naujo įkurti tose teritorijose, kuriose tų tipų buveinių nėra. 2030 m. tokios priemonės turi apimti bent 30 proc. papildomo bendro paviršiaus ploto, kurio reikia, kad būtų pasiektas kiekvienos buveinių tipų grupės bendras palankus referencinis plotas, nustatytas 12 straipsnyje nurodytame nacionaliniame atkūrimo plane, 2040 m. – bent 60 proc. ir 2050 m. – 100 proc. tokio ploto.
3. Valstybės narės įdiegia III priede ir Direktyvos 92/43/EEB II, IV ir V prieduose išvardytų rūšių jūrų buveinių ir laukinių paukščių, kuriems taikoma Direktyva 2009/147/EB, jūrų buveinių atkūrimo priemones, kurių reikia tų buveinių kokybei ir kiekybei pagerinti, įskaitant jų įkūrimą iš naujo, ir jungtims tarp jų pagerinti, iki bus pasiekta pakankama tų buveinių kokybė ir kiekybė.
4. Nustatant teritorijas, tinkamiausias atkūrimo priemonėms pagal 1, 2 ir 3 dalis taikyti, remiamasi geriausiomis turimomis žiniomis ir naujausiais moksliniais įrodymais apie II priede išvardytų tipų buveinių būklę, kuri nustatoma pagal struktūrą ir funkcijas, kurių reikia ilgalaikiam jų išlikimui, įskaitant joms tipiškas rūšis, kaip nurodyta Direktyvos 92/43/EEB 1 straipsnio e punkte, ir apie 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių kokybę ir kiekybę. Laikoma, kad teritorijos, kuriose II priede išvardytų tipų buveinių būklė yra nežinoma, nėra geros būklės.
5. Nustatant 1 ir 2 dalyse nurodytas atkūrimo priemones atsižvelgiama į poreikį gerinti II priede išvardytų tipų buveinių jungtis ir į 3 dalyje nurodytų rūšių, aptinkamų tų tipų buveinėse, ekologinius poreikius.

6. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijose, kuriose taikomos atkūrimo priemonės pagal 1, 2 ir 3 dalis, nuolat gerėtų II priede išvardytų tipų buveinių būklė iki ji taps gera ir nuolat gerėtų 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių kokybė iki ji taps pakankama. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijų, kuriose pasiekta gera būklė ir kuriose užtikrinta pakankama rūšių buveinių kokybė, būklė neblogėtų.
7. Valstybės narės užtikrina, kad teritorijų, kuriose aptinkamos II priede išvardytų tipų buveinės, būklė neblogėtų.
8. Teritorijose, esančiose už „Natura 2000“ teritorijų ribų, 6 ir 7 dalyse nustatytų įpareigojimų nevykdymas yra pateisinamas, jei taip atsitiko dėl:
 - (a) force majeure;
 - (b) neišvengiamų buveinių pokyčių, kuriuos tiesiogiai sukėlė klimato kaita arba
 - (c) viršesnio viešojo intereso projekto, kurio mažiau žalingų alternatyvų nėra; tai svarstoma kiekvienu konkrečiu atveju.
9. „Natura 2000“ teritorijose 6 ir 7 dalyse nustatytų įpareigojimų nevykdymas yra pateisinamas, jei taip atsitiko dėl:
 - (a) force majeure;
 - (b) neišvengiamų buveinių pokyčių, kuriuos tiesiogiai sukėlė klimato kaita arba
 - (c) plano arba projekto, kuriam išduotas leidimas pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalį.
10. Valstybės narės užtikrina:
 - (a) II priede išvardytų tipų buveinių geros būklės ploto didėjimą tol, kol jis pasiekia bent 90 proc. ir kol pasiekiamas kiekvieno jų teritorijoje esančio biogeografinio regiono kiekvieno buveinės tipo palankus referencinis plotas;
 - (b) teigiamą tendenciją siekiant užtikrinti pakankamą III priede ir Direktyvos 92/43/EEB II, IV ir V prieduose nurodytų rūšių ir rūšių, kurioms taikoma Direktyva 2009/147/EB, jūrų buveinių kokybę ir kiekybę.

6 straipsnis

Miestų ekosistemų atkūrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nuo 2021 m. iki 2030 m. visuose didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose grynasis miesto žaliosios erdvės plotas ir miesto medžių lajų danga nesumažėtų.
2. Valstybės narės užtikrina, kad iki 2040 m. bendras nacionalinis miesto žaliosios erdvės plotas didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose padidėtų bent 3 proc., o iki 2050 m. – bent 5 proc. viso 2021 m. buvusio didmiesčių, miestų ir priemiesčių ploto. Be to, valstybės narės:
 - (a) iki 2050 m. užtikrina, kad visuose didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose medžių lajų danga sudarytų bent 10 proc. ir
 - (b) užtikrina, kad visuose didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose grynasis miesto žaliosios erdvės, integruotos į esamus ir naujus pastatus ir infrastruktūrą, be kita ko, vykdant renovaciją ir atnaujinimą, plotas didėtų.

7 straipsnis

Natūralių upių jungčių ir susijusių salpų natūralių funkcijų atkūrimas

1. Valstybės narės sudaro paviršinių vandenų išilginių ir skersinių jungčių kliūčių sąrašą ir nustato, kurios kliūtys turi būti pašalintos, kad būtų prisidedama prie šio reglamento 4 straipsnyje nustatytų atkūrimo tikslų ir tikslo iki 2030 m. Sąjungoje atkurti bent 25 000 km upių laisvą tėkmę įgyvendinimo, nedarant poveikio Direktyvai 2000/60/EB, visų pirma jos 4 straipsnio 3, 5 ir 7 dalims, ir Reglamentui Nr. 1315/2013, visų pirma jo 15 straipsniui.
2. Valstybės narės paviršinių vandenų išilginių ir skersinių jungčių kliūtis, nustatytas pagal šio straipsnio 1 dalį, šalina laikydamosi 12 straipsnio 2 dalies f punkte nurodyto jų šalinimo plano. Šalindamos kliūtis, valstybės narės pirmiausia pašalina atgyvenusias kliūtis, t. y. kurios nebereikalingos atsinaujinančiosios energijos gamybai, vidaus vandenų laivybai, vandens tiekimui ar kitoms reikmėms.
3. Valstybės narės 2 dalyje nurodytą kliūčių šalinimą papildo priemonėmis, būtinomis susijusių salpų natūralioms funkcijoms pagerinti.

8 straipsnis

Apdulkintojų populiacijų atkūrimas

1. Valstybės narės iki 2030 m. sustabdo apdulkintojų populiacijų mažėjimą ir po to pasiekia apdulkintojų populiacijų didėjimo tendenciją, po 2030 m. matuojamą kas trejus metus, iki pasiekiamas patenkinamas lygis, nustatytas pagal 11 straipsnio 3 dalį.
2. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas apdulkintojų populiacijų stebėsenos metodas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
3. 2 dalyje nurodytu metodu nustatomas standartizuotas metinių duomenų apie apdulkintojų rūšių gausą ir įvairovę rinkimas ir apdulkintojų populiacijų tendencijų vertinimas.

9 straipsnis

Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas

1. Be teritorijų, kuriose taikomos atkūrimo priemonės pagal 4 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis, valstybės narės papildomai nustato atkūrimo priemones, būtinąs žemės ūkio ekosistemų biologinei įvairovei padidinti.
2. Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu pasiekia kiekvieno iš toliau nurodytų žemės ūkio ekosistemų rodiklių, išsamiau apibūdintų IV priede, didėjimo tendenciją, matuojamą laikotarpiu nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos iki 2030 m. gruodžio 31 d., o po to – kas trejus metus, kol pasiekiamas pagal 11 straipsnio 3 dalį nustatytas patenkinamas lygis:
 - (a) pievų drugelių indeksas;
 - (b) organinės anglies sankaupos pasėlių mineraliniuose dirvožemiuose;
 - (c) žemės ūkio paskirties žemės, kurioje yra didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų, dalis.

3. Valstybės narės įdiegia atkūrimo priemonės, skirtas užtikrinti, kad nacionalinis įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksas, apskaičiuotas remiantis V priede išvardytomis rūšimis ir *[Leidinių biuro prašoma įrašyti datą, kuri yra pirmoji mėnesio, einančio po 12 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo, diena]* lygus 100, pasiektų šiuos lygius:
- (a) iki 2030 m. – 110, iki 2040 m. – 120 ir iki 2050 m. – 130 V priede išvardytose valstybėse narėse, kuriose agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijos istoriškai yra labiau sunykusios;
 - (b) iki 2030 m. – 105, iki 2040 m. – 110 ir iki 2050 m. – 115 IV priede išvardytose valstybėse narėse, kuriose agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijos istoriškai yra mažiau sunykusios.
4. Valstybės narės įdiegia žemės ūkio reikmėms naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, atkūrimo priemonės. Tos priemonės turi apimti:
- (a) 2030 m. bent 30 proc. tokių plotų ir bent ketvirtadalyje iš jų turi būti atkurtas drėgnumas;
 - (b) 2040 m. bent 50 proc. tokių plotų ir bent pusėje iš jų turi būti atkurtas drėgnumas;
 - (c) 2050 m. bent 70 proc. tokių plotų ir bent pusėje iš jų turi būti atkurtas drėgnumas.
- (16) Valstybės narės gali įdiegti atkūrimo, įskaitant drėgnumo atkūrimą, priemones teritorijose, kuriose yra durpių gavybos vietos, ir tas teritorijas skaičiuoti kaip prisidedančias prie atitinkamų pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodytų tikslų įgyvendinimo.
- (17) Be to, valstybės narės gali įdiegti atkūrimo priemones, skirtas drėgnumui organiniuose dirvožemiuose, kurie yra nusausintuose durpynuose, naudojamuose kita žemės naudojimo paskirtimi nei žemės ūkis ir durpių gavyba, atkurti, ir tas vietas, kuriose atkurtas drėgnumas, laikyti prisidedančiomis, bet ne daugiau kaip 20 proc., prie atitinkamų pirmos pastraipos a, b ir c punktuose nurodytų tikslų įgyvendinimo.

10 straipsnis

Miškų ekosistemų atkūrimas

1. Be teritorijų, kuriose taikomos atkūrimo priemonės pagal 4 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis, valstybės narės papildomai nustato atkūrimo priemones, būtinas miškų ekosistemų biologinei įvairovei padidinti.
2. Valstybės narės nacionaliniu lygmeniu pasiekia kiekvieno iš toliau nurodytų miškų ekosistemų rodiklių, išsamiau apibūdintų VI priede, didėjimo tendenciją, matuojamą laikotarpiu nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos iki 2030 m. gruodžio 31 d., o po to – kas trejus metus, kol pasiekiamas pagal 11 straipsnio 3 dalį nustatytas patenkinamas lygis:
- (a) stovinti negyva mediena;
 - (b) gulinti negyva mediena;
 - (c) įvairiaamžių miškų dalis;

- (d) miškų jungtys;
- (e) įprastų miško paukščių indeksas;
- (f) organinės anglies sankaupos.

III SKYRIUS

NACIONALINIAI ATKŪRIMO PLANAI

11 straipsnis

Nacionalinių atkūrimo planų rengimas

1. Valstybės narės, atsižvelgdamos į naujausius mokslinius įrodymus, parengia nacionalinius atkūrimo planus ir atlieka parengiamąją stebėseną bei mokslinius tyrimus, kad nustatytų, kokių atkūrimo priemonių reikia 4–10 straipsniuose nustatytiems tikslams ir įpareigojimams įgyvendinti.
2. Plotą, kurį reikia atkurti, kad būtų pasiekti 4 ir 5 straipsniuose nustatyti tikslai, valstybės narės nustato atsižvelgdamos į 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse ir 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų tipų buveinių būklę ir į 4 straipsnio 3 dalyje ir 5 straipsnio 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių kiekybę bei kokybę savo teritorijose. Plotas nustatomas remiantis, be kita ko, tokia informacija:
 - (a) apie kiekvieną buveinių tipą:
 - i) bendru buveinių plotu ir jų dabartinio paplitimo žemėlapiu;
 - ii) buveinių, kurios nėra geros būklės, plotu;
 - iii) palankiu referenciniu plotu, atsižvelgiant į dokumentuotus nuostolius bent per pastaruosius 70 metų ir į numatomus klimato kaitos lemiamus aplinkos sąlygų pokyčius;
 - iv) vietovėmis, kurios tinkamiausios buveinių tipams iš naujo įkurti atsižvelgiant į vykstančius ir numatomus klimato kaitos lemiamus aplinkos sąlygų pokyčius;
 - (b) pakankama rūšių buveinių kokybė ir kiekybė, reikalinga jų palankiai apsaugos būklei pasiekti, atsižvelgiant į toms buveinėms iš naujo įkurti tinkamiausius plotus ir reikiamas buveinių jungtis, kurių reikia, kad rūšių populiacijos klestėtų, taip pat į vykstančius ir numatomus klimato kaitos lemiamus aplinkos sąlygų pokyčius.
3. Valstybės narės, taikydamos atvirą ir veiksmingą procesą ir vertinimą, paremtą naujausiais moksliniais įrodymais ir, jei turima, 17 straipsnio 9 dalyje nurodyta sistema, ne vėliau kaip iki 2030 m. nustato patenkinamus kiekvieno iš 8 straipsnio 1 dalyje, 9 straipsnio 2 dalyje ir 10 straipsnio 2 dalyje nurodytų rodiklių lygius.
4. Valstybės narės nustato ir kartografuoja atkurtinas žemės ūkio ir miško teritorijas, visų pirma tas, kuriose dėl intensyvinimo ar kitų tvarkymo veiksmų reikia atkurti daugiau jungčių ir kraštovaizdžio įvairovės.
5. Valstybės narės nustato, kokia būtų atkūrimo priemonių sinergija su klimato kaitos švelninimu, prisitaikymu prie klimato kaitos ir nelaimių prevencija, ir pagal tai nustato tų priemonių prioritetus. Valstybės narės taip pat atsižvelgia į:

- (a) savo integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, nurodytus Reglamento (ES) 2018/1999 3 straipsnyje;
 - (b) savo ilgalaikę strategiją, nurodytą Reglamento (ES) 2018/1999 15 straipsnyje;
 - (c) Sąjungos privalomą 2030 m. tikslą, nustatytą Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2018/2001/ES 3 straipsnyje;
6. Nacionalinių atkūrimo planų rengimą valstybės narės koordinuoja su atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamų vietų nustatymu. Rengdamos gamtos atkūrimo planus valstybės narės užtikrina sinergiją su jau nustatytomis atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamomis vietomis ir užtikrina, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamų vietų naudojimas, įskaitant Direktyvoje (ES) 2018/2001 numatytas leidimų išdavimo atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti tinkamoms vietoms procedūras, liktų nepakitęs.
7. Rengdamos savo nacionalinius atkūrimo planus, valstybės narės atsižvelgia į:
- (a) pagal Direktyvą 92/43/EEB nustatytas „Natura 2000“ teritorijų apsaugos priemonės;
 - (b) pagal Direktyvą 92/43/EEB parengtas prioritetinių veiksmų programas;
 - (c) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti gerą ekologinę ir cheminę vandens telkinių, įtrauktų į upių baseinų valdymo planus, parengtus pagal Direktyvą 2000/60/EB, būklę;
 - (d) jūrų strategijas, kuriomis siekiama užtikrinti gerą aplinkos būklę visuose Sąjungos jūrų regionuose, parengtas pagal Direktyvą 2008/56/EB;
 - (e) nacionalines oro taršos kontrolės programas, parengtas pagal Direktyvą (ES) 2016/2284;
 - (f) pagal Biologinės įvairovės konvencijos 6 straipsnį parengtas nacionalines biologinės įvairovės strategijas ir veiksmų planus;
 - (g) pagal bendrą žuvininkystės politiką patvirtintas išsaugojimo priemonės.
8. Rengdamos nacionalinius atkūrimo planus valstybės narės naudoja įvairiais VII priede išvardytais atkūrimo priemonių pavyzdžiais, atsižvelgdamos į konkrečias nacionalines ir vietos sąlygas, ir naujausiais moksliniais įrodymais.
9. Rengdamos savo nacionalinius atkūrimo planus valstybės narės siekia optimizuoti ekologines, ekonomines ir socialines ekosistemų funkcijas, taip pat jų indėlį į darnų atitinkamų regionų ir bendruomenių vystymąsi.
10. Valstybės narės, kai tik įmanoma, siekia sinergijos su kitų valstybių narių nacionaliniais atkūrimo planais, visų pirma tais atvejais, kai ekosistema yra ne vienos valstybės narės teritorijoje.
11. Valstybės narės užtikrina, kad atkūrimo planas būtų rengiamas atvirai, įtraukiai ir veiksmingai ir kad visuomenei būtų ankstyvame etape suteiktos veiksmingos galimybės dalyvauti jį rengiant. Konsultacijos turi atitikti Direktyvos 2001/42/EB 4–10 straipsniuose nustatytus reikalavimus.

12 straipsnis

Nacionalinių atkūrimo planų turinys

1. Nacionalinis atkūrimo planas apima laikotarpį iki 2050 m., o tarpiniai jame nustatyti terminai atitinka 4–10 straipsniuose nustatytus tikslus ir įpareigojimus.
2. Valstybės narės, naudodamos pagal šio straipsnio 4 dalį nustatytą vienodą formą, į savo nacionalinį atkūrimo planą įtraukia šiuos elementus:
 - (a) teritorijų, kurios turi būti atkurtos, kad būtų pasiekti 4–10 straipsniuose nustatyti atkūrimo tikslai, plotą, kuris nustatomas remiantis pagal 11 straipsnį atliktu parengiamuoju darbu, ir tų teritorijų geografiškai susietus žemėlapius;
 - (b) suplanuotų arba jau taikomų atkūrimo priemonių, skirtų 4–10 straipsniuose nustatytiems tikslams ir įpareigojimams įgyvendinti, aprašymą ir informaciją, kurios iš tų atkūrimo priemonių planuojamos taikyti arba jau taikomos pagal Direktyvą 92/43/EEB sukurtame „Natura 2000“ tinkle;
 - (c) nuorodą į priemones, kuriomis užtikrinama, kad su I ir II prieduose išvardytų tipų buveinėmis susijusių teritorijų, kuriose gera būklė jau pasiekta, būklė neblogėtų, ir kad 4 straipsnio 3 dalyje ir 5 straipsnio 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių būklė neblogėtų tose teritorijose, kuriose jau pasiekta pakankama tų rūšių buveinių kokybė pagal 4 straipsnio 6 dalį ir 5 straipsnio 6 dalį;
 - (d) nuorodą į priemones, kuriomis užtikrinama, kad teritorijų, kuriose yra I ir II prieduose išvardytų tipų buveinių, būklė neblogėtų, kaip numatyta 4 straipsnio 7 dalyje ir 5 straipsnio 7 dalyje;
 - (e) esamų kliūčių ir numatomų pašalinti kliūčių sąrašą, parengtą pagal 7 straipsnio 1 dalį, kliūčių pašalinimo planą, parengtą pagal 7 straipsnio 2 dalį, ir numatomą laisvai tekančių upių ilgį, kuris pašalinus tas kliūtis bus pasiektas iki 2030 m. ir iki 2050 m., taip pat visas kitas priemones salpų natūralioms funkcijoms iš naujo įkurti pagal 7 straipsnio 3 dalį;
 - (f) atkūrimo priemonių diegimo pagal 4–10 straipsnius tvarkaraštį;
 - (g) specialų skirsnį, kuriame aprašomos jų atokiausiems regionams specialiai pritaikytos atkūrimo priemonės;
 - (h) teritorijų, kurios bus atkuriamos pagal 4 ir 5 straipsnius, stebėsenos sistemą ir pagal 4–10 straipsnius taikomų atkūrimo priemonių veiksmingumo vertinimo ir prireikus tų priemonių koregavimo siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinti 4–10 straipsniuose nustatyti tikslai ir įpareigojimai, procesą;
 - (i) nuorodą į nuostatas, skirtas užtikrinti, kad 4–10 straipsniuose nurodytų atkūrimo priemonių poveikis būtų tęstinis, ilgalaikis ir nenutrūkstamas;
 - (j) numatomą ilginiui atsirasiančią papildomą atkūrimo priemonių naudą, susijusią su klimato kaitos švelninimu, taip pat platesnę tų priemonių socialinę ir ekonominę naudą;
 - (k) specialų skirsnį, kuriame išdėstoma, kaip nacionaliniame atkūrimo plane atsižvelgta į:
 - i) klimato kaitos scenarijų svarbą renkantis atkūrimo priemonių rūšį ir jų taikymo vietą;

- ii) atkūrimo priemonių potencialą kuo labiau sumažinti klimato kaitos poveikį gamtai, užkirsti kelią gaivalinėms nelaimėms ir padėti prisitaikyti prie klimato kaitos;
 - iii) sinergiją su nacionalinėmis prisitaikymo prie klimato kaitos strategijomis ar planais ir nacionalinėmis nelaimių rizikos vertinimo ataskaitomis;
 - iv) nacionalinio atkūrimo plano ir nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano priemonių sąveikos apžvalgą;
- (l) atkūrimo priemonių įgyvendinimo finansavimo poreikių šamą, kurioje apibūdinama parama suinteresuotiesiems subjektams, kuriems atkūrimo priemonės padarys poveikį, arba kiti nauji iš šio reglamento kylantys įpareigojimai, taip pat numatomi viešieji ir privatieji finansavimo šaltiniai, įskaitant (bendrą) finansavimą pagal Sąjungos finansavimo priemones;
 - (m) nuorodą į subsidijas, kurios neigiamai veikia šiame reglamente nustatytų tikslų ir įsipareigojimų įgyvendinimą;
 - (n) nacionalinio atkūrimo plano rengimo ir nustatymo proceso santrauką, įskaitant informaciją apie visuomenės dalyvavimą ir apie tai, kaip atsižvelgta į vietos bendruomenių ir suinteresuotųjų subjektų poreikius;
 - (o) specialų skirsnį, kuriame nurodoma, kaip atsižvelgta į Komisijos pastabas dėl 14 straipsnio 4 dalyje nurodyto nacionalinio atkūrimo plano projekto pagal 14 straipsnio 5 dalį. Jei atitinkama valstybė narė į Komisijos pastabą arba didelę jos dalį neatsižvelgia, ta valstybė narė turi nurodyti savo argumentus.
3. Į nacionalinius atkūrimo planus, kai taikytina, įtraukiamos išsaugojimo priemonės, kurias valstybė narė ketina priimti pagal bendrą žuvininkystės politiką, įskaitant bendrose rekomendacijose nurodytas išsaugojimo priemones, kurias valstybė narė ketina inicijuoti pagal Reglamente (ES) Nr. 1380/2013 nustatytą procedūrą, ir visa susijusi informacija apie tas priemones.
 4. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma vienoda nacionalinių atkūrimo planų forma. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Parengti tą vienodą formą Komisijai padeda Europos aplinkos agentūra (EAA).

13 straipsnis

Nacionalinių atkūrimo planų projektų pateikimas

Valstybės narės 11 ir 12 straipsniuose nurodyto nacionalinio atkūrimo plano projektą Komisijai pateikia iki ... *[Leidinių biuro prašoma įrašyti datą – pirmą mėnesio, einančio po 24 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo dienos, dieną].*

14 straipsnis

Nacionalinių atkūrimo planų vertinimas

1. Komisija nacionalinių atkūrimo planų projektus įvertina per šešis mėnesius nuo jų gavimo dienos. Atlikdama tą vertinimą, Komisija glaudžiai bendradarbiauja su atitinkama valstybe nare.
2. Vertindama nacionalinio atkūrimo plano projektą, Komisija įvertina jo atitiktį 12 straipsniui, taip pat jo tinkamumą siekiant įgyvendinti 4–10 straipsniuose nustatytus

tikslus ir įpareigojimus, taip pat 1 straipsnyje nurodytus visa apimančius Sąjungos tikslus, 7 straipsnio 1 dalyje nurodytą konkretų tikslą iki 2030 m. visoje Sąjungoje atkurti bent 25 000 km upių laisvą tėkmę ir tikslą, kad 2030 m. bent 10 proc. Sąjungos žemės ūkio paskirties žemės sudarytų didelės įvairovės kraštovaizdžio elementai.

3. Vertinti nacionalinių atkūrimo planų projektus Komisijai padeda ekspertai arba EAA.
4. Komisija gali per šešis mėnesius nuo nacionalinio atkūrimo plano projekto gavimo dienos pateikti pastabų valstybei narei.
5. Valstybės narės savo galutiniame nacionaliniame atkūrimo plane tinkamai atsižvelgia į visas Komisijos pastabas.
6. Valstybės narės per šešis mėnesius nuo Komisijos pastabų gavimo dienos baigia rengti, paskelbia ir pateikia Komisijai nacionalinį atkūrimo planą.

15 straipsnis

Nacionalinių atkūrimo planų peržiūra

1. Valstybės narės bent kartą per 10 metų peržiūri savo pagal 11 ir 12 straipsnius parengtus nacionalinius atkūrimo planus atsižvelgdamos į planų įgyvendinimo pažangą, geriausius turimus mokslinius įrodymus ir turimas žinias apie jau vykstančius arba numatomus klimato kaitos lemiamus aplinkos sąlygų pokyčius.
2. Kai paaiškėja, kad nacionaliniame atkūrimo plane nustatytų priemonių nepakaks 4–10 straipsniuose nustatytiems tikslams ir įpareigojimams įgyvendinti, valstybė narė, remdamasi pagal 17 straipsnį vykdoma stebėseną, peržiūri nacionalinį atkūrimo planą ir įtraukia papildomų priemonių.
3. Jei Komisija, remdamasi 18 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija ir 18 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytu vertinimu, mano, kad valstybės narės padaryta pažanga yra nepakankama 4–10 straipsniuose nustatytiems tikslams ir įpareigojimams įgyvendinti, ji gali paprašyti atitinkamos valstybės narės pateikti atnaujinto nacionalinio atkūrimo plano projektą su įtrauktomis papildomomis priemonėmis. Toks atnaujintas nacionalinis atkūrimo planas su įtrauktomis papildomomis priemonėmis paskelbiamas ir pateikiamas per šešis mėnesius nuo Komisijos prašymo gavimo dienos.

16 straipsnis

Teisė kreiptis į teismą

1. Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę teisę visuomenės nariai, turintys pakankamą interesą arba teigiantys, kad jų teisė yra pažeista, galėtų pasinaudoti peržiūros procedūra teisme arba kitoje pagal įstatymą įsteigtoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstaigoje, kad užginčytų nacionalinių atkūrimo planų materialinį arba procesinį teisėtumą ir bet koki kompetentingų institucijų neveikimą, neatsižvelgiant į vaidmenį, kurį tie visuomenės nariai atliko rengiant ir nustatant nacionalinį atkūrimo planą.
2. Kas laikoma pakankamu interesu ir teisės pažeidimu, nustato valstybės narės, laikydamosi tikslo suteikti visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismą. Taikant 1 dalį laikoma, kad bet kuri nevyriausybinė organizacija, propaguojanti aplinkos

apsaugą ir atitinkanti reikalavimus pagal nacionalinę teisę, turi teises, kurios gali būti pažeistos, ir pakankamą interesą.

3. 1 dalyje nurodytos peržiūros procedūros turi būti teisingos, nešališkos, savalaikės, nemokamos arba ne pernelyg brangios ir suteikiančios tinkamą ir veiksmingą teisinę gynybą, įskaitant, kai tinkama, veiksmų sustabdymą.
4. Valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų prieinama praktinė informacija apie galimybę pasinaudoti šiame straipsnyje numatytais administracinės ir teisminės peržiūros procedūromis.

IV SKYRIUS

STEBĖSENA IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

17 straipsnis

Stebėseną

1. Valstybės narės vykdo šių dalykų stebėseną:
 - (a) buveinių tipų būklės ir būklės tendencijų, taip pat 4 ir 5 straipsniuose nurodytų rūšių buveinių kokybės ir kokybės tendencijų teritorijose, kuriose taikomos atkūrimo priemonės, remdamosi 12 straipsnio 2 dalies h punkte nurodyta stebėseną;
 - (b) miestų žaliųjų erdvių ir medžių lajų dangos ploto didmiesčiuose, miestuose ir priemiesčiuose, kaip nurodyta 6 straipsnyje;
 - (c) IV priede išvardytų žemės ūkio ekosistemų biologinės įvairovės rodiklių;
 - (d) V priede išvardytų įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių rūšių populiacijų;
 - (e) VI priede išvardytų miškų ekosistemų biologinės įvairovės rodiklių;
 - (f) apdulkintojų rūšių gausos ir įvairovės, naudodamos pagal 8 straipsnio 2 dalį nustatytą metodą;
 - (g) I ir II prieduose išvardytų tipų buveinių ploto ir būklės visoje savo teritorijoje;
 - (h) 4 straipsnio 3 dalyje ir 5 straipsnio 3 dalyje nurodytų rūšių buveinių ploto ir kokybės visoje savo teritorijoje.
2. Stebėseną pagal 1 dalies a punktą pradedama, kai tik įdiegiamos atkūrimo priemonės.
3. Stebėseną pagal 1 dalies b, c, d ir e punktus pradedama [Leidinių biuro prašoma įrašyti šio reglamento įsigaliojimo datą].
4. Stebėseną pagal šio straipsnio 1 dalies f punktą pradedama praėjus vieniems metams nuo 8 straipsnio 2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos.
5. Stebėseną pagal šio straipsnio 1 dalies a, b ir c punktus, susijusi su organinės anglies sancaupomis pasėlių mineraliniuose dirvožemiuose ir žemės ūkio paskirties žemės, kurioje yra didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų, dalimi, taip pat pagal e punktą, susijusi su stovinčia negyva mediena, gulinčia negyva mediena, įvairiaamžių miškų dalimi, miškų jungtimis ir organinės anglies sancaupomis, vykdoma bent kas trejus metus, o kur įmanoma – kiekvienais metais. Stebėseną pagal tos dalies c punktą, susijusi su pievų drugelių indeksu, pagal tos dalies d ir e punktus, susijusi su įprastų

miško paukščių indeksu, ir pagal tos dalies f punktą, susijusi su apdulkiniojų rūšimis, vykdoma kasmet. Stebėseną pagal tos dalies g ir h punktus vykdoma bent kas šešerius metus ir derinama su ataskaitų teikimo pagal Direktyvos 92/43/EEB 17 straipsnį ciklu.

6. Valstybės narės užtikrina, kad šio reglamento 9 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų žemės ūkio ekosistemų rodiklių ir 10 straipsnio 2 dalies a, b ir f punktuose nurodytų miškų ekosistemų rodiklių stebėseną derėtų su stebėseną, kuri vykdoma pagal reglamentus (ES) 2018/841 ir (ES) 2018/1999.
7. Duomenis, surinktus vykdant stebėseną pagal šį straipsnį, valstybės narės skelbia viešai laikydamosi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/2/EB¹¹² ir 5 dalyje nustatyto stebėsenos dažnumo.
8. Valstybių narių stebėsenos sistemų veikimas grindžiamas elektroninėmis duomenų bazėmis ir geografinėmis informacinėmis sistemomis, jos taip pat užtikrina kuo geresnę prieigą prie duomenų ir paslaugų, gaunamų iš nuotolinio stebėjimo technologijų, Žemės stebėjimo („Copernicus“ paslaugų), *in situ* jutiklių ir prietaisų arba piliečių mokslo duomenų, bei kuo platesnį jų naudojimą, išnaudojant dirbtinio intelekto ir pažangiosios duomenų analizės bei tvarkymo teikiamas galimybes.
9. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais:
 - (a) nustatomi IV priede išvardytų žemės ūkio ekosistemų rodiklių stebėsenos metodai;
 - (b) nustatomi VI priede išvardytų miškų ekosistemų rodiklių stebėsenos metodai;
 - (c) sukurama 11 straipsnio 3 dalyje nurodytų patenkinamų lygių nustatymo sistema.

Tokie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

18 straipsnis Ataskaitų teikimas

1. Valstybės narės kasmet nuo [Leidinių biuro prašoma šio reglamento įsigaliojimo data] elektroniniu būdu praneša Komisijai, kokiame plote taikomos 4–10 straipsniuose nurodytos atkūrimo priemonės ir kokias 7 straipsnyje nurodytas kliūtis jos pašalina.
2. Bent kas trejus metus valstybės narės elektroniniu būdu teikia Komisijai, kuriai talkininkauja EAA, tokius duomenis ir informaciją:
 - (a) informaciją apie pažangą, padarytą įgyvendinant nacionalinį atkūrimo planą, diegiant atkūrimo priemones, ir pažangą, padarytą įgyvendinant pagal 4–10 straipsnius nustatytus tikslus ir įpareigojimus;
 - (b) pagal 17 straipsnį vykdomos stebėsenos rezultatus. Stebėsenos, atliktos pagal 17 straipsnio 1 dalies g ir h punktus, rezultatai turėtų būti pateikiami, be kita ko, geografiškai susietuose žemėlapiuose;

¹¹² 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

- (c) teritorijų, kuriose taikomos 4 straipsnyje, 5 straipsnyje ir 9 straipsnio 4 dalyje nurodytos atkūrimo priemonės, vietą ir dydį, įskaitant tų teritorijų geografiškai susietą žemėlapi;
- (d) atnaujintą 7 straipsnio 1 dalyje nurodytą kliūčių sąrašą;
- (e) informaciją apie pažangą, padarytą tenkinant finansavimo poreikius pagal 12 straipsnio 2 dalies 1 punktą, įskaitant faktinių investicijų palyginimą su pradinėmis investavimo prielaidomis.

Pirmosios ataskaitos, apimančios laikotarpį iki 2030 m., pateikiamos 2031 m. birželio mėn.

3. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos informacijos pateikimo forma, struktūra ir išsami tvarka. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Nustatyti elektroninių ataskaitų teikimo formą, struktūrą ir išsamią tvarką Komisijai padeda EAA.
4. EAA, remdamasi valstybių narių pagal šio straipsnio 1 dalį ir 17 straipsnio 7 dalį pateiktais duomenimis, pateikia Komisijai metinę techninę pažangos, padarytos įgyvendinant šiame reglamente nustatytus tikslus ir įpareigojimus, apžvalgą.
5. EAA, remdamasi valstybių narių pagal šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalis pateiktais duomenimis, pateikia Komisijai metinę techninę visos Sąjungos pažangos, padarytos įgyvendinant šiame reglamente nustatytus tikslus ir įpareigojimus, ataskaitą. Ji taip pat gali naudotis informacija, pateikta pagal Direktyvos 92/43/EEB 17 straipsnį, Direktyvos 2000/60/EB 15 straipsnį, Direktyvos 2009/147/EB 12 straipsnį ir Direktyvos 2008/56/EB 18 straipsnį. Ataskaita pateikiama iki 2032 m. birželio mėn., o po to vėlesnės ataskaitos teikiamos kas trejus metus.
6. Komisija 2029 m. ir po to kas trejus metus teikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą.
7. Valstybės narės užtikrina, kad 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija būtų tinkama ir atnaujinama ir kad ji būtų prieinama visuomenei pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2003/4/EB, 2007/2/EB ir (ES) 2019/1024.

V SKYRIUS

DELEGUOTIEJI ĮGALIOJIMAI IR KOMITETO PROCEDŪRA

19 straipsnis **Priedų keitimas**

1. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas I priedas, siekiant patikslinti buveinių tipų grupes.
2. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas II priedas, siekiant patikslinti buveinių tipų ir buveinių tipų grupių sąrašą.

3. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas, siekiant 5 straipsnyje nurodytą jūrų gyvūnų rūšių sąrašą patikslinti pagal naujausius mokslinius įrodymus.
4. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas IV priedas, siekiant žemės ūkio ekosistemų rodiklių aprašymus, vienetų ir metodikas patikslinti pagal naujausius mokslinius įrodymus.
5. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas V priedas, siekiant atnaujinti rūšių, naudojamų įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksui valstybėse narėse nustatyti, sąrašą.
6. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas VI priedas, siekiant miškų ekosistemų rodiklių aprašymus, vienetų ir metodikas patikslinti pagal naujausius mokslinius įrodymus.
7. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas VII priedas, siekiant patikslinti atkūrimo priemonių pavyzdžių sąrašą.

20 straipsnis Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. 19 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo *[Leidinių biuro prašoma įrašyti šio reglamento įsigaliojimo datą]*. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudotimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsimi tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 19 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais¹¹³.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

¹¹³ Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1).

6. Pagal 19 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

21 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis

Peržiūra

1. Komisija iki 2035 m. gruodžio 31 d. įvertina šio reglamento taikymą.
2. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikia pagrindinių vertinimo išvadų ataskaitą. Jei Komisija mano, kad tai tikslinga, kartu su ataskaita pateikiamas pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo iš dalies keičiamos atitinkamos šio reglamento nuostatos atsižvelgiant į poreikį nustatyti papildomų atkūrimo tikslų, grindžiamų bendrais ekosistemų, kurioms netaikomi 4 ir 5 straipsniai, būklės vertinimo metodais, ir naujausiais moksliniais įrodymais.

23 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

*Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl gamtos atkūrimo.

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

Politikos sritis: 09 Aplinkos ir klimato politika

Veikla:

09 02 Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE)

09 10 Europos aplinkos agentūra (EAA)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

☒ nauju veiksmu

☐ nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai¹¹⁴

☐ esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

☐ vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

Siūlomo reglamento tikslas – prisidėti prie nuolatinio, ilgalaikio ir tvaraus biologinės įvairovės turtingos ir atsparios gamtos atkūrimo Sąjungos sausumos ir jūros plotuose, atkuriant ekosistemas, buveines ir rūšis, taip pat padėti siekti Sąjungos klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų ir vykdyti ES tarptautinius įsipareigojimus.

Atsižvelgiant į bendrąjį tikslą, konkretus šio siūlomo reglamento tikslas yra:

– iki 2050 m. atkurti nualintų ekosistemų būklę visoje ES ir iki 2030 m. užtikrinti, kad jos pradėtų atsigauti. Atkurtos ekosistemos turėtų būti išlaikomos geros būklės.

Atsižvelgiant į konkretų tikslą, veiklos tikslai yra šie:

– nustatyti teisiškai privalomus ekosistemų būklės atkūrimo ir išlaikymo tikslus;

– sukurti veiksmingą įgyvendinimo užtikrinimo sistemą, visų pirma įpareigojant valstybes nares įvertinti ekosistemas ir parengti nacionalinį atkūrimo planą, taip pat teikti ataskaitas ir atlikti peržiūrą.

1.4.2. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Gamtos atkūrimas yra naudingas visai visuomenei dėl efektyvesnio klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos bei nelaimių rizikos valdymo. Be to, gamtos

¹¹⁴

Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

atkūrimas suteikia darbo vietų ir pajamų galimybių ir daro teigiamą poveikį piliečių sveikatai, geresniam gamtos ir kultūros paveldui bei tapatybei, taip pat geresnei maisto ir vandens kokybei ir saugumui. Jis bus naudingas ir įvairiems ekonomikos sektoriams, visų pirma tiems, kurie itin priklauso nuo ekosisteminių paslaugų, pavyzdžiui, žemės ūkio maisto produktų, žuvininkystės, miškininkystės, vandens bendrovių, turizmo ir finansų sektoriams.

Įrodyta, kad ekosistemų atkūrimas yra ekonomiškai efektyvus (nauda gerokai viršija sąnaudas), tačiau tam reikia investicijų, dėl kurių žemės ir gamtos išteklių valdytojai patirtų finansinių ir alternatyvių sąnaudų, kurias galima kompensuoti vyriausybės ir ekosisteminių paslaugų pirkėjų teikiamomis paskatomis. Atkūrimo, priežiūros ir kompensavimo priemonių, kurias valstybės narės pasirinko šiam reglamentui įgyvendinti, metodas ir taikymo sritis tiksliau parodys, koks poveikis bus daromas suinteresuotiesiems subjektams, kaip ir kada jie patirs tokį poveikį. Galimos trumpalaikės išlaidos, susijusios su pajamų praradimu, kurį gali patirti tam tikros gyventojų grupės, pavyzdžiui, ūkininkai, miškų savininkai ar žvejai, pereidami prie tvaresnės praktikos, galėtų būti iš dalies arba visiškai padengtos ES finansavimu ir lėšomis iš kitų šaltinių.

Siūlomas reglamentas taip pat daro poveikį nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens valdžios institucijoms, nes jos atliktų vaidmenį nustatant ir vertinant ekosistemas bei jų teikiamas ekosistemines paslaugas, taip pat planuojant, finansuojant, įgyvendinant ir stebint atkūrimo programas. Siekiama kuo labiau sumažinti administracinę naštą naudojant stebėsenos ir ataskaitų teikimo mechanizmus pagal galiojančius teisės aktus, susijusius su 1-uoju etapu nustatytais tikslais (visų pirma Paukščių ir Buveinių direktyva, Vandens pagrindų direktyva, Jūrų strategijos pagrindų direktyva ir LULUCF reglamentu), taip pat duomenis, kuriuos jau tiesiogiai renka Europos aplinkos agentūra ir Jungtinis tyrimų centras, pvz., įgyvendinant programą „Copernicus“. 2-uoju etapu bus nustatyti papildomi tikslai ir bazinės vertės ekosistemoms, kurių duomenys ir stebėsenos mechanizmai dar nėra iki galo parengti. Todėl esami mechanizmai bus papildyti sukuriant metodą visų ekosistemų būklei įvertinti.

1.4.3. Veiklos rezultatų rodikliai

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Įgyvendinant pasiūlymą turėtų būti užtikrinta, kad ekosistemos visoje ES pradėtų atsigauti iki 2030 m. ir iki 2050 m. būtų atkurta gera jų būklė.

Įgyvendinimo stebėsenai numatyti du pagrindiniai rodikliai:

- atkūrimo ir įkūrimo iš naujo priemonės ir (arba) priemonės, kurias valstybės narės taiko siekdamos užtikrinti ekosistemų atkūrimą;
- ekosistemų būklė ir išsaugojimo būklė nacionaliniu ir (arba) (biogeografiniu) regioniniu lygmeniu ir tai, ar jos rodo teigiamas tendencijas, palyginti su atitinkama aptariamoms ekosistemos bazine verte.

Geros ekosistemos būklės apibrėžtis ir tinkamos atkūrimo priemonės įvairiose ekosistemose skiriasi. Pateikiamos buveinių, nurodytų Buveinių direktyvos I priede, apibrėžtys, bazinės vertės, tikslai ir stebėsenos. Aptariant kitas ekosistemas, kurių duomenys ir stebėsenos mechanizmai dar nėra iki galo sukurti, pasiūlyme nustatytas procesas, kaip parengti šių ekosistemų sąlygų ES masto vertinimo metodiką, pagal

kurią vėliau būtų galima nustatyti papildomus konkrečius tikslus ir bazines vertes. Tačiau kai kurių iš šių ekosistemų, kaip antai miesto, žemės ūkio ir miško žemės, atveju informacija apie keletą rodiklių, susijusių su ekosistemos būkle, jau prieinama visos Europos stebėsenos sistemose (tokiose kaip FOREST EUROPE) arba šią informaciją jau tiesiogiai renka Europos aplinkos agentūra arba Komisija, pavyzdžiui, įgyvendinant programą „Copernicus“. Rodikliai turėtų būti tinkami, priimtini, patikimi, lengvai taikomi ir išsamūs.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

Europos žaliajame kurse pabrėžiama, kad svarbu geriau apsaugoti ir atkurti gamtą. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytas bendras tikslas sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, kad iki 2030 m. Europos biologinė įvairovė pradėtų atsigauti ir kad iki 2050 m. visos ES ekosistemos būtų atkurtos, atsparios ir tinkamai apsaugotos. Tiek Europos Parlamentas, tiek Europos Vadovų Taryba primygtinai reikalavo dėti daugiau pastangų ekosistemoms atkurti.

Siūlomas reglamentas bus tiesiogiai taikomas nuo jo įsigaliojimo dienos.

Tačiau kai kurios administracinės užduotys turės būti pradėtos vykdyti kuo greičiau, kai kurios iš jų bus pradėtos vykdyti jau 2022 m. (t. y. rengiantis įsigaliojimui, prieš patvirtinant Europos Parlamentui ir Tarybai), o kai kurios – po įsigaliojimo. Kai kurios užduotys bus vienkartinės (IT infrastruktūros kūrimas), o kitos – pasikartojančios ir bus vykdomos tol, kol bus taikomas reglamentas. Visų pirma:

prieš įsigaliojant reglamentui:

a) 2022–2023 m.: Komisija (Aplinkos GD ir Jungtinis tyrimų centras), bendradarbiaudama su EAA ir valstybėmis narėmis, parengs ekosistemų, kurių stebėsenos ir bazinių verčių dar nėra, būklės vertinimo metodiką, kad iš dalies pakeitus reglamentą būtų galima nustatyti papildomus atkūrimo tikslus. Jungtinis tyrimų centras, sudarydamas administracinį susitarimą, padės Aplinkos GD parengti tinkamą (-as) metodiką (-as) ir bazines vertes;

b) 2022–2024 m.: Komisija parengs atkūrimo priemonių ir atkūrimo valdymo praktikos gaires, kad paskatintų valstybes nares ir sudarytų joms sąlygas anksti pradėti atkūrimo veiklą, be kita ko, tose ekosistemose, kurioms tikslai dar nėra nustatyti.

Įsigaliojus reglamentui:

c) 2024 m.: Komisija, taikydama komiteto procedūrą, patvirtins vienodą nacionalinių atkūrimo planų formą (įskaitant, pavyzdžiui, elektronines pranešimo apie upių kliūčių sąrašą formas) ir ataskaitų teikimo formą;

d) 2024 ir 2025 m.: Komisija priims gaires dėl II priedo buveinių tipų aiškinimo ir dėl naujos (-ų) metodikos (-ų), skirtos (-ų) ekosistemų (pavyzdžiui, atokiausių regionų ekosistemų, kurioms netaikoma Buveinių direktyva) būklei įvertinti, taip pat įgyvendinimo aktus dėl apdulkintojų stebėsenos metodo (šiuo metodu bus nustatyta standartizuota metinių duomenų apie apdulkintojų rūšių gausą ir įvairovę rinkimo ir apdulkintojų populiacijos tendencijų vertinimo metodika), taip pat dėl žemės ūkio ir miškų ekosistemų rodiklių stebėsenos metodų.

Įsigaliojus reglamentui, valstybės narės privalo kuo greičiau pradėti vertinti ekosistemas nustatydamos geros būklės ir nualintas ekosistemas, kurios buvo prarastos per pastaruosius 70 metų, taip pat teritorijas, kurios būtų tinkamiausios ekosistemai iš naujo įkurti;

e) 2026–2027 m.: Komisija iš valstybių narių gaus nacionalinius atkūrimo planus (NAP), kuriuos jos turi pateikti per dvejus metus nuo šio reglamento įsigaliojimo. NAP apims, pavyzdžiui, ekosistemų vertinimo rezultatus, kiekybinius ir erdvinio požiūriu aiškiai apibrėžtus atkūrimo poreikius ir priemones, grindžiamas žemėlapiais ir sąrašu, tarpvalstybinius aspektus, atkūrimo priemonių įgyvendinimo laiką, įgyvendinimo sąnaudas ir stebėseną, planuojamą po atkūrimo, taip pat peržiūros mechanizmą;

f) 2026–2027 m. (pirmasis etapas, galimi vėlesni atnaujinimai valstybėse narėse): Aplinkos GD, padedamas išorės ekspertų (pagal sutartis) ir EAA, įvertins valstybių narių pateiktus nacionalinius atkūrimo planus;

g) 2026–2027 m.: viešieji pirkimai (paslaugų sutartys) siekiant atlikti poveikio vertinimą (arba kelis) ir (arba) administracinis susitarimas su Jungtiniu tyrimų centru siekiant nustatyti naujus tikslus ir atitinkamas bazines vertes.

Valstybės narės turės ne rečiau kaip kas trejus metus (pirmą kartą – praėjus penkeriems metams nuo reglamento įsigaliojimo dienos) pranešti apie taikomas atkūrimo priemones ir savo stebėsenos rezultatus;

h) nuo 2030 m. kas trejus metus: EAA parengia Sąjungos masto pažangos ataskaitą, pagrįstą valstybių narių pažanga siekiant tikslų, taip pat atkūrimo priemonėmis ir būklės tendencijomis, apie kurias valstybės narės pranešė vykdydamos savo įsipareigojimus teikti ataskaitas, buveinių ir rūšių išsaugojimo būklės tendencijų rezultatais remiantis stebėsenos duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį ir Paukščių direktyvos 12 straipsnį, taip pat informacija, pateikta pagal Direktyvos 2000/60/EB 15 straipsnį, Direktyvos 2009/147/EB 12 straipsnį ir Direktyvos 2008/56/EB 18 straipsnį. Remdamasi EAA Sąjungos masto pažangos ataskaita, Komisija kas trejus metus teikia Tarybai ir Europos Parlamentui šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą;

i) 2027 m. arba vėliau: remdamasi poveikio vertinimo (-ų) rezultatais, Komisija pasiūlys persvarstyt ir (arba) iš dalies pakeisti reglamentą, kad būtų įtrauktas (-i) naujas (-i) tikslas (-ai).

Patvirtinus naujus atkūrimo tikslus, valstybės narės turės atitinkamai persvarstyti ir pritaikyti savo nacionalinius atkūrimo planus;

j) 2033–2034 m.: Aplinkos GD, padedamas EAA, įvertins persvarstytus nacionalinius atkūrimo planus;

k) 2030–2050 m. (nuolat): Aplinkos GD, padedamas JRC ir EAA, stebės, kaip reglamentas įgyvendinamas ES valstybėse narėse, siekdamas užtikrinti, kad būtų pasiekti jame numatyti tikslai ir kad visos ES valstybės narės įgyvendintų ES teisės aktus;

l) iki 2035 m. gruodžio 31 d. Komisija persvarstys reglamento įgyvendinimą ir pateiks peržiūros ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.

Europos aplinkos agentūra (EAA) teiks paramą vykdydama šias užduotis:

prieš įsigaliojant reglamentui (2022–2023 m.):

remdamasi teisės aktų leidėjų diskusijų pažanga, EAA pirmiausia imsis šių veiksmų:

- sukurti nacionalinių atkūrimo planų formatus ir informacinę sistemą (įskaitant upių užtvartų šalinimo planus);
- sukurti formatą ir informacinę sistemą, skirtą periodiniam ataskaitų apie įgyvendintas priemones ir atkurtus bei iš naujo įkurtus plotus, taip pat apie ekosistemų ir rūšių populiacijų būklę teikimui;
- parengti II priedo buveinių tipų aiškinimo vadovą;
- teikti paramą nustatant stebėsenos, rodiklių ir geros būklės vertinimo metodiką ekosistemoms, buveinėms ir (arba) rūšims, kurioms tokia metodika dar nėra sukurta, kad būtų galima nustatyti antrojo etapo tikslus (pavyzdžiui, tam tikroms atokiausių regionų ekosistemoms): ši užduotis bus vykdoma bendradarbiaujant su JRC ir Aplinkos GD;

Po įsigaliojimo (numatoma nuo 2024 m.):

- 2024–2026 m.: parama tikslų, susijusių su iš naujo įkuriamomis teritorijomis, pakartotiniam nustatymui: padėti valstybėms narėms įvertinti teritorijas, kurios turi būti iš naujo įkurtos, kad būtų pasiekta gera išsaugojimo būklė (pasirengimas galėtų prasidėti dar prieš įsigaliojimą);
- 2024–2050 m.: duomenų paieška / tvarkymas / kokybės kontrolė ir elektroninių ataskaitų teikimo sistemų / reikalavimų valdymas. Tai apima duomenų (pavyzdžiui, interaktyvių žemėlapių, rodiklių suvestinių, ataskaitų) skelbimą ir prieigos prie jų užtikrinimą.
- Nuo 2024 m.: stebėti tam tikrus tikslus, kaip antai pagal programą „Copernicus“, pavyzdžiui, miestams skirtus tikslus, susijusius su miesto žaliaja erdve ir medžių lajų danga;
- 2024–2050 m. (nuolat): duomenų (ataskaitų, rodiklių suvestinių, kartogramų) skelbimas, vizualizavimas ir prieiga prie jų, kai įmanoma, naudojantis esamomis informacinėmis sistemomis (Europos biologinės įvairovės informacinė sistema, Europos biologinės įvairovės vandens informacijos sistemos žinių centru, Europos miškų informacinė sistema ir kt.);
- ~2026–2027 m. (1-asis etapas): parama vertinant valstybių narių (kartu su Komisija ir išorės rangovu) pateiktus nacionalinius atkūrimo planus;
- nuo 2030 m. kas trejus metus: valstybių narių pažangos, padarytos valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu siekiant tikslų, ataskaitų vertinimas, vadovaujantis atkūrimo priemonėmis ir būklės tendencijomis, apie kurias valstybės narės pranešė vykdydamos savo ataskaitų teikimo pareigas (naudojant pagal šios lentelės antrą punktą parengtą ataskaitų teikimo formą), taip pat buveinių ir rūšių išsaugojimo būklės tendencijų rezultatai, pagrįsti stebėsenos duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė pagal Buveinių direktyvos 17 straipsnį ir Paukščių direktyvos 12 straipsnį, ir informacija, pateikta pagal Direktyvos 2000/60/EB 15 straipsnį, Direktyvos 2009/147/EB 12 straipsnį ir Direktyvos 2008/56/EB 18 straipsnį.

– 2024–2050 m.: pagalbos valstybėms narėms tarnyba: sisteminga parama valstybėms narėms labiau techniniais klausimais, susijusiais su stebėseną, ataskaitų teikimu, tikslų nustatymu ir nacionalinio atkūrimo plano rengimu.

Keliuose iš pirmiau minėtų įgyvendinimo etapų bus naudojamos mokslinių tyrimų rezultatai (pvz., IPBES ir ES mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios programos) ir mokslinės priemonės (pvz., modeliavimo, scenarijų, ekspertų grupės ataskaitų), o tai padės EAA, JRC ir Aplinkos GD vykdyti veiklą ir ją papildys.

1.5.2. *Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmis.*

Europos lygmens veiksmų (*ex ante*) pagrindas:

– biologinės įvairovės nykimas ir ekosistemų būklės blogėjimas, įskaitant poveikį ekosistemoms, yra didelio masto ir tarpvalstybinis uždavinys, kurio negalima veiksmingai išspręsti vien valstybių narių lygmeniu.

Numatoma sukurti Sąjungos pridėtinė vertė (*ex post*):

– reikia imtis suderintų ES lygmens veiksmų tinkamu mastu, kad būtų pasiektas reikšmingas atkūrimo lygis ir pasinaudota sąveika bei didesniu veiksmingumu. Pavyzdžiui, atkuriant vieną ekosistemą (ir taip remiant jos biologinę įvairovę) daromas teigiamas poveikis kitoms gretimoms ar susijusioms ekosistemoms ir jų biologinei įvairovei. Daugelis rūšių geriau klesti susietame ekosistemų tinkle.

– ES lygmens veiksmis būtų sudarytos vienodos sąlygos ir išspręsta „pasipelnymo“ problema, t. y. kai kurios valstybės narės, kurios nesiima iniciatyvų savo teritorijose ekosistemoms atkurti, gali gauti nesąžiningą trumpalaikę naudą tų valstybių narių, kurios imasi iniciatyvos jas atkurti, atžvilgiu. Paprastai taip gali atsitikti pasienio regionuose.

– ES lygmeniu imantis plataus užmojo ir koordinuotų veiksmų biologinės įvairovės ir ekosistemų atkūrimo srityje, ES bus užtikrintas būtinas patikimumas „rodyti pavyzdį ir pirmauti imantis veiksmų“ tarptautiniu lygmeniu.

1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Iki šiol pastangos atkurti ekosistemą buvo nepakankamos. Nustatyti trys politikos trūkumai:

1. Savanoriški tikslai buvo neveiksmingi. Savanoriškas ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. tikslas atkurti bent 15 proc. nualintų ekosistemų nebuvo pasiektas. Šios strategijos vertinimo tyrime kaip viena iš priežasčių, dėl kurių nepavyko atkurti ekosistemų, nurodytas savanoriškas, o ne teisiškai privalomas tikslų pobūdis. Tai, kad atkūrimo veiklai trūksta įsipareigojimų ir politinio prioriteto, buvo pagrindinė kliūtis, dėl kurios atkūrimui nebuvo skirta lėšų ir išteklių. Kita vertus, kitas Biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. tikslas dėl invazinių svetimų rūšių, kuris, priėmus naują reglamentą, tapo teisiškai privalomas, lėmė tai, kad šis tikslas

buvo iš esmės įgyvendintas ir atnešė naudos, kurios nebūtų buvę galima pasiekti, įveigu priemonės būtų taikytos savanoriškai.

2. Esamų teisės aktų trūkumai. Biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. ir kai kurių pagrindinių teisės aktų vertinimas atskleidė įgyvendinimo problemas, kurios atspindi nagrinėjamų klausimų sudėtingumą. Be to, tebėra tam tikrų trūkumų, nes teisės aktų aspektai nėra pakankamai konkretūs (Jūrų strategijos pagrindų direktyva), apibrėžti laiko atžvilgiu (Buveinių direktyva) ar išmatuojami (Jūrų strategijos pagrindų direktyva), kad būtų pasiekti atkūrimo tikslai.

3. Netaikomas visapusiškas požiūris. Skirtinguose teisės aktuose ekosistemos reglamentuojamos atskirai, todėl kilo tam tikrų koordinuoto įgyvendinimo sunkumų. Paukščių ir Buveinių direktyvos, Vandens pagrindų direktyva ir Jūrų strategijos pagrindų direktyva iš esmės yra nuoseklios, tačiau, atlikus Paukščių ir Buveinių direktyvų tinkamumo patikrinimą, vis dėlto paaiškėjo tam tikrų įgyvendinimo problemų, susijusių su šių direktyvų sąveika, pavyzdžiui, vandens telkinių, kurių būklė priklauso nuo aplinkinių pakrančių buveinių, klausimas turėtų būti sprendžiamas integruotai, kad būtų pasiekti konkretūs atkūrimo tikslai, kaip antai salpų atveju.

1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Ši iniciatyva priklauso Europos žaliojo kurso – ES tvaraus augimo strategijos – sričiai. Ji apima tikslą užtikrinti, kad iki 2030 m. ES biologinė įvairovė pradėtų atsigauti ir kad iki 2050 m. būtų atkurtos visos ES ekosistemos. Joje nustatyti privalomi tikslai, kaip atkurti gerą nualintų ekosistemų, buveinių ir rūšių būklę. Ji taip pat grindžiama 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytais užmojais ir padeda juos įgyvendinti.

Iniciatyva patenka į 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) 9 antraštinės dalies (Aplinka ir klimato politika) 3 išlaidų kategoriją (Gamtos ištekliai ir aplinka). Teisės aktai padės sutelkti finansavimą siekiant tikslo 2024 m. biologinės įvairovės tikslams skirti 7,5 proc. metinių išlaidų pagal DFP, o 2026 ir 2027 m. biologinės įvairovės tikslams – 10 proc. metinių išlaidų pagal DFP, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimus.

Pasiūlymu papildomos kitos 2030 m. biologinės įvairovės strategijoje (BĮS) nurodytos priemonės, visų pirma: 1) bendradarbiaujant su pramonės atstovais ir įmonėmis stiprinti tvarų įmonių valdymą; 2) parengti ES tvaraus finansavimo taksonomiją ir atnaujintą tvaraus finansavimo strategiją siekiant užtikrinti biologinei įvairovei palankias investicijas; 3) stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant skatinti priimti panašias priemones (tai patenka į DFP 14 skyrių „Išorės veiksmai“).

BĮS nustatytas tikslas per metus skirti bent 20 mlrd. EUR gamtos išlaidoms, įskaitant „Natura 2000“ ir žaliosios infrastruktūros investavimo prioritetus, ir pagal programą „InvestEU“ sukurti specialią gamtinio kapitalo ir žiedinės ekonomikos iniciatyvą, kad per ateinančius dešimt metų būtų sutelkta bent 10 mlrd. EUR. Be to, 2021 m. liepos mėn. atnaujinta tvaraus finansavimo strategija remiama ekonominė veikla, kuria prisidedama prie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, ir nustatoma sistema, kuria užtikrinama, kad finansų sistema padėtų mažinti esamą ir būsimą riziką biologinei įvairovei ir geriau atspindėtų, kokią poveikį biologinės įvairovės nykimas daro įmonių pelningumui ir ilgalaikėms perspektyvoms.

2021–2027 m. laikotarpiu rėmimo išlaidos (skirtos valstybių narių įgyvendinimo veiksams) bus dengiamos iš Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE), bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos („Europos horizontas“), Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo, tausios žvejybos partnerystės susitarimų ir regioninių žvejybos valdymo organizacijų, Europos kosmoso programos, Europos infrastruktūros tinklų priemonės, „Europos socialinio fondo +“, programos „InvestEU“, Sąjungos civilinės saugos mechanizmo ir ES valstybių narių nacionalinio finansavimo bei privačiojo sektoriaus finansavimo lėšų.

1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant persikirstymo mastą*

Įgyvendinant naują pasiūlymą dėl reglamento, Komisijai bus priskirtos naujos užduotys ir veikla. Tam reikės žmogiškųjų išteklių, EAA paramos, viešųjų pirkimų išteklių išorės rangovams ir vieno ar daugiau administracinių susitarimų su JRC.

Aplinkos GD šiam reglamentui įgyvendinti reikės penkių papildomų etato ekvivalentų (4 AD lygio + 1 AST lygio).

Dėl 1.5.1 punkte išvardytų įgyvendinimo užduočių reikšmingai padidės Aplinkos GD darbo krūvis, susijęs, pavyzdžiui, su:

- nacionalinių atkūrimo planų ir papildomų valstybių narių ataskaitų (periodinių ataskaitų apie atkūrimo priemonių stebėseną ir įgyvendinimą) vertinimu;
- įvairių komitologijos aktų rengimu ir būsimais jų pakeitimais;
- pagal šį teisės aktą įsteigto naujo specialiojo komiteto (posėdžiaujančio ne rečiau kaip du kartus per metus), taip pat ekspertų grupių posėdžių valdymu;
- įvairių rekomendacinių dokumentų ir informacinės medžiagos, reikalingos padėti valstybėms narėms įgyvendinti naująjį reglamentą, rengimu.

Papildomas planavimo ir ataskaitų teikimo užduotis valstybėms narėms ir su jomis susijusius duomenų srautus Aplinkos GD turės parengti, įvertinti ir imtis tolesnių veiksmų. Dėl reglamente numatytų įgyvendinimo aktų ir būsimo (-ų) teisės akto pakeitimo (-ų), kuriuo (-ais) nustatomi nauji atkūrimo tikslai, taip pat susidarys didelis darbo krūvis, susijęs su pasirengimu ir teisėkūros procedūromis. Vykdamas (techninio) darbo dalis, kurios bus pavestos rangovams arba EAA / JRC, Aplinkos GD reikės išteklių, kad koordinuotų šį darbą, jam vadovautų ir jį prižiūrėtų.

Atsižvelgiant į ypatingą naujojo reglamento politinę svarbą ir plačią jo taikymo sritį, susijusią su kelių kitų Komisijos tarnybų kompetencijos sritimi, reikės daug parengties ir analitinio darbo, kad būtų galima valdyti didesnę sąveiką – tiek politiniu, tiek darbinio lygmenimis – su kitais Komisijos padaliniais, EAA, Taryba ir Europos Parlamentu, suinteresuotaisiais subjektais ir valstybių narių valdžios institucijomis.

Visoms pirmiau minėtoms užduotims atlikti reikia nuolatinių aukšto lygio politinio vertinimo gebėjimų, politikos žinių, analitinių įgūdžių, nepriklausomumo ir atsparumo ilguoju laikotarpiu įgyvendinant teisės aktus, kuriems reikalingi nuolatiniai AD lygio pareigūnai, o ne trumpalaikiai sutartininkai.

Užsakomosiomis paslaugomis bus naudojamosi tiek, kiek įmanoma, tačiau tam taip pat reikia priežiūros. Be to, yra pagrindinių užduočių, kurios susijusios su labai opiais politiniais aspektais ir kurias turi vykdyti Komisija.

JRC:

numatoma sudaryti vieną ar daugiau administracinių susitarimų su JRC, kad būtų nustatyta stebėsenos, rodiklių atrankos ir geros būklės vertinimo tose ekosistemose, kurių dar nėra, metodika ir 2-uoju etapu būtų nustatyti nauji tikslai ir atitinkami baziniai rodikliai. Šios veiklos biudžeto sąmata – 350 000 EUR per metus. Ši sąmata grindžiama ankstesniais administraciniais susitarimais ir (arba) panašiomis savybėmis pasižyminčiomis sutartimis.

Paslaugų pirkimo sutartys:

kai kurioms įgyvendinimo užduotims atlikti reikės išorės konsultantų paramos, pavyzdžiui:

- vertinant nacionalinius atkūrimo planus (valstybės narės juos turi pateikti iki 2026 m. pradžios¹¹⁵);
- rengiant valstybėms narėms skirtas atkūrimo gaires;

Šioms sutartims reikalingas numatomas biudžetas – 600 000 EUR per metus. Pirmaisiais metais daugiausia dėmesio bus skiriama gairių rengimui, o vėlesniais metais daugiausia dėmesio bus skiriama nacionaliniams atkūrimo planams (2026 m.). Ši sąmata grindžiama biudžetu, kurio reikia panašiai užduočiai pagal Vandens pagrindų direktyvą atlikti, t. y. upių baseinų valdymo planų peržiūrai.

Viešųjų pirkimų (paslaugų sutarčių) vienam ar keliems poveikio vertinimams, susijusiems su naujais (2-ojo etapo) tikslais, numatomas trejų metų biudžetas sudaro 300 000 EUR per metus.

EAA:

EAA padės Komisijai parengiamuoju etapu (2022–2023 m., nors papildomi ištekliai bus skiriami tik nuo 2023 m.), taip pat įgyvendinant reglamentą. Tai reiškia didelį darbo krūvį, susijusį su įvairiomis naujomis EAA užduotimis (žr. 1.5.1 punkte išvardytas užduotis). Numatomas papildomų etato ekvivalentų, kurių reikia EAA šioms užduotims atlikti, skaičius yra septyni laikinieji darbuotojai + penki sutartininkai. Iš jų vienas laikinasis darbuotojas, kaip AST lygio pareigūnas, atliks padėjėjo užduotis (administracinio ir finansų valdymo ir pagalbos). Be to, EAA iki 2027 m. reikėtų papildomo 1 433 000 EUR biudžeto, skirto daugiausia IT infrastruktūrai, ekspertinėms žinioms apie ekosistemas (150 000 EUR per metus iki 2027 m.) ir 3 406 000 EUR veiklos biudžetui iki 2027 m.

Sąmata parengta remiantis pajėgumais ir ekspertinėmis žiniomis, taip pat IT infrastruktūra, reikalinga šioms užduotims atlikti. Žr. išsamų pagrindimą toliau.

¹¹⁵

Priklausomai nuo to, kada įsigalios reglamentas, o tai savo ruožtu priklauso nuo jo priėmimo datos.

EAA reikės šių darbuotojų profilių:

1. Sritis	2. Papildomi etatai	3. Biudžetas	4. Uždaviniai	5. Tvarkaraštis
Teminės ekspertinės žinios, susijusios su „ekosistemos tikslais“: Šias pareigas einančių darbuotojų tikslas būtų teikti išsamias temines ekspertines žinias apie visus septynis „ekosistemų tipus“, kurių tikslai bus nustatyti gamtos atkūrimo teisės akte (atkreiptinas dėmesys į tai, kad kai kuriems ekspertams gali būti priskirta daugiau „ekosistemų tipų“, o „kai kurių ekosistemų tipams“ gali reikėti daugiau nei vieno eksperto, pvz., apdulkintojų). Toliau šie ekspertai teiktų pagalbą vykdant įvairias iš pirmiau pateiktoje lentelėje išvardytų 11 užduočių.	5 AD6 lygio darbuotojai, kuriems priskiriamas bet koks ekspertinių žinių toliau išvardytose srityse derinys: – šlapynių atkūrimas (įskaitant durpynų drėgnumo atkūrimą, pelkes ir pakrančių šlapynes); – miškų ekosistemos atkūrimas; – žemės ūkio ekosistemos ir pievos, įskaitant viržynus ir krūmokšnius, agrarinio kraštovaizdžio paukščiai; – gėlo vandens atkūrimas: ežerai ir aliuvinės buveinės, įskaitant upių barjerus; – jūrų ekosistemų atkūrimas, įskaitant pakrantes; – miesto ekosistemos atkūrimas;	150 000 EUR biudžetas per metus skiriamas pagalbai, susijusiai su ekspertinėmis žiniomis apie ekosistemas, kurioms nepakaktų šešių samdomų darbuotojų arba kurių atveju reiktų papildomo darbo, pvz., jūrų aplinka apima daug ekosistemų, kurios sugrupuotos į vieną, o miškai ir žemės ūkio ekosistemos panašiai užima 85 proc. ES sausumos ploto.	Pagrindinės techninės ekspertinės žinios, reikalingos darbui su pagrindiniais ekosistemų tipais, kad būtų galima vadovauti vykdant toliau nurodytas užduotis atsižvelgiant į atkūrimo teisės akte numatytas užduotis: 1. Vadovavimas rengiant ir naudojant nacionalinio ekosistemų tipų atkūrimo plano formą (jei išteklius galima pateikti iki įgyvendinimo). 2. Pagalba nustatant tikslus, susijusius su iš naujo įkuriamomis teritorijomis pagal ekosistemos tipą. 3. Vadovavimas rengiant ataskaitų teikimo formą. 6. Pagalba vertinant pagrindinių ekosistemų tipų nacionalinius atkūrimo planus. 7. Vadovavimas valstybių narių pažangos ataskaitų vertinimui. 9. Pagalba nustatant pagrindinių ekosistemų tipų stebėsenos, rodiklių ir geros būklės vertinimo metodą. 10. Vadovavimas teikiant pagrindinius atsakymus valstybėms narėms pagalbos tarnyboje. Be to, šiomis pozicijomis bus prisidėta prie: • paramos duomenų, gautų pagal Gamtos direktyvas, kokybės gerinimui, nes šiuo metu jos trūksta; • ryšių su JRC užmezgimui ir koordinavimui vykdant užduotį parengti atkūrimo pažangos vertinimo metodikas; Pagrindinės techninės ekspertinės žinios, reikalingos siekiant padėti atlikti šias atkūrimo teisės akte numatytas užduotis: 7. Pagalba vertinant valstybių narių pažangos ataskaitas, visų	2023 m. ir vėliau: 1, 2, 3, 9, 10 užduotys. 2026–2027 m.: 6 užduotis. 2030 m. ir vėliau: 7 užduotis.

	– apdulkintojai.		pirma susijusias su didesnėmis pagrindinėmis ekosistemomis. 8. Pagalba vykdančią miestų tikslų stebėseną. 9. Stebėsenos metodo, rodiklių nustatymas ir geros būklės vertinimas. 10. Pagalba valstybėms narėms skirtai PAGALBOS TARNYBAI (HELPDESK), be to, šie teminiai techniniai ekspertai: • papildomai padės kaupti technines ekspertines žinias, kurių reikia įvairių tipų ekosistemų stebėsenai; • surinktų techninių duomenų kokybės užtikrinimui ir (arba) kokybės sertifikatams;	
	1 FGIV pareigūnė grupė, teikianti techninę atkūrimo pagalbą			
	1 AST lygio darbuotojas – padėti atlikti administracines ir finansų valdymo užduotis.			
Duomenų analizės ekspertinės žinios (duomenų bazės, geografinė informacinė sistema (GIS), ataskaitų teikimas, analizė ir kt.), padedant teikti ataskaitas ir kt.: Šių pareigybių tikslas būtų teikti duomenų analizės paramą, kurios reikia siekiant įvertinti gamtos atkūrimo teisės akto ir nacionalinių atkūrimo planų įgyvendinimo pažangos kokybę. Ši darbo	1 IV pareigūnų grupės darbuotojas – duomenų teikimo, duomenų bazių ir peržiūros programų, duomenų analizės ir kt. pagalba.	Ataskaitų teikimo sistemos veiklos pradžios išlaidos 600 000 – esamai IT infrastruktūros plėtrai Techninės priežiūros išlaidos per metus 200 000 per metus	Pagrindinės užduotys, susijusios su viešojo keitimosi duomenimis realiuoju laiku sistemos kūrimu. Tai apimtų ir pirmiau nurodytas numatytas užduotis: 4. Parama duomenų paieškai, tvarkymui ir kokybės kontrolei. Tai apima paramą informacinei sistemai ir IT išlaidas, susijusias su kokybės užtikrinimu ir (arba) kokybės sertifikatais. 5. Duomenų skelbimas ir vieša prieiga prie jų (pvz., interaktyvūs žemėlapių, rodiklių suvestinės, ataskaitos?), taip pat duomenų bazių palaikymas. 8. Techninė parama miestų tikslų stebėsenai. 10. Valstybėms narėms skirtos pagalbos tarnybos įsteigimas ir priežiūra	2022 m. pasiruošimas įgyvendinimui Priežiūra pagal Atkūrimo teisės aktą

sritis apimtų ataskaitų teikimą (duomenų paiešką, tvarkymą, kokybės kontrolę), pagalbą tvarkant informacines sistemas (pvz., peržiūros programas, rodiklių suvestines, interaktyvius žemėlapius), pagalbą atliekant duomenų analizę, įskaitant GIS. EAA duomenų ir informacijos tarnyboms (DIS) šiuo metu tenka didelis krūvis, ir tam, kad EAA galėtų imtis šių naujų užduočių, bus labai svarbu, kad ji galėtų gauti papildomų pakankamų IT paramos išteklių.	2 IV pareigų grupės GIS statistikos ekspertai		Techninis ekspertas, kurio kompetencijos sritis susijusi su - Ekosistemų tipų erdviu kartografavimu siekiant įvertinti atkuriamą rajoną - Upių inventorių kartografavimu ir kartografavimo stebėsenos duomenimis (statistika ir interpoliacija)	
Bendras koordinavimas ir valdymas teikiant ataskaitas apie koordinavimą, Europos aplinkos informacijos ir stebėjimo tinklas (EIONET), valstybių narių koordinavimas Šios pareigybės tikslas būtų vadovauti bendram ataskaitų teikimo proceso koordinavimui, kai didžiąją darbo dalį atliks pirmiau nurodytos pareigybės darbuotojas.	1 AD7 lygio darbuotojas – nacionalinių atkūrimo planų (NAP) peržiūros valdymui ir koordinavimui, valstybių narių gebėjimų stiprinimui rengiant, peržiūrint ir įgyvendinant NAP	Susitikimai 20 000 per metus Ryšiai	Šis pagrindinis ekspertas atliks koordinatoriaus funkciją ir padės koordinuoti NAP peržiūrą, gebėjimų stiprinimo veiklą valstybėse narėse ir NAP įgyvendinimą. Taip pat numatoma, kad šis asmuo atliks šias užduotis: 5. Duomenų skelbimas ir prieiga prie jų (pvz., interaktyvūs žemėlapiai, rodiklių suvestinės, ataskaitų teikimas) 6. Parama vertinant nacionalinius atkūrimo planus 7. Parama valstybių narių pažangos ataskaitų vertinimui 10. Valstybėms narėms skirtos pagalbos tarnybos veiklos koordinavimas	Įgyvendinimo pradžia
TARPINĖ SUMA	1 x AD 7 5 x AD 6	Paslaugų teikimo sutartis		

	1 x AST 4 x IV PG	(ekspertinės žinios apie ekosistemas): 150 000 EUR per metus IT išlaidos: 600 000 veiklos pradžiai + 200 000 per įgyvendinimo metus		
Papildoma parama apdulkintojų srityje – apdulkintojų stebėsenos tinklas	1 FGIV pareiginės grupės darbuotojas – apdulkintojų / statistinių metodų sritis		Užmegzti ryšius ir koordinuoti veiksmus su JRC ekspertais apdulkintojų klausimais	
IŠ VISO	1 x AD 7 5 x AD 6 1 x AST 5 x IV PG			

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

- ☐ trukmė ribota
 - ☐ galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD],
 - ☐ įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM;
- ☒ trukmė neribota
 - įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2024 m. sausio 1 d.,
 - vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)¹¹⁶

- ☒ **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:
 - ☒ padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
 - ☐ vykdomųjų įstaigų.
- ☐ **Pasidalijamasis valdymas** su valstybėmis narėmis
- ☒ **Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdomo užduotis pavedant:
 - trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
 - ☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
 - ☐ EIB ir Europos investicijų fondui;
 - ☒ įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
 - ☐ viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
 - ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
 - ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
 - ☐ atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.
 - Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.

Pastabos

¹¹⁶ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Iniciatyva apima viešuosius pirkimus, administracinius susitarimus, įnašo į EAA didinimą ir poveikį Komisijos vyriausiajam įgaliotiniui. Šios rūšies išlaidoms taikomos standartinės taisyklės.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ¹¹⁷	ELPA šalių ¹¹⁸	valstybių kandidačių ¹¹⁹	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
3	09 02 01 Gamta ir biologinė įvairovė	DA	TAIP	NE	NE	NE
3	09 10 02 Europos aplinkos agentūra	DA	TAIP	TAIP	NE	NE
7	20 01 02 01 Darbo užmokestis ir išmokos	NDA	NE	NE	NE	NE
7	20 02 01 01 Sutartininkai	NDA	NE	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės: nėra duomenų

¹¹⁷ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

¹¹⁸ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

¹¹⁹ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	3	3 išlaidų kategorija: Gamtos ištekliai ir aplinka
--	---	---

Aplinkos GD			2022 metai	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	IŠ VISO
• Veiklos asignavimai									
09 02 01 Gamta ir biologinė įvairovė	Įsipareigojimai	1a	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
	Mokėjimai	2 a	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
Biudžeto eilutė	Įsipareigojimai	1b							
	Mokėjimai	2b							
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ¹²⁰									
Biudžeto eilutė		3							
IŠ VISO asignavimų	Įsipareigojimai	= 1a + 1b + 3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

¹²⁰ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

Aplinkos GD	Mokėjimai	= 2a + 2b + 3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
--------------------	-----------	------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------------

Pirmiau nurodytos sumos reikės įvairioms įgyvendinimo užduotims, susijusioms su teisės aktų nuostatomis, kurias vykdys Aplinkos GD ir JRC, remti.

Perkama veikla apima bendrąją paramos sutartį dėl gamtos atkūrimo teisės akto įgyvendinimo ir paramos sutartis dėl poveikio vertinimo siekiant nustatyti naujus atkūrimo tikslus.

Be to, į šią kategoriją įtrauktas (-i) administracinis (-iai) susitarimas (-ai) su Jungtiniu tyrimų centru (JRC), visų pirma dėl stebėsenos, rodiklių ir geros būklės vertinimo metodo nustatymo siekiant atkūrimo tikslų, kai tokio metodo dar nėra, taip pat dėl pasirengimo ir paramos kuriant tam tikrų tikslų stebėsenos sistemą.

Visos išlaidos, išskyrus žmogiškųjų išteklių ir administracines išlaidas, mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)								
		2022 m	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
Uždaviniai	Ištekliai	.						
Bendra parama Gamtos atkūrimo teisės akto įgyvendinimui (nacionalinių atkūrimo planų vertinimui, gairių valstybėms narėms rengimui ir kt.)	Paslaugų teikimo sutartis / išorės ekspertai	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	3,600
Stebėsenos, rodiklių ir geros būklės vertinimo metodikos nustatymas. Pasiruošimas ir parama tam tikrų atkūrimo tikslų stebėsenai.	Aplinkos GD ir JRC administracinis susitarimas	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	2,100
Naujų atkūrimo tikslų poveikio vertinimas	Paramos poveikio vertinimui sutartis (-ys)				0,300	0,300	0,300	0.900
IŠ VISO:		0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija			3	Gamtos ištekliai ir aplinka					
EAA				2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
1 antraštinė dalis: Personalo išlaidos	Įsipareigojimai	1		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621
	Mokėjimai	2		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621
2 antraštinė dalis: Infrastruktūra, administracinės išlaidos	Įsipareigojimai	1a		0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433
	Mokėjimai	2 a		0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433
3 antraštinė dalis: Veiklos išlaidos	Įsipareigojimai	3 a		1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406
	Mokėjimai	3b		1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406
IŠ VISO asignavimų EAA	Įsipareigojimai	=1 + 1a + 3a		2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460
	Mokėjimai	=2 + 2a + 3b		2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460

Pastabos dėl EAA išlaidų:

1 antraštinė dalis. Sąnaudos vienam etato ekvivalentui apskaičiuojamos taip:

- laikinieji darbuotojai (AD / AST lygio), kurių vidutinės personalo išlaidos yra 157 000 EUR per metus, padaugintos iš 1 342 (bendras pragyvenimo išlaidų Kopenhagoje koeficientas);
- sutartininkų, kurių vidutinės personalo išlaidos yra 85 000 EUR per metus x 1 342.
- nuo 2024 m. taikomas 2 proc. metinis infliacijos lygis.
- pirmaisiais metais (2023 m.) personalo išlaidos skaičiuojamos tik pusei metų, darant prielaidą, kad ne visi darbuotojai jau bus įdarbinti 2023 m. sausio mėn.

2 antraštinė dalis: Ši antraštinė dalis apima komunalines paslaugas, nuomą ir paslaugas, taip pat galutinių vartotojų IT ir ryšių poreikius, pvz., nešiojamuosius kompiuterius, programinės įrangos licencijas, telefoniją, prieglobą. Išlaidos koreguojamos taikant 2 proc. metinį infliacijos lygį.

3 antraštinės dalies išlaidas sudaro:

- IT išlaidos, reikalingos iš valstybių narių surinktų duomenų kokybės vertinimui ir kokybės sertifikatams (600 000 EUR – pradiniam IT sistemos plėtojimui ir struktūrai, 200 000 EUR – kasmetinei priežiūrai). EAA stengsis pasitelkti išorės IT ekspertus (*intra* arba *extra muros*, kad būtų galima užtikrinti didesnę veiksmingumą). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiomis išlaidomis papildomos 2 antraštinės dalies IT išlaidos, susijusios su esamomis EAA duomenų bazėmis ir IT sistemomis.
- Metinis konkrečios gamtos atkūrimo teisės akto informacinės sistemos, skirtos jo prieglobai ir daugiausia duomenų teikimui bei kitoms informacijos perdavimo programoms, atnaujinimas (200 000 EUR).
- Paramos sutartys dėl ekspertinių žinių apie ekosistemas (paslaugų sutartys, tyrimai): 150 000 EUR per metus.
- Devynių rodiklių ir vieno sudėtinio rodiklio kūrimas ir parengimas (60 puslapių): 15 000 EUR per metus
- Komunikacijos veikla: vienos pagrindinės ataskaitos (skaitmeninės, nepopierinės) paskelbimas per metus: 15 000 EUR per metus
- EIONET posėdžiai – vienas fizinis posėdis per metus 20 000 EUR

Reikiamas EAA skirtas ES įnašo padidėjimas bus kompensuojamas atitinkamai sumažinant programos LIFE paketą (biudžeto eilutė 09.0201 – *Gamta ir biologinė įvairovė*).

EUR (mln.)

			2022 m	2023 m	2024 m	2025 m	2026 m	2027 m	IŠ VISO
• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	4							
	Mokėjimai	5							
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		6							
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 3 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ (Aplinkos GD + EAA)	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

• IŠ VISO veiklos asignavimų (visose veiklos išlaidų kategorijose)	Įsipareigojimai	4							
	Mokėjimai	5							
IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų (visose		6							

veiklos išlaidų kategorijose)									
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–6 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS (Aplinkos GD + EAA) (Orientacinė suma)	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„Administracinės išlaidos“
--	----------	----------------------------

Šią dalį pildyti naudojant administracinio pobūdžio biudžeto duomenų lentelę, kuri pirmiausia bus pateikta finansinės teisės akto pasiūlymo pažymos priede (Vidaus taisyklių V priedas) ir įkelta į DECIDE tarnybų tarpusavio konsultacijoms.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

			2022 metai	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		IŠ VISO
Aplinkos GD											
• Žmogiškieji ištekliai				0,785	0,85	0,785	0,785	0,785			3,925
Kitos administracinės išlaidos ¹²¹				0,114	0,114	0,114	0,114	0,114			0,570
IŠ VISO APLINKOS GD	Asignavimai			0,899	0,899	0,899	0,899	0,899			4,495

Vienam etato ekvivalentui (AD / AST) apskaičiuotos išlaidos – 157 000 EUR per metus. Kitos administracinės išlaidos, susijusios su komitetų ir ekspertų grupių posėdžiais, komandiruotėmis ir kitomis su šiuo personalu susijusiomis išlaidomis.

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)			0,899	0,899	0,899	0,899	0,899			4,495
---	---	--	--	-------	-------	-------	-------	-------	--	--	--------------

¹²¹ Administracinių asignavimų poreikiai bus tenkinami panaudojant asignavimus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) perskirstytus, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į esamus biudžeto apribojimus.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2022 metai	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555
	Mokėjimai	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			N metai		N+1 metai		N+2 metai		N+3 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)						IŠ VISO	
	ATLIKTI DARBAI																	
	Tipas 122	Viduti nės sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Skaiči us	Sąnaudo dos	Bendr as skaiči us	Iš viso sąnaudų
1 KONKRETUS TIKSLAS ¹²³ ...																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		
– Atliktas darbas																		
1 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																		

¹²² Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

¹²³ Kaip apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ...“.

– Atliktas darbas																		
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																		
IŠ VISO																		

3.2.3. Numatomo poveikio žmogiškiesiems ištekliams santrauka

EAA

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

EEA personalo poreikiai, mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
Laikinieji darbuotojai (AD lygio)		0,632	1,289	1,315	1,342	1,368	5,947
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)		0,105	0,215	0,219	0,224	0,228	0,991
Sutartininkai		0,285	0,582	0,593	0,605	0,617	2,683
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai							
IŠ VISO		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621

Išlaidos vienam etato ekvivalentui apskaičiuojamos taip:

- laikiniams darbuotojams (AD / AST lygio), kurių vidutinės personalo išlaidos yra 157 000 EUR per metus, padaugintos iš 1 342 (bendras pragyvenimo išlaidų Kopenhagoje koeficientas);
- sutartininkų, kurių vidutinės personalo išlaidos yra 85 000 EUR per metus x 1 342.
- pirmaisiais metais (2023 m.) personalo išlaidos skaičiuojamos tik pusei metų, darant prielaidą, kad ne visi darbuotojai bus jau įdarbinti 2023 m. sausio mėn.

EEA personalo poreikiai (etato ekvivalentais)

	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
Laikinieji darbuotojai (1 AD7 + 5 AD6 lygio)		6	6	6	6	6	
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)		1	1	1	1	1	
Sutartininkai (3 GF-4 lygio ir 1 GF-3 lygio)		5	5	5	5	5	
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai							
IŠ VISO		12	12	12	12	12	

Komisijoje

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

			2022 metai	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai	2027 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
		• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)									
20 01 02 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)			65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0			
20 01 02 03 (Delegacijos)											
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)											
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)											
		• Išorės personalas (visos darbo dienos ekvivalentas) ¹²⁴									
20 02 01 (AC, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)											
20 02 03 (AC, AL, END, INT ir JPD atstovybėse)											
XX 01 xx yy zz ¹²⁵		- būstinėje									
		- delegacijose									
01 01 01 02 (AC, END, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)											
01 01 01 12 (AC, END, INT – tiesioginiai moksliniai tyrimai)											
IŠ VISO			65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0			

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus veiksmui valdyti ir (arba) persikirstytus generaliniame direktorate, ir prirėkus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Aplinkos GD reikalingi 4 papildomi AD etatai bendram reglamento įgyvendinimui ir antrinių teisės aktų rengimo ir tvirtinimo procedūrų tęstinumui užtikrinti laikantis reglamente siūlomų terminų, 1 AST papildomai reikalingas bendram teisės aktų įgyvendinimui remti.
Išorės darbuotojai	Nėra.

¹²⁴ AC – sutartininkas, AL – vietinis darbuotojas, END – deleguotasis nacionalinis ekspertas, INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas, JPD – jaunesnysis delegacijos specialistas.

¹²⁵ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlymas (iniciatyva)

- ☒ Galima visiškai finansuoti perskirstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.

Papildomoms užduotims, kurios turi būti priskirtos Komisija, reikia papildomų išteklių, susijusių su Sąjungos įnašo suma ir Europos aplinkos agentūros etatų plano pareigybėmis. Jos bus finansuojamos pagal biudžeto eilutę 09.0201 – LIFE gamta ir biologinė įvairovė.

Pagal biudžeto eilutę 09 02 01 numatytos išlaidos bus padengtos iš programos LIFE lėšų ir planuojamos laikantis Aplinkos GD metinio valdymo plano. Pageidautina, kad žmoniškųjų išteklių poreikiai būtų tenkinami papildomais asignavimais pagal metinę žmoniškųjų išteklių paskirstymo procedūrą.

- ☐ Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes bei sumas ir pasiūlytas naudoti priemones.

- ☐ Reikia persvarstyti DFP.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- ☒ nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- ☐ numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai ¹²⁶	N + 1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
Iš VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

¹²⁶

N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

– ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.

– ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:

☐ nuosaviems ištekliams

☐ kitoms pajamoms

nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms ☐

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ¹²⁷						
		N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
..... straipsnis								

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

<....>

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

<....>

¹²⁷

Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.